RADU THEODORU

TAINA RECIFULUI

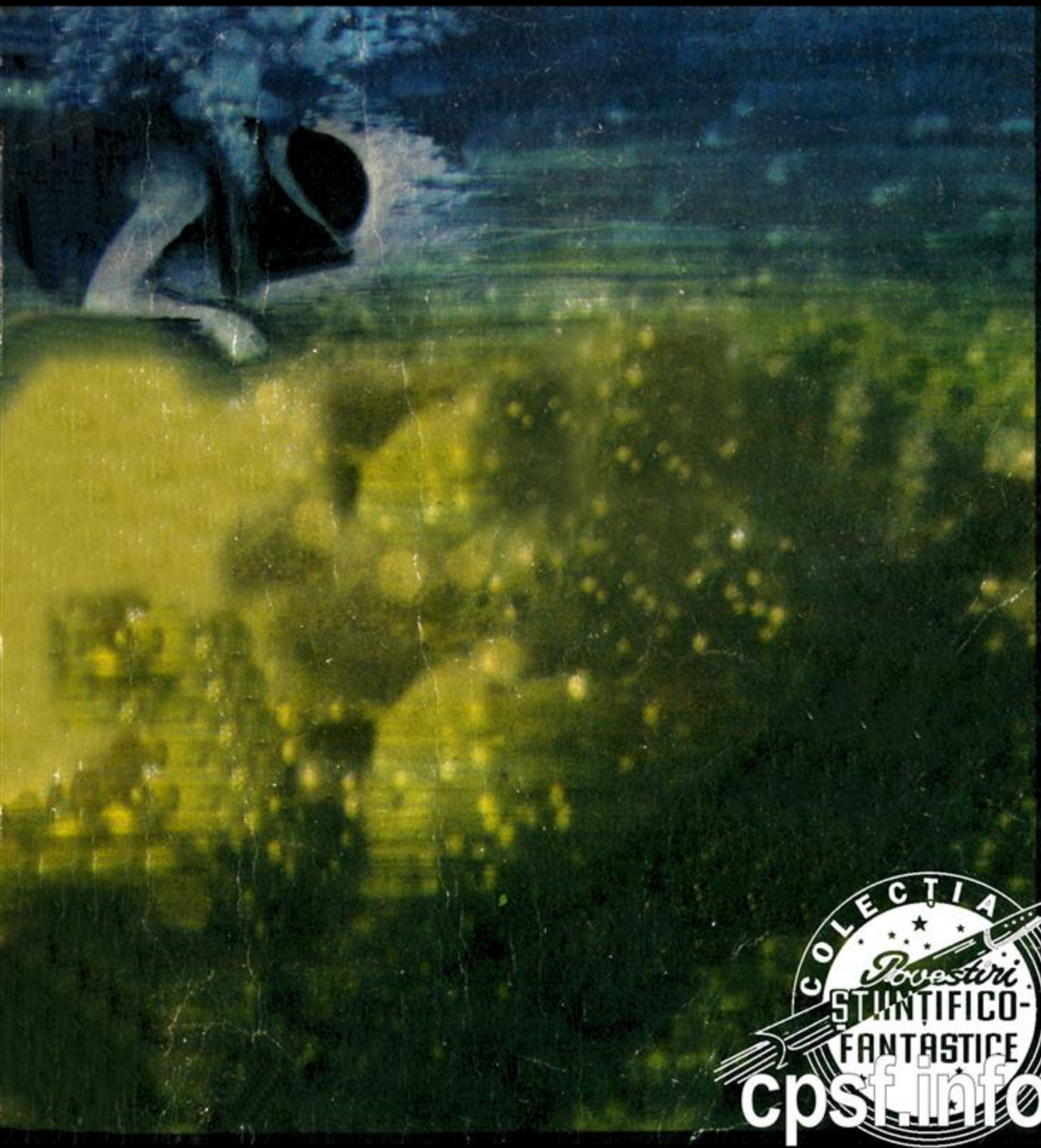

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

EDITURA TINERETULUI

Desenul
coperții:
DAMIAN
PETRESCU

RADU
THEODORU

taina recifului

roman

EDITURA TINERETULUI

noaptea solstiţiului

1

Adenul se cufundă încet în apele sîngerii ale golfului. Deasupra peninsulei arabice plutește o perdea vioriu-gălbuie de praf, vîrstată de linii violacee. „Pescărușul albastru" ia cap compas 112°, ceea ce înseamnă un drum pieziș peste golful Aden, atingerea peninsulei somaliene la verticala portului Durduri din extremul est al Somaliei, survolul întregii peninsule și escală la Hafun pe coasta Bar-el-Kasain, spălată de valurile Oceanului Indian. De aici, în noaptea asta încă, Pilotul dorește să atingă ecuatorul în largul oceanului, pentru ca expediția să înregistreze toate datele hidrologice, meteorologice și astronomice ale solstițiului de iarnă, urmînd ca în zori să amerizeze la Port-Victoria, capitala Seișelor, așezată în insula Mahè. O zi de odihnă. Revizia materialului și a echipamentului științific, apoi munca de cercetare a insulelor coraligene, întîia etapă a expediției.

Trage ușor de manșă. Ia înălțime. Își spune că oamenii sînt prea grăbiți să desăvîrșească cucerirea lunii (ieri s-a anunțat prin toate posturile de radio ale planetei înălțarea celui de al treilea Institut de cercetare selenar — au și văzut transmisia integrală de televiziune făcută prin releele de sateliți) și că, datorită extensiei acesteia

în spațiu, neglijează din ce în ce mai mult propriul lor univers interior, ca și această bătrînă și dragă planetă Terra — cu toate ale ei bune și rele.

Anul trecut pilotase cosmonava „YR-261 Marte 3" în cursa bilunară pe Marte (cosmodroamele „M 5" și „M 6"), fără să rămînă cu amintiri zguduitoare pentru ființa lui intimă. Își spusese că cei cîțiva zeci de mii de ani de habitudini pe Terra nu puteau schimba „homo terrae" într-un „homo cosmicus" decît după cîteva generații... Poate de aceea acceptase atît de ușor invitația de a pilota „Pescărușul albastru" în această a XII-a ediție a „Anului geofizic internațional". Voia să cunoască nu numai planeta mamă, dar și ceea ce numea el „terra incognita" în universul uman... La cei 42 de ani ai lui, începuse să-și restrîngă aria curiozităților. Avea obiceiul să spună că preferă curiozitățile de ordin psihologic și uman — celor de ordin spațial.

Înserarea inundă carlinga cu roșu nuanțat la infinit. E adevărat, culorile în Cosmos, mereu pale, ftizice, subtile și diafane, eterate, nu și-au găsit încă nici poeții, nici pictorii. Cuvintele și culorile pe Terra au fost create pentru alte nuanțe. Ochiul uman s-a obișnuit cu alte intensități. Poate numai peliculele ultrasensibile de film să poată înregistra varietatea copleșitoare a nuanțelor în spațiile cosmice... Privește cu mare satisfacție pîclele liliachii ale Mării Arabice. Zborul se desfășoară într-o atmosferă cvasi-ireală. Atît de copleșitoare prin colorit și prin dimensiunile pe care le crează vizibilitatea de la înălțime... încît simte echipajul încremenit într-un extaz aproape religios. Soarele se rostogolește agonic pe orizontul incendiat al Continentului Negru.

— Peste cîteva ore începe iarna boreală, întrerupe tăcerea Pilotul.

Jos se țes cele dintîi umbre ale întunericului. Doar la zenit, în straturile superioare ale atmosferei, lumina zodiacală își mai filfîie ostenită draperiile grele de brocart ruginiu.

2

Întuneric. Dedesubt, abia conturat sub fulguirea constelațiilor, relieful muntos al continentului african. În prelungirea planului stîng, sclipirea farului de la Capul Guardafui, punctul extrem oriental al Africii. Naturalistul își aprinde lampa de bord, răsucindu-i abajurul pînă cînd dunga de lumină nu-i acoperă decît coala albă a caietului. Aerul puțin dens pune motoarelor o surdină discretă. S-ar părea că forțele Cosmosului interferînd straturile superioare ale stratosferei desemnează pe securitul carlingii mii de semne de-ntrebare. Pilotul vede profilul pur al Doctoriței, desenîndu-se fluid pe locul copilotului. Alături, pe strapontina mecanicului, Inginerul pare copleșit de imensitatea în care hidroul lunecă sub constelații.

Naturalistul deschide discret portiera postului de pilotaj. Cu precauții infinite așează pe masa de aluminiu a laboratorului un aparat de dimensiunea unui radio de buzunar cu tranzistori. Brusc, i se brobonește fruntea. Degetele mîinilor, tremurătoare, scot husa ușoară din bumbac. Un ecran de mărimea unei palme. Butoanele negre și roșii ale convertizoarelor. Naturalistul montează cele trei antene miniaturale, alcătuite pe sistem goniometric, dintr-o plasă subțire, aproape invizibilă, de fire din aluminiu și cupru.

Are un moment de ezitare.... Apoi, cu mișcările precise ale degetelor lungi, trage sertarul mesei de alumi-

niu. Scoate un dosar cu scoarțe albastre din plastic, pe eticheta căruia scrie cu tuș „Psy. P.D.I.N." În interiorul dosarului sînt prinse cu clame cîteva zeci de fișe albe, imaculate.

3

Revelația a avut loc în noaptea de 17 octombrie, în cabinetul binecunoscut al Savantului. Afară ploaia de toamnă bătînd storurile, în averse. Cărțile care tapisau pereții, în semiobscur. Pe măsuța unde stătea de obicei clopotul de sticlă sub care dormita naja, cobra egipteană — acest aparat, așezat pe o bucată de stofă verde.

— Stai jos, i-a spus Savantul, cu glasul lui ostenit, atît de binecunoscut.

S-a așezat în fotoliul adînc, de piele. Apoi, poate o veșnicie, liniștea aceea mormîntală, accentuată de aversele de ploaie și ochii oțelii ai Savantului, copleșindu-l cu privirea lor intensă, insuportabilă. Niciodată Savantul nu-și permisese un asemenea interogatoriu mut și lucrul ăsta îl sîcîise atunci, își aduce aminte cu precizie că-l sîcîise pînă la mînie.

— Ai aici (i-a arătat aparatul, și el a tresărit speriat. Într-atît se închegase tăcerea în cabinet), ai aici poate cea mai cumplită descoperire a omului de pînă astăzi, dragul meu. Nu mă-ntrerupe. Sînt în toate facultățile, nu te-ngrijora. N-are rost să-ți povestesc nu tribulațiile mele tehnice, ale mele și-ale celor aproape o sută de colaboratori, care nu cunosc altceva decît sectorul lor limitat de acțiune, dar nici măcar dilema sfîșietoare în care m-am zbătut în tot acest deceniu în care am conceput și executat acest aparat.

Pauză. Ploaia. Vîntul zgîlțîind jaluzelele. Foșnetul pinilor din grădină.

Savantul și-a lăsat fruntea-n palmă. Era un bătrîn venerabil, care colindase toată planeta, ducînd în același vestmînt un biolog reputat, un psiholog și-un admirabil matematician.

— Poate am să-mi regret invenția, așa cum a făcut-o Nobel. Spre deosebire de tot ce știința a creat pentru distrugerea omului și a comunităților umane, eu am creat ceva care ajută la cunoașterea adevărată a acestuia... Ceva, auzi tu, ceva care descifrează conștiința, care ajunge să materializeze stările inefabile ale sufletului, și mai mult, mai mult, dragul meu, cel mai drag mie dintre emuli, mai mult — ajunge să sensibilizeze stările subconștientului pînă-n zonele lui cele mai absconse... Cine știe dacă nu pînă dincolo de inconștient, în rezerva aceea larvară a omenescului integral, în magma aceea primordială care formează dintotdeauna secretul speciei noastre.

Savantul vorbise atunci uluindu-l, amețindu-l, dezvăluindu-i dintr-o dată un univers copleșitor, apoi brusc, răsucise cele cîteva butoane negre și roșii, spunîndu-i :

— Atenție. Am conectat „sensibilograful“ la emisia ta de unde electromagnetice. Stai adîncit în tine și gîndește-te la ce vrei. Sau... nu te gîndi la nimic.

A rămas stupefiat în fotoliul acela adînc, urmărind halucinat cele trei antene goniometrice în rotirea lor lentă pe toate cele 360 de grade, apoi oprirea lor simultană pe trei unghiuri ascuțite a căror bisectoare era direcția formată din fruntea lui și centrul antenelor.

Pe ecranul „sensibilografului“ a apărut o imagine difuză, un fel de floră astrală vibrînd muzical pe o melodie stranie, incertă, cu discordanțe și asonanțe, ca și

cînd mii de fibre de oțel, ori de sticlă ar fi fost periate de un *fön* cu jeturi intermitente, și dintr-o dată s-a recunoscut pe sine, ori imaginea globală pe care și-o făcuse despre sine, sărind gardul curții la mătușa Sabina și urcîndu-se în cireșul pietros din fața verandei. Mișcările erau diforme, prelungite, se-nlănțuiau unele cu altele ca și cînd ar fi fost executate prin intermediul a o mie de brațe, ca și cînd el însuși ar fi posedat o mie de brațe, și ceea ce-l copleșea era faptul că aceste o mie de brațe nu porneau din trupul lui fizic, ci de altundeva, din interiorul lui, și nici măcar nu erau niște brațe, ci mai degrabă niște metafore, ceva inexplicabil pentru că erau cu totul necunoscute, ori poate erau niște intenții doar.

Glasul profesorului, mirat :

— Niciodată nu mi-am închipuit că ești un lacom, dragul meu. Ori, cum să-ți spun, un fel de chintesență a lăcomiei.

Savantul a răsucit brusc aparatul, în așa fel încît antenele, după cîteva rotiri complete pe cele 360 de grade și-au stabilit unghiurile de prindere spre fruntea lată, încadrată de coama albă, strălucitoare. El n-a putut să vadă ecranul, dar a auzit limpede o cadență egală, ceva profund muzical și armonios, cu un motiv melodic grav și l-a inundat o stare de euforie ușor melancolică, din care-a crescut, atunci, înspăimîntătoare și halucinantă întrebarea care-l chinuie și acum, cînd este lac de apă și cînd se-ntreabă dacă n-ar fi mai util să arunce acest aparat monstruos în negura de sub hidro, ori să-l sfărîme în bucăți, întrebare înfiptă în el dureros în noaptea aceea revelatorie : „Cine sînt de fapt eu însumi ?"

Întrebarea asta îl torturează de la decolarea de pe Siutghiol, și de atunci, de sute de ori a vrut să scoată sensibilograful din husa lui de piele și, față-n față cu ecranul acela rece și imparțial, să asiste la dezvăluirea

celui mai cumplit adevăr — adevărul despre sine însuși. Și tot de sute de ori, cu o spaimă care-l paraliza, o infinitate de incertitudini, lăsase aparatul în husa de piele, el abandonîndu-se în scaunul pliant al laboratorului într-o stare vecină cu prostrația.

4

Devine atent la conversația echipajului. Carlinga etanșă a hidroului, luminiscența tandră a tabloului de bord, aparatajul laboratorului contribuie la aerul familiar al acestui interior confortabil, căruia gîndirea exactă a Inginerului i-a adăugat o gamă variată de îmbunătățiri tehnice de ultimă oră.

— Mi se pare că noi, călătorii moderni, continuăm un instinct ancestral al speciei, comandante, se aude foarte limpede glasul Doctoriței.

Naturalistul are un șoc interior inexplicabil. De altfel, dintotdeauna, glasul acesta cu inflexiuni cînd tandre, cînd tăioase, glaciale, îi produce stări de inefabil ori disperare.

— Migrația ?

Supărător glas. Dominator. Mereu cu ceva agresiv, războinic în el. Comandantul nu i-a plăcut din seara cînd s-au întîlnit în cabinetul Savantului. Îi văzuse fotografiile în toate ziarele, era unul dintre cei mai reputați piloți cosmici, pilotase și batisfera cu care Savantul explorase fundul Oceanului Pacific, în largul Filipinelor — mă rog — acel tip de acțiune, lipsit de dileme, care joacă totul pe o carte și care lui îi este și dezagreabil și neinteresant.

— Da ! Migrația !

— Probabil un aspect al cunoașterii, Doctoriță.

— Mai curînd o necesitate economică, mîrîie Naturalistul, din laborator.

— Şi una şi alta, spune Inginerul.

— Pregătiţi-vă pentru coborîre... Inginerule.... Prinde Hafunul. Să-ţi stabilească locul de amerizare. Treceţi vă rog la posturi.

Pilotul controlează aparatele de navigaţie. Radiocompasul indică linia aceea nevăzută, care, tăind noaptea africană, îi duce cu precizie spre punctul de escală. Deasupra, constelaţiile veghează în cerul de mătase neagră, fluidă. I se pare că, extrapolat dincolo de gravitaţie, în spaţiul cosmic, percepe ascensiunea spre nord a ecuatorului terestru, dincolo de planul eclipticei. Sesizează cochetăria emisferei australe, care se dăruieşte cu voluptate soarelui, în timp ce emisfera boreală se zgribuleşte, acoperindu-şi dragostea înşelată sub giulgiul pudic al zăpezilor.

Presimte cu toată fiinţa lui interioară clipa aceea unică a marilor schimbări de anotimpuri.

Naturalistul îşi fixează chingile. Cu mişcări precipitate husează sensibilograful, îl închide în cutia de piele căptuşită cu mătase matlasată, apoi introduce totul în husa impermeabilă. Răsuflă uşurat, ca şi cînd ar fi trecut printr-o primejdie iminentă.

5

La două ore după alimentare — ora astronomică 23 şi 27^m la punctul geografic de 53° 37′ 25″ longitudine estică şi 2° 03′ 15″ latitudine nordică, situat pe ruta de navigaţie maritimă Bombay-Capetown în zona cea mai adîncă dintre Somalia şi Seişe.

— 5358, spune Inginerul, citind indicaţia radiosondei.

Oceanul Indian, somnoros, respiră ușor, susurîndu-și apele. Amerizat sub un cer de alabastru translucid, hidroul însemnă în imensitate un punct minuscul de lumină. Pilotul, cu ceafa rezemată de spătarul scaunului, trăiește extazul absorbției în Cosmos, în care perspectiva și viziunea dobîndesc orizonturi vaste, planetare.

„Măreția omului, își spune, constă și în această posibilitate de a depăși spațiul, de a subordona timpul unei clipe de concentrare adîncă, în care să poți face sinteza istoriei... Iată că am ajuns la aceste perspective gigantice, privim peste meridiane, cum priveau odinioară semenii noștri peste gard, simțim fiorul lumilor etern mișcătoare, noi înșine avem sentimentul că le aparținem, liberi de servituți mărunte și stupide și totuși..."

Ajuns la acest „și totuși" își ia combina electronică „Ansexteron IV" (un aparat complex pentru determinarea punctului și stabilirea datelor meteohidrologice de bază, al cărui nume este o prescurtare și unire fortuită — ah, tehnicienii ! — a cuvintelor anemometru, sextant, cronograf) și iese pe puntea hidroului, urmat de echipaj. Pegasul coboară spre asfințit. Ursa mică se apropie de orizont. O boare ușoară îi resfiră părul.

— Pot exista termeni de comparație cu o noapte martiană ? întreabă Doctorița și Pilotul înregistrează tonul neutru pe care femeia aceasta de 25 de ani, cu părul arămiu și carnația albă îl folosește ostentativ, de la prima lor întîlnire în cabinetul Savantului.

— Nimic nu egalează posibilitatea de a respira liber aerul ăsta cu miros de alge și săruri, Doctorițo.

— Numai aici, pe Terra, sîntem în mediul natural al speciei, mîrîie Naturalistul.

Apasă pe butonul lansetei automate de fileu planctonic...

— Nu știu de ce, poate să fie un anacronism, dar nu mă tentează de loc expedițiile extraterestre.

— Dacă ai fi trecut o singură dată dincolo de gravitație, ai mîrîi mai puțin, Fosilo, spune Inginerul și se-ntinde de-i pîrîie toate oasele. Cînd am fost inginer motorist...

— „Pe Saturn YR 2 b"... continuă ironic Naturalistul, „și cînd meteoriții".... etc. etc. Cunoaștem povestea. Altceva mai nou, n-ai ? !

— Liniște, taie Doctorița. Ascultați oceanul !

Clipotul apelor grele sub coca. Undeva, foarte aproape, la prova, se scurge cu trenă fosforescentă un cîrd de pești luminoși.

— Mirajul latitudinilor mici, spune încet Pilotul.

Doctorița înregistrează o convulsie interioară, acidă. Știe că Pilotul, bărbat atletic, suplu, cu trăsături dure și cicatricea aceea albă-vineție care-i taie umărul obrazului, concentrat în sine și tăcut, a avut o aventură bizară în Africa ecuatorială, acum mai bine de un deceniu, unde condusese o expediție împotriva ultimului negustor de sclavi semnalat de „Interpol". Aflase acest lucru de la Savant, dar vag, și atunci nu-i dăduse nici un fel de atenție.

„Mirajul latitudinilor mici", își repetă pentru sine Doctorița... „Adică ?"

— Comandante ! Uite barometrul. Scade.

— Și încă vertiginos, Inginere.

— Fără, spune Naturalistul. Ne aflăm în cel mai mare centru de energie al Planetei. Zona de permanent exces termic. Zona asta de depresiune barometrică constantă generează alizeele, care asigură atmosferei unitatea dinamică... Continentul euroasiatic adăpostește acum centrul de maximum planetar, de care se leagă și polul de frig.

Se întrerupe brusc. Are senzația stranie că un ce nevăzut, o forță ocultă îi răspunde în conștiință, rupe brutal logoreea cu care-și maschează sentimentele și, rîzînd ironic, îi descifrează înfiorarea stranie, sufocantă pe care i-o produce apropierea Doctoriței.

— Mai departe, spune femeia.

— Nimic!... Priviți acolo! Un cetaceu imens!... Alerg să-mi aduc binoclul de noapte... Filează tu, băiatule, plasa planctonică, cu un metru pe minut.

— Rămîn pe punte doar Naturalistul și Pilotul, spune sec comandantul. Inginerule, fii gata de decolare. Doctorița trece în laborator cu probele... Se pare că cel mai mare centru de energie al planetei ne pregătește un spectacol cu adevărat rar.

6

Peste ocean fulguie o lumină spectrală care dă aerului consistențe lichide, îngroșîndu-l vertiginos pînă la nerespirabil. Spre nord cresc vizibil formații ganglionare de nori. Din neant parcă, deasupra apelor apar zdrențe de aburi. Niciunde în Cosmos furtuna nu se anunță cu atîta materialitate ca pe Terra. Pilotul face un tur rapid de orizont. Spre nord-est, la peste două mii de mile — India. Străjuită de Himalaia, de pe povîrnișurile căreia se prăbușește furtuna. Spre est, arhipelagurile coraligene ale Lakkadivelor, Maladivelor și Chagos. La vest și nord-vest Africa și coasta Arabiei. Spre sud Seișele, Madagascarul, Mascarenele. Cel mai apropiat adăpost, Port-Victoria, la o oră de zbor cu forțajul... Aici ciclonul, avantgarda musonului indian, prăbușindu-se asupra „Pescărușului albastru" într-o vîlvătaie de fulgere

violente care despică falii uriașe de întuneric, în vreme ce oceanul se trezește din somnolență într-un oftat lung, ridicînd hidroul pe sînul rotund și moale al valurilor.

7

— Repede, comandante, spune Naturalistul. E o ocazie cvasiunică.

— Îmi dau seama... Dar...

— Te implor... Încă un sfert de oră. Numai un sfert de oră.

— O să fie nevoie de fuzee pentru decolare. Și n-am decît alte patru de schimb. Grăbește-te. Cei doi lucrează atenți. Își țin din ce în ce mai greu echilibrul pe coca aparatului. Pantofii speciali, prevăzuți cu ventuze mici, din cauciuc, încep să se fixeze nesigur. Pilotul speră s-o ia înaintea furtunii. Combina „Ansextcron IV" este cuplată de centrala de înregistrare a laboratorului. Umezeala, temperaturile apei și aerului, planctonul, luminiscența, gradul de salinitate, direcția și intensitatea vîntului și a curenților submarini pînă la adîncimea de 150 metri sînt înregistrate pe fișe de către mașinile cibernetice de imprimat.

Pilotul vede cum spre steaua albă, Altair, din constelația Vulturului, urcă precipitat suluri fumurii, care, atingînd zenitul, se desfac în cortine de catifea neagră, în draperii filfiinde, în ogive și-n bolți, într-o arhitectură barbară și ilogică, dezlănțuită sub semnul unei tăceri totale.

Pentru Naturalistul degajat de obsesia controlului interior, contactul cu ecuatorul termic depășește faza inteligenței și sentimentului, coborînd în intimitatea

lui fiziologică. Rațional își dă seama de tot ce se petrece cu el, ca și cînd ar supraveghea indicatoarele unui aparat de precizie. Știe de ce s-a transformat oceanul într-o imensă mantie fosforescentă, ca și cînd milioane de lumini s-ar fi reunit într-un cortegiu nupțial. Știe că neliniștea care-i torturează intimitatea se datorește excesului de electricitate condensată în atmosferoid. Stabilește matematic corelația intimă dintre starea lui bruscă de depresiune sufletească (un gol supărător, un foarte evident sentiment al inutilului, gîndul că cercetarea aceasta integrală a mediului Planetei va duce la o exploatare și mai accentuată a resurselor ei, că, desigur, o seamă de specii vor dispare datorită acestui abuz nesfîrșit al omului) și depresiunea barometrică. Înregistrează ritmul din ce în ce mai lent și imprecis al mișcărilor. Fixația pe care-o face *vis-à-vis* de amplitudinea sinuoasă a valurilor. Fără nici o explicație plauzibilă și evidentă, constată un scurtcircuit în sistemul nervos, care-l deconectează de la procesul logic senzație-reprezentare. Are dorința halucinantă să se smulgă de sub carapacea de plumb topit care-i îmbibă porii, asfixiindu-l, și să se arunce în apa încropită, împodobită festiv cu pești luminoși și miriade de ființe microscopice, luminiscente, pe care, încă, nu le cunoaște. Brusc se dorește conectat la sensibilograf. Își dă seama cu luciditate maximă că, intrată în condiții speciale de mediu, ființa lui interioară suferă mutații necunoscute.

Peisajul devine halucinant.

De undeva din spații, i se infiltrează în conștiință forțe demonice. Poate a fost prea brusc și prea direct contactul cu forța vitală a ecuatorului. Percepe sunete melodioase lovind coca. Sunetele se asociază în vaiete subțiri, cînd grotești, cînd tragice, cînd pline de nostalgie, cînd îmbinate pînă la saturație de chemări ade-

menitoare. Valurile se tivesc cu infinitate de diamante. Infinitate de diamante strălucitoare se rostogolesc pe povîrnișurile lichide, într-un zuruit monoton, estompat și discret. Un fulger nesfîrșit se-mplîntă în ocean, incendiind noaptea solstițiului.

Mii de brațe unduioase, conținînd voluptatea în mișcările muzicale, mii de glasuri moi îl cheamă ca un miraj al altor lumi. Cu ochii închiși, cu mîinile întinse, cu părul plin de scîntei, Naturalistul pășește în gol.

8

Pilotul contează pe viteza „Pescărușului" să iasă din furtună... Apreciază că peste cel mult 15 minute, decolarea va fi o problemă. Ori, 15 minute asigură aparaturii mai mult timp decît suficient pentru înregistrarea datelor necesare unui studiu amănunțit. Tocmai dă ocol bațiului, unde cercetează capotajul motoarelor, cînd i se pare că aude un strigăt de ajutor, repede spulberat de vînt. Noaptea, de smoală. Oceanul își pierduse mantia strălucitoare. Valurile care atacă prova, tivite cu spumă albă, devin amenințătoare. Eclerajul indică o punte pustie. Se strecoară sub elicea tractivă. Se-mpiedică de un cablu. Îl pipăie. Cablul subțire și ud al lansetei de fileu planctonic. Hidroul rulează, plescăind cu flotoarele de siguranță ale planurilor. Spuma sărată cu gust de alge sare peste bord, stropind coca. Ridică lanseta cu mișcări precise. Apasă butonul sistemului de proiectare „bord-circular", situat pe batiu. Proiectoarele de profundor, prova, tribord și babord spintecă întunericul cleios cu lamele lor de lumină... De data asta a apreciat greșit posibilitățile ciclonului. Sosește la galop, șfichiuind coama valurilor cu fulgere scurte,

biciuind sadic imensitatea lichidă, acum cîteva minute în urmă încă placidă și somnolentă. Din pricina valurilor, ruliului și tangajului, zonele de lumină ale proiectoarelor alternează cu zone de întunerec gros. Cuplează sistemul de alarmă „om la apă". Așteaptă cele 30 de secunde cît sistemul se-ncălzește. Difuzorul mascat în coca transmite glasul Inginerului :

— Pupa tribord.... Să lansez barca ?

— Nu este nevoie. Supraveghează rularea corzii.

— Am înțeles.

Pilotul scoate siguranța vestei de salvare. Buteliile acționează instantaneu. Trage din lăcaș carabina corzii pentru intervenție, o prinde de inelul centurii și comunică în portavoce-batiu :

— Sînt gata de lansare. Stai la ecran.

9

Naturalistul scoase strigătul în clipa cînd scurtcircuitul care-l deconectase de la sistemul nervos central trecuse. Își dăduse seama instantaneu că se află în echilibru nestabil, la tribord, cu lanseta fixată pe ventuza ei. O arcuitură bruscă a fuselajului și apele grele i se închid deasupra creștetului. Senzații rapide încep să-i încarce creierul cu suprasarcini neselecționate. Știe că este necesar să smulgă siguranța buteliilor, să-și umple vesta de salvare și nu face gestul acela simplu, pentru că, pur și simplu, nu poate să-și comande mîna dreaptă. Își spune că în procesul de rafinare, de supraintelectualizare la care s-a supus și-a dereglat probabil datele elementare ale gesturilor reflexe.... Ceva greu, îngrozitor de greu și de umed i se lipește pe fiecare milimetru pătrat de epidermă, trăgîndu-l la fund. Apa

încearcă să-i pătrundă în nas. (El gîndește „că-i inundă fosele nazale“ și la această prețiozitate îl pufnește rîsul și-atunci înghite apa sărată, amară și grețoasă, care-l trezește la realitate.) Constată că-i vîjîie timpanele. O forță uriașe i le apasă, așa cum îi apasă întreaga ființă, căutînd s-o aplatiseze, s-o comprime în ea însăși, să-i desființeze volumele.

„Sensibilograful ! Doamne, sensibilograful, își sp ne. Sînt un idiot notoriu. Cînd dracu mai puteam înregistra sentimentele unui Naturalist în pragul înecului ?! Pe viul Dumnezeu, numai ca să repet experiența merită să trăiesc.“ Se luptă să iasă la suprafață. Reflexele scăpate de sub cenzura intelectului acționează prompt. Mîna dreaptă găsește instantaneu cîrligul siguranței. Naturalistul se simte proiectat aproape pe verticală. Țîșnete pe creasta unui val. Apucă să zărească licărul slab al unei stele. Apoi, tot universul se cufundă într-un clocot de ape bolborosinde și de materii semifluide ale căror molecule se presează sau se destramă sub jocul amplu al talazurilor. Înoată. E conștient. A depășit momentul de dezordine interioară. „Pescărușul“ trebuie să fie pe undeva, prin preajmă. Gîndul e atît de puternic, încît o forță pe care nu și-o cunoștea îi echilibrează mișcările. Înoată cu bărbăție. Un far. Altul. Și altul. Prova. Pupa. Tribord. În clipa aceea, cînd lumina puternică luminează crestele înspumate, își dă seama de viteza derivei, care-l îndepărtează de hidro. Dintr-o dată singurătatea tragică a oceanului pune stăpînire pe el. Încearcă să bată apa cu picioarele și, ridicat pe creasta unui val pînă la brîu, lansează în spațiul torturat de gemetele maselor lichide un strigăt disperat de ajutor.

Uită că, în această situație, printr-o simplă apăsare a butonului „trei“ al cronografului, declanșează emițătorul de ultrasunete și că astfel poate fi goniometrat de la

bord și urmărit pe ecranul fluorescent al radiolocatorului. Cade între două valuri. Întunerec. Senzație paralizantă de singurătate.

„Singur".

Echilibrul interior, fragil, cedează. Naturalistul înoată cu o ritmicitate mecanică. Valurile îl plesnesc peste gură. Are timp să gîndească la fragilitatea omului, în fața elementelor dezlănțuite. La limitele tehnicii, într-o epocă de tehnicizare totală. Într-o clipă de luciditate, înfundat în masele de apă, are viziunea peisajului : Haosul și un punct rizibil : el !

„Rechinii !"

Cîteva mișcări zvîcnite împotriva valurilor. Nimic !... Doar hohotul sinistru, doar batjocura apei spulberată în ochi. Iluzie și panică. Hidoasă. Copleșitoare. Reversibilă. Cu momente de luciditate, cînd urlă :

— Sensibilografu! ! Sensibilografu!, pentru Dumnezeu !

Momente de optimism. Vede atunci Pilotul în chip de semizeu, stăpîn al haosului, mag al întunerecului, crescînd din ape, călcînd talazurile, siluetă biblică, poruncindu-le și îmblînzindu-le.

Iarăși golul. Creierul devine o pastă gelatinoasă, inutilă și stupidă. Instinctele copleșesc conștiința. Rămîne doar animalul în fața morții.

— Sensibilografu!, urlă.

I se umple gura de apă. S-a plămădit din mîl, la începutul erelor. E un animal acvatic, supus unei metamorfoze lente. Atît de lente, încît și-a pierdut identitatea. O sleială păcută îi cuprinde mușchii. Bicepșii... Este lucid și recunoaște că întotdeauna și-a bătut joc de bicepși. De acei colegi de facultate care-i antrenau cu fidelitate, transformîndu-se în specia pe care-o detesta violent : sportivii. Mii de bicepși atletici, curățați de piele, roșii,

brăzdați de fibre se contractă ritmic într-un galantar iluminat. Intră la braț cu Doctorița și cumpără o pereche. Doctorița rîde, cochet, pipăindu-i :

— Sînt buni, spune. Dar nu ca ai Pilotului.

— Asta-i prea de tot.

Se radicalizează și-și dă drumul la fund. Vesta se opune cu vehemență. Înghite apă. De undeva, din neant, o lamă subțire de lumină pătrunde opacitatea nopții, pipăind crestele înspumate.

— Trebuie să fie vreun pește torpilă, sau vreun ciclop, meditează Naturalistul, înghițind o altă gură de apă sărată, sufocantă.

10

Pilotul decolează pe sistemul D.A.S. (decolare-aterizare-scurtă) fără să folosească fuzeele. Oceanul montat permite încă să pună în funcțiune sistemele de hipersustentație și suflajul elicelor. În laborator Doctorița se ocupă de Naturalist. L-a văzut pe-o creastă, abandonat, atunci cînd proiectorul din prova tribord a fost cuplat la radiolocator. I-au trebuit doar cinci minute de înot viguros în derivă să-l ajungă. La semnalul convenit, Inginerul a rulat sistemul automat de recuperarea corzii, trăgîndu-i la bord. S-a schimbat rapid și acum, numai la 500 de metri, deasupra valurilor, a pus capul pe Port-Victoria. Are o clipă de ezitare. Alături, la postul pilotului secund, Inginerul mormăie ceva ireverențios la adresa savanților netoți, concepuți în eprubete, crescuți în vată și dezvoltați în lumina artificială a laboratoarelor.

— Preia comenzile, îi spune Inginerului.

S-a hotărît. S-ar putea ca pe întreaga durată a expediției să nu se mai repete un asemenea incident. Dincolo de emoția momentului există scopul principal al expediției. Cuplează intercomunicația.

— Cum merge, Doctoriță ?

— În afara oricărei primejdii.

— Ce stadiu ?

— Inconștient.

— Organismul ?

— Perfect.

— Mulțumesc.

În stînga postului de pilotaj, în carcasa lui izolată cu trei blindaje de mică și materiale antisunet, așezat pe un sistem de suspensie și amortizare a vibrațiilor, aparatul cel mai prețios al acestui hidro, expresie a geniului tehnic : „Cinemafonosens A 3"... Îi scoate sistemul de huse impermeabile care apără aparatul de influența umidității și, în cazul unui naufragiu, de aceea a apei.

— Înregistrezi ? întreabă Inginerul cu o notă de indiferență mimată.

— Înregistrez.

— Este prima noastră înregistrare de la decolare !

— Da.

— Perfect de acord.

Pilotul cuplează sistemul de acordaj. Pe carcasa aparatului se aprinde becul roșu de control. Ecranul fluorescent al „Micropsyholocatorului", fixat deasupra carcasei, se acoperă rapid de un fel de nebuloasă într-o mișcare lentă, helicoidală. Cu toată tăria sa interioară, Pilotul înregistrează un șoc puternic, sufocant. Cu nimic mai puțin emoționant decît în seara aceea memorabilă, cînd Savantul l-a invitat la el, după ce pilotase pe Pămînt astronava expediției comandorului Allan Page,

avariată între stațiile cosmice „Marte 8" și „Marte 9"... Era o seară de sfîrșit de septembrie și munții dominau orașul, absorbind lumina aceea pură și muzicală, căzută în frunzișul multicolor al pădurilor.

11

— Mi se pare că ne-am ocupat prea puțin de noi înșine, i-a spus atunci Savantul... De organizarea noastră intimă. De acest fabulos act al vieții și morții. De latențele noastre nevalorificate. Este dezolant să vezi preocuparea asta cvasipatologică pentru perfecționarea tehnicii, în vreme ce n-am reușit încă să cunoaștem procesele vitale, să ameliorăm individul și să-l imunizăm, nu numai la alcool sau nicotină — vorbesc de o imunizare etică — dar la toate viciile milenare — cupiditate și gelozie, egocentrism și stupiditate, lașitate și conformism... Nici măcar mașina umană n-am reușit s-o salvăm de uzură prematură... Cîte boli fizice au rămas încă fără leac?... Cîte boli psihice?... Dar, mai ales, cîte boli sociale: ai văzut populațiile acelea din rezervațiile Noii Guinee? *Homo cosmicus* și acolo — omul cavernelor... Dar nu pentru asta te-am chemat... Mă consider dezlegat de obligațiile pe care mi le-am asumat față de mine însumi. Uite aici sensibilograful. Dincoace „Cinemafonosens-ul" varianta A 3 — ultima pe care rațiunea și forța mea de pătrundere au putut-o realiza. S-ar putea ca aparatele astea să fie prigonite tot atît de crîncen, cum a fost prigonit creștinismul, ori iluminismul, ori comunitarismul, ori comunismul. S-ar putea să fie distruse. Dar tot atît de bine s-ar putea să devină un sistem mondial de selecție a valorilor și de

ameliorare a conștiinței umane. Nu știu. Să lăsăm răspunsul pe seama timpului.

În sala festivă Matematicianul, știi despre cine este vorba, își prezintă noul lui sistem de analiză. Sala este tixită. Sînt și reprezentanți ai presei... Îl cunoști, sper, pe Nelu Lupuleț. Va lua cuvîntul din partea revistei care l-a găzduit cu largheță pe Matematician. Haide să vedem care este părerea „Cinemafonosens-ului" despre treaba asta... Dacă crezi că va folosi în expediția voastră, ia aparatele cu tine. Poți sau nu să explici echipajului de ce le-ai luat la bord. Poți sau nu să-i familiarizezi cu ele. Poți sau nu să le folosești în momente de vîrf. Treaba dumitale. Sînt și obosit și ușor dezamăgit. S-ar părea că nu întotdeauna cunoașterea exhaustivă a unui subiect aduce și mulțumirea totală. Lucrez de-o viață să cunosc omul și nu pot spune că acum, cînd reușesc să pătrund în universul lui interior, sînt mai fericit decît eram pînă acum. Dar să trecem. Schema aparatelor este în plicul ăsta. Ai o copie, piese de schimb, grile de captaj. Mă rog. Tot ce-ți trebuie să depanezi orice defecțiune... Am plecat de la o carte foarte veche a lui André Maurois... Se numește „Drămuitorul de suflete". Un medic englez — bineînțeles cartea era considerată atunci, cu aproape 80 de ani în urmă, o carte de fantezie — un medic englez deci, descoperă o unitate dinamică a psihicului uman, căreia îi dă numirea de „psyhon". De la acest „psyhon" imaginar și de la cîteva vechi descoperiri ale yoghinilor, indici cu privire la centrele de iradiație electromagnetică ale corpului uman a pornit toată tevatura. Înainte de a-ți explica fluxul și intimitatea aparatajului, să-l vedem la treabă. Stinge, te rog, lumina. Încuie ușa laboratorului. S-ar putea să mă caute... Lasă rulourile negre. Nu! Pe cele negre... E bine așa. Vino, te rog, lîngă mine... Pune-mi întrebări numai la sfîrșit. O ultimă explicație.

În sala festivă am două grile ultrasensibile de captaj „psyhonic"... Gata. Am intrat pe recepție.

În clipa aceea, miracolul!

Pe secțiunea superioară a ecranului, chipul ușor estompat al Matematicianului, care umpluse paginile tuturor gazetelor vreme de aproape un deceniu. Craniu masiv, ras, bărbie pătrată, fălci grosiere, totul plutind într-o lumină verzuie — mai curînd emanînd acea lumină verzuie. Pe secțiunea inferioară a ecranului — ocupînd două treimi din suprafața totală — o mișcare bizară de du-te-vino, de atracție și respingere, exercitată asupra unei materii pulverisccnte, de consistență granuloasă, emanînd aceeași lumină verzuie, de o nuanță cenușie, în vreme ce difuzoarele stereofonice reproduc sunete stridente, ceva asemănător zgomotului unui ferăstrău tăind în piatră, sau orice altceva strident, cu estompă, o scrîșnire refulată, stăpînită. A-ncercat să stabilească o legătură organică între craniul în muchii al Matematicianului, formulele pe care le dicta și care apăreau scrise pe ecranul tablei dictafonice și incongruența particulelor verzi-cenușii, care probabil reprezentau „psyhonii", stările intime, esența Matematicianului. Dintr-o dată, în acea masă pulverisccntă, a apărut o scurtă mișcare sinusoidală, de culoare intens violetă. Instantaneu, în partea superioară a ecranului, s-a format imaginea unui bărbat cu trăsături deosebit de regulate, emanînd prin toți porii, mai accentuat între ochi, aceeași culoare violetă, mai pală însă. Pe ecranul inferior s-a repetat descărcarea mișcării sinusoidale, în vreme ce granulele verzui s-au organizat într-un fel de trunchi de con, cu baza îndreptată spre extremitatea impulsivă a mișcării sinusoidale violete, în așa fel încît la ori ce nouă propulsie a acesteia, marcată prin creșterea intensității violetului și al unui grup monocord de sunete,

conținînd evident un leit-motiv de lamentație și protest — laturile trunchiului de con se închideau, emițînd un fel de bombardament de particule verzi-cenușii, care aplatisau sinusoida violet, o decolorau și o asimilau rapid, cu o violență evidentă.

12

Plutește într-o lume de-o imaterialitate pură. Cu toate că nu-și poate determina conturul, cu toate că nu se poate recunoaște într-o configurație materială care să se numească trup, se recunoaște pe sine însuși după fluiditatea cu care gîndește, după durerea atroce pe care i-o pricinuiește dragostea pentru Doctoriță și imposibilitatea lui momentană de a o reîntîlni în această lume pătrunsă în sine de o muzică gravă, profundă, ca și cînd întregul univers ar fi în stare de vibrație, ca o condiție a existenței lui și starea aceasta de vibrație se confundă cu „Simfonia a IX-a", în vreme ce însăși motivele melodice sînt în același timp sunet, dar și culoare, o irizare de culori rozacee, pale, crescînd și descrescînd o dată cu motivele melodice, asociindu-se în formații florale necunoscute.... Dorește să cerceteze aceste formații, o dorință vitală, obsedantă.

Este inutil să încerce o deplasare în spațiu, pentru că, practic, spațiul nu există, iar aceste motive florale ele însile nu sînt decît vibrații. Cît despre el, poate spune doar că există mental, ca o reprezentare mentală despre sine însuși, ca o noțiune abstractă, care, după cîte se vede, este conținută în univers, conținîndu-l în același timp, așa că încearcă să se gîndească pe sine în această nouă și uluitoare ipoteză, bucurîndu-se de libertatea integrală, cosmică, de a fi conținut în univers și de a

conține universul, în vreme ce armoniile care-i produc o stare de extaz devin tot mai vibrante, apoi se estompează și el are certitudinea că vede o formă foarte familiară, întinsă într-un pat îngust. Dintr-o dată recunoaște intimitatea laboratorului de pe hidro. Se vede pe sine acolo, galben, cu nările vinete, cu o spumă ușoară pe buze, are o stare de dezgust față de reprezentarea aceea materială a eului său fluid și plin încă de ecourile acelea dumnezeiești, apoi suferă un șoc puternic, o izbire de materialitate, dureroasă și silnică.

— Și-a revenit, aude vag glasul Doctoriței.

Ceva rece, reconfortant, îi trece peste frunte și pleoape.

13

— Zburăm în zona coraligenă a Seișelor, se aude în difuzor glasul Inginerului.

Și imediat, cu accente dure, ordinul comandantului :

— La posturile de amerizare. Legați-vă chingile.

Hidroul execută un viraj strîns și abrupt în coborîre, care turtește echipajul în scaune. Naturalistul încearcă să se ridice din pat.

— Trebuie să mă îmbrac, îi spune Doctoriței.

Difuzorul :

— Imediat după amerizare, Doctorița la pneumatică. Inginerul la bord. Rog Naturalistul să se echipeze urgent și să iasă pe punte.

„Pescărușul albastru" execută un picaj accentuat în noaptea densă. Încalecă cu prova flacăra unei explozii puternice, țîșnite din apele înspumate ale oceanului. Viteza picajului se simte în tot trupul metalic al aparatului, transmițîndu-se echipajului printr-o vibrație calmă și profundă. Pilotul :

— Sper că nu ajungem prea tîrziu. Acolo jos a făcut explozie o navă. La amerizare copilotul cuplează sistemul „bord-circular". Atenție la sfărîmături...

— Înțeles.

— Sistemul locator, vertical.

— Cuplat.

— Ce vezi ? !

— Deocamdată nimic.

Pilotul îndulcește picajul.

— Atenție. Prova tribord. O epavă.

Viraj în lamă de cuțit la rasul hulei molcome. Ciclonul rămăsese undeva, în urmă. Pe ecranul radiolocatorului trec fulgerător indicațiile naufragiului. Acum, în securitul carlingei se încrustează bîrne arzînd în vîlvătăi. Iarăși viraj. Jocul de flăcări pe apele uleioase. Susurul elicelor. Senzația unui amerizaj perfect în pîrtia strălucitoare a proiectorului ghid. Hidroul se leagănă puternic. Pilotul apasă automatul de deschidere a portierei „punte". Din laborator apare Naturalistul. Foarte palid. Echipat ridicol într-un costum negru de seară, gen smoking, care calcă toate indicațiile și regulamentele de bord.

— Te duci la vreo recepție, mîrîie Inginerul.

Fără o vorbă, Naturalistul urcă scărița de aluminiu, pe punte. Aici, lîngă Pilotul care urmărește prin binoclu fascicolul de lumină al proiectorului giroscopic, Naturalistul încearcă un sentiment ciudat de sfială și invidie, grefate pe o teamă surdă stîrnită la auzul valurilor spălînd coca și la vederea nesfîrșirii lichide. Are tendința să îmbrățișeze umerii solizi ai bărbatului de-alături. Să-i mulțumească. Se constată sentimentaloid. Se refulează. În difuzor, Inginerul :

— Pupa, babord.

Se-ntorc amîndoi, în același timp.

— Uite !... O epavă !... Un om !... Om la apă !... Om la apă !... Om la apă !... strigă piţigăiat. I se broboneşte fruntea. Cămaşa de mătase i se lipeşte de spatele ud leoarcă.

— Calmează-te !... Haide, dragul meu, l-am văzut !... Gata... ! Ţi-a trecut emoţia ! Naturalistul îşi revine. Ascultă într-o stare incertă ordinele comandantului :

— Fixează... Barca la apă !

Se deschide trapa lăcaşului. Se aude şuieratul aerului comprimat năvălind în învelişul de cauciuc metalizat. Transportoarele împing barca la înălţimea bordului. Eclerajul de bord şi proiectoarele luminează coca. Spinările domoale ale valurilor. Un cap de bîrnă, fumegînd. Epava. Spatele larg al naufragiatului.

— La barcă, spune comandantul.

Naturalistul face un efort cumplit să se smulgă din inerţie. Urcă la bord cu sentimentul că este dus la execuţie. Transportoarele se pliază. La comanda automată, stabilită prin contactul bărcii cu apa, braţele de susţinere se escamotează brusc. Pilotul porneşte motorul. Navigă rapid în lumina proiectorului gonio, fixat pe epavă. Rondou. Pilotul se pleacă peste bord. Mult. Înhaţă omul de subţiori. Îl trece în barca bandată periculos. Sincron cu această mişcare, o namilă neagră şi prelungă se scurge fulgerător pe lîngă ei, bătînd puternic apa cu coada. Difuzorul hidroului :

— Rechini.

— Merci, mormăie Pilotul... După ce ne-nghit.

Rondou printre fărîmituri.

— Un vas de plăcere, Naturalistule... Nu poate avea un echipaj mai mare decît trei oameni.

Naturalistul tace. Drumul i se pare un calvar. Ține capul naufragiatului pe genunchi. Lumina proiectorului cade pe niște mîini albe, puternice, cu degetele crispate. Cămașa tropicală, cu mîneci scurte, lasă să i se vadă antebrațele solide, acoperite cu păr roșcat, sîrmos și abundent.

— Dacă mai întîrziam o clipă, îl înhăța rechinul, spune Pilotul.

— Trăiește ?

— Nu-l auzi cum geme ?

— Ba da !... Scuză-mă !... Dar ceilalți ?

Pilotul ridică din umeri. Vine la abordaj cu măiestrie perfectă. Trece fileul transportoarelor pe sub barcă. În aceeași clipă se retrage brusc. Își smulge pistolul din buzunarul combinezonului. De pe bord răsună sec două împușcături suprapuse. Alte două împușcături la interval de cîteva secunde și lătratul răgușit al pistolului greu, automat.

— La pupa !

Pilotul indică o masă cenușiu alburie, cu țeava încă fumegîndă a pistolului. Numai la zece metri de barcă, prins în plin fascicul de lumină, își dă duhul un rechin uriaș. Bate apa cu coada. Se zvîrcolește între valuri. Pilotul comandă ridicarea bărcii. Abia intră în funcțiune transportoarele, cînd de undeva din noapte, din adîncuri sau din larg, își fac apariția alți rechini. Trei. Cinci. Un cîrd întreg. Trec razant cu hidroul. Dau tîrcoale uriașului însîngerat. Naturalistul se cutremură. Oroare. Una din umbrele acelea sinistre se întoarce pe spate. Atacă. Se aude limpede scrîșnetul dinților. Fîșîitul cărnii sfîșiate. Este dat semnalul ospățului. Rechinii năvălesc în atacuri scurte. Se luptă pentru pradă... De pe bord se aude zgomotul aparatului de filmat. Naufragiatul scoate un geamăt adînc.

— Nu sînt indicate naufragiile în Oceanul Indian, spune Inginerul, își ia carabina electrică pe umăr și le ajută să scoată din barcă omul care pare trezit dintr-un somn greu și agitat.

14

În laborator. Naufragiatul se mișcă spasmodic. Lampa ușor înclinată îi aruncă lumina pe obraz. Doctorița îi face controlul preventiv. Explozia nu i-a pricinuit nici o rană. Nici o contuzie, în afara unei vînătăi după ceafă. Tip nordic, caracteristic. Față regulată, cu trăsături bărbătești, ușor fanate. Semne discret vizibile de îmbătrînire la colțul ochilor. În oboseala obrazului. Păr blond-roșcat. În difuzor :

— Starea ?
— Lesin, comandante.
— Conectează grila. Regleaz-o spre frunte.
— Îmi displace tonul, domnul meu.
— Scuză-mă, Doctorița. Deformație profesională.
— Filmezi ?
— Ce spune specialista ?
— Ar fi interesant.
— Mulțumesc. Filmez.

Doctorița urmărește atentă expresia puternică de le hamite, de învins, de abandonare care se întipărește din ce în ce mai evident pe obrazul celui care-și revine. Expresie contrazisă violent de mișcările mîinilor și-n special ale degetelor. Butucănoase, puternice, acoperite la a doua și la a treia falangă cu smocuri de păr roșcovan, degetele se strîng convulsiv, crispat, încleș tînd un obiect imaginar, pipăindu-l, bucurîndu-se parcă de un contact rîvnit, așteptat, căutat. Au atîta expre

sivitate degetele, încît încremenește cu seringa în mînă, urmărindu-le jocul.

— Ce lacom trebuie să fie, spune Naturalistul și se pleacă deasupra naufragiatului.

— Valentina !... Valentina... bolborosește naufragiatul, căscînd niște ochi albaștri, vidați de expresie.

Iarăși difuzorul :

— Echipajul pneumaticei mulțumește Doctoriței pentru cele două focuri excelent trase... Ce face pacientul ?

— Tu, întreabă Naturalistul.

Seringa înregistrează un tremur ușor. Apoi, hotărîtă, își pleacă acul spre vîna albastră în care pulsează sîngele necunoscutului.

15

Pe ecranul „cinemafonosens"-ului, în zona „E", o spiraloidă violetă, dominată de fulgurații roșii, intense. Zona „E" a ecranului, adică zona „esenței". În zona „AF" — „aparență" și „figurativă" — (aceea superioară) apare vag chipul naufragiatului și foarte bine conturat chipul unei femei. Pilotul se simte electrocutat de un șoc puternic.

— Pilotează, îi spune Inginerului.

Ridică din plasă casca de scafandru cu vizetele sparte, pe care-a cules-o de pe epavă o dată cu naufragiatul. Străbate culoarul cu pași elastici. În laborator omul conversează politicos cu Doctorița și Naturalistul într-o franceză aproximativă.

— Comandantul hidroului, domnul Van der Verf, face prezentările Doctorița.

— Salvatorul meu, completează naufragiatul.

Înalt, solid, calm pînă aproape de placid, își trece privirea peste Pilot, schițînd o umbră de surîs.

— Vă mulțumesc, comandante... Coincidența atît de stranie care m-a salvat mă face să cred în existența lui Dumnezeu. Așa ! Văd că mi-ați pescuit și casca... Asta-i tot ce-a mai rămas din „Valentina" ?

Doctorița sesizează o foarte ușoară tresărire a Pilotului.

— Mai aveați pe cineva la bord ?

Van der Verf schițează o mișcare imprecisă din umeri. Doctorița îi vede degetele apucînd casca cu aceeași lăcomie observată pe cînd era inconștient, întorcînd-o pe toate fețele, apoi așezînd-o cu grije pe marginea patului. Van der Verf nu acceptă să-și schimbe hainele încă ude. Susține, în glumă, că apele Oceanului Indian au excepționale calități radioactive care se păstrează foarte bine în țesături. Echipajul află că este reprezentantul pentru Port-Victoria al firmei de navigație olandeze „Koninklije Roterdamsche Lloyd". Că cele cîteva ziare din insulă anunțaseră expediția românilor cu titluri senzaționale de primă pagină. Se va simți onorat dacă echipajul hidroului va accepta să locuiască la el, pe toată perioada escalei la Port-Victoria.

Fără nici un efort vizibil ocolește cu multă abilitate felul surprinzător în care se întîlniseră. Se dovedește un atît de bun cunoscător al Seișelor, încît Pilotul îi invită pe toți în carlingă, pentru a asculta confortabil relatările interesante și inedite. În carlingă nu manifestă nici o urmă de mirare, de admirație sau contrariere, la vederea aparaturii de bord complicată și, într-un fel, unică. Se instalează alături de Inginer. Glasul n-are inflexiuni. Emoție. Cuvintele îi vin cîteodată greu. Cîteodată curgător.

— Treizeci și patru de insule, semănate în plin ocean. Palmieri. Cocos. Mirodenii. Vanilie. Paciuli. Apoi cafea, cacao, cauciuc. Bineînțeles, pînă acum două decenii au fost britanice. Bineînțeles, descoperite de portughezi pe la începutul secolului XVI, botezate după numele unui marinar francez, ocupate de francezii din Maurianius la 1768 și, ca-n toate istoriile dintre Franța și Anglia, cedate ultimei, în 1794.

— Și localnicii ? întreabă Inginerul.

Van der Verf ridică din umeri.

— Noi sîntem localnicii.... Hidroul dumneavoastră zboară excelent. Se vede Port-Victoria. Veți înregistra un spectacol unic... De altfel, se face ziuă.

Glasul are o inflexiune bruscă. Se stinge, obosit. Dincolo de carlingă noaptea solstițiului se stinge sub fluorescența revărsată violent în ocean și-n cer de soarele celei dintîi zile a verii australe...

...Peisaj ireal.

Atît de abundent colorat, încît retina se refuză policromiei ostentative și dulci, tonurilor violente, dar și insinuant voluptoase. Oceanul se smulge umbrelor uleioase, transformîndu-se într-o imensă oglindă de topaz violet. Cerul se gătește în kimono de mătase vișinie. Insulele de corali apărute din întuneric, plutesc în tonuri de ametist lichefiat. Poezia nostalgică a palmierilor filigranați. Taina lagunelor cu apă verzuie, translucidă. Tivul alb, orbitor de alb cu care oceanul îmbracă dantelăria țărmurilor și a plajelor. În carlingă pătrund vibrațiile unei lumi mirifice.

„Latitudinile mici", repetă Doctorița mesajul Pilotului.

Insulele, atolii, oceanul acum de safir, aerul imobilizat în nuanțe chihlimbarii, se oferă senzual, catifelat, cu o măreție lascivă, filtrînd în conștiința echipajului o eu-

forie necunoscută. Soarele, uriaș, iese din ocean, poleind în aurul străvechi al tuturor popoarelor indice, un con vulcanic, albastru, proiectat pe orizont.

— Morne Sechelois, șoptește olandezul ca-ntr-un extaz mistic.

Reverberațiile incandescente ale luminii. În prova un golf larg fierăstruind țărmuri înalte. Case albe agățate pe coaste, înecate în vegetație luxuriantă. Cîteva vapoare. Puzderie de pînze triunghiulare purtînd imperceptibil vase minuscule cu formele uitate prin colecțiile de stampe marine.

— Port-Victoria, rupe vraja Inginerul și navigatorul „Pescărușului albastru".

Înfășoară harta cu gesturi solemne de bronz.

escală
la port-victoria

„Hazardul nu pare întotdeauna inconștient. Van der Verf ne-a găsit un loc minunat de ancoră, proprietatea lui „Koninklije Roterdamsche Lloyd". Un mic golf, despărțit de ocean printr-un promontoriu granitic, dincolo de care se ridică bariera coraligenă. Apele sînt străvezii, de-o claritate uluitoare. Văd mișcîndu-se algele, văd procesiuni fantastice de pești multicolori, văd fundul la 50 de metri cît indică radiosonda și fac contactul cu o lume mirifică, pe care am cunoscut-o din cărți, dar n-am realizat-o niciodată la proporțiile, opulența și coloritul ei real. Sufăr traumatisme ciudate. Poezia grasă, caleidoscopul acesta mereu altul, mă șocheazâ pînă la refuzul percepției senzoriale. Pe urmă, lăcomia de a cunoaște celălalt univers, descoperit de „sensibilograf". Pilotul a filmat starea de inconștiență a lui Van der Verf. Inginerul pregătește filmul. Universul acela al vibrațiilor-culoare, al culorilor armonice, al culorilor melodice, sau mai real al motivelor melodice-culori, un univers copleșitor, propriul nostru univers atîtea milioane de ani ignorat, față-n față cu acesta, orgiac, material pînă la voluptate. „K. R. Lloyd" — ne-a făcut plinul de

combustibil sub directa supraveghere a înaltului funcționar salvat de noi, cu meticulozitate și conștiinciozitate ostenitoare. Cerul începe să condenseze perdele alburii. Zăpușeală, cu toate sistemele noastre chimice de aer condiționat. O simt. Mă apasă. Încerc o sinteză a zborului pînă aici și n-o reușesc... O plaje. Citeva vile cochete. Un club nautic sau așa ceva, toate absorbite, copleșite, sufocate de vegetație. Trei cocotieri uriași maschează discret locul unde se varsă în golf un torent plin de spumă, prăvălit de undeva din interior. Sonoritatea cascadei, secondată de vuietul valurilor izbind baza de corali. Și universul acela sonor, plin de luminozitate și culori, propriul meu univers halucinat, dumnezeiesc... Trebuie să-mi frînez lăcomia de mine însumi. Îmi poate fi fatală... Portul se întinde prin preajmă, dincolo de promontoriu. În afara citorva yahturi albe, de plăcere, ancorate pitoresc, sîntem singuri. Un policeman uriaș, sanguin, foarte britanic, patrulează ostentativ pe țărm. Diseară sîntem invitații lui Van der Verf... Pe punte Pilotul și Inginerul fac revizia parțială a motoarelor... Doctorița a făcut ordine în laborator. Poate doarme. Dacă poate dormi cu senzația infernului de-afară compleșindu-i porii. Lumina îmi frige retina. Nu pot rezista fără ochelarii de protecție... Iată-ne la începutul misiunii... De poimîine deschidem prima filă din „Biocenoza atolilor coraligeni" — studiu total — care se-ncadrează perfect în volumul Savantului: „Geomeridul și activitatea chimică a planetei"... Am străbătut jumătate din lungimea unui meridian. Cu toate că m-am pregătit de-atîta vreme, cu toate că știu despre Seișe mai mult decît 95% dintre locuitorii lor, realitățile atîtor latitudini condensate una într-alta înainte de a le putea asimila mă dezorganizează... Clima, cu toate că este una

tropico-oceanică, te coboară în carnal pînă la animalitate. Sînt flasc. Gîndesc gelatinos. Vegetativul e atît de virulent, încît absoarbe inteligența"...

Închide caietul atunci cînd Pilotul și Inginerul, uzi leoarcă, intră în carlingă, ermetizînd portierele. Sînt trași la față. Murdari de ulei. În pantaloni scurți. Cu pielea arsă de soarele tropical. Afară se dezlănțuie diluviul. Din norii uriași crescuți cu repeziciune, din atmosfera toropitoare suprasaturată de vapori se scurg violent pînze lichide, care unesc oceanul cu cerul, cufundînd golful, promontoriul și insula într-o baie de plumb topit.

2

Pilotul pufăie mulțumit din lulea. Cu atît mai mulțumit, cu cît a scăpat de ingerința medicilor și controlul permanent al Centrului Medical Spațial. În definitiv își poate acorda acest wee-kend tropical cu toate comoditățile vechilor piloți de cursă lungă de pe bunele avioane cu motoare clasice. S-a bărbierit. A făcut un duș. Acum se va ocupa de vechea lui carabină „Mauser" și este aproape sigur că va trage un somn pînă spre seară. Ropotul ploii pe tăbliile fuselajului are ceva nespus de intim și familiar, niciodată auzit în Cosmos unde singurătatea omului ia proporțiile cosmarului. Rămîne ușor intrigat la asociația instantanee pe care o face... Spațiul cosmic cu vibrațiile lui, cu existența infraroșiilor și ultravioletelor în starea lor nocivă, fără ecranul de protecție al atmosferei și lumea descoperită de Savant — lumea acelor iradiații electromagnetice capabile să transmită șocuri

emoționale la mari distanțe, rămasă neinvestigată, cu atît de evidentă asemănare „spectrală“ — ăsta-i cuvîntul : „spectrală“ — îl notează imediat în carnetul-fișier, obligat să-l țină la bord fiecare membru al echipajului — desigur, fiecare din noi emanăm un spectru din moment ce fiecare corp fizic își are spectrul lui... Trage ruloul izolator al cușetei. Inginerul îi spune c-a prins cîțiva metri strașnici de peliculă în legătură cu obiceiurile scîrboase ale rechinilor... Demontează închizătorul electric... Nu-l cunoaște încă pe Naturalist. Savantul i l-a recomandat ca pe cel mai bun specialist în materie, dar, a spus el, specialist de laborator. Are neapărată nevoie de o confruntare esențială cu realitatea... Hm !... Realitatea !... Montează închizătorul electric. Dă cu laveta pe țeava lucie a carabinei... Ridică perdeluța cochetă a hubloului. Promontoriul fumegă sub ploaie. Apa golfului se ridică în băsici gigantice. Debarcaderul pustiu. Polițaiul elegant a dispărut în gheretă...

— Ei drăcie, mormăie.... Cine să fie curiosul ?

Pitulat după trunchiul unuia dintre cei trei cocotieri care veghează vărsarea torentului, un om cercetează prin binoclu „Pescărușul albastru“. Pilotul dă drumul perdelutei. Se răstoarnă comod în cușetă. Fumul aromat al pipei se ridică în șuvițe albăstrii. Se prelinge sub paletele ventilatorului care le împrăștie în neant.... Ropotul ploii din obsedant devine monoton pînă la somn.... Van der Verf singur în ocean pe un yaht de plăcere, cu un scafandru de mare adîncime, fără să spună o vorbă despre explozie. A notat ora cînd a văzut explozia. Va putea calcula punctul.... Doctorița spune că semnul de la ceafă nu poate fi decît urma unei lovituri aplicate cu un corp tare... Echivocul... Discreția cu care s-a înconjurat naufragiatul. Omul cu binoclul îi caută pe ei ? Ori pe Van der Verf ?... Un curios incurabil ? Un reporter ze-

los ?.... Sau pur și simplu un trecător intrigat de prezența hidroului în golf ?

Se ridică în capul oaselor. Scrutează zarea cenușie printr-o crăpătură abia perceptibilă a perdelușei... Cocotierii plecați grațios peste torent primesc ploaia într-o nemișcare statuară. Pilotul casă de-i trosnesc fălcile. Copleșit de oboseala nopții, încîntat de ropotul ploii, de „Pescăruș", de echipaj și această misiune exotică se întinde în așternut, abandonîndu-se unui somn profund, fără vise.

3

„Hanul portughezului" abia se zărește dintre arbuștii de vanilie și cafea crescuți sălbatic în laterita care înconjoară cei cîțiva acri cultivabili în jurul stîncilor granitice, prăvălite pînă-n mare. O clădire stil bungalow ridicată din trunchiuri de palmieri, pe temelie solidă din piatră. Trepte abrupte, săpate în stîncă, coboară aproape perpendicular de la terasa hanului la un mic debarcader pe piloți. În spatele clădirii un bloc enorm de piatră. Dincolo de el, pădurea ecuatorială. Arbori imenși țesuți cu liane groase. Orhidee roz cu petale strînse. Miresme puternice de seve, de pămînt afînat, de țesuturi vegetale intrate în descompunere.

Un bărbat înalt, învelit într-o pelerină cu gluga ridicată, se strecoară din pădure pînă sub una din ferestrele hanului. Se ridică pe vîrfuri și bate în cercevea. Se deschide o ușă scundă. Omul dispare rapid. Ploaia continuă să se reverse abundent și obsedant peste lagună, peste pădure, peste „Hanul portughezului"...

...Din spatele promontoriului, vîslită fără zgomot, se apropie o barcă. Acostează la debarcader. Unul din cei doi ocupanți o leagă, în timp ce al doilea scoate vîslele, adăpostindu-le într-o scorbură a malului. Apoi, amîndoi urcă treptele, cu multă abilitate....

...Se aude zbîrnîitul unui motor.

Indivizii ajunși în dreptul terasei se ascund fulgerător în spatele unei stînci.

Pe drumul îngust strecurat în lungul țărmului își face apariția o limuzină albastră. Virează elegant. Stopează în fața terasei. Portiera se deschide smucit. Își face apariția un bărbat atletic, îmbrăcat în haine cu carouri mari, colorate strident. Bărbatul urcă pe terasă, legănîndu-se. Pufăie dintr-o țigare uriașă de foi. Îi iese în întîmpinare însuși don Alvez, hangiul portughez, plecîndu-se adînc, într-un salut prăfuit de hidalgo.

4

Discuția are loc în sala mare a hanului. Pe pereți, arme. Săbii arabe. Flinte. Arcuri javaneze. Securi de-ale vînătorilor de capete din Borneo. Pumnale. Țevi de suflat săgeți otrăvite. Scuturi africane și lănci. De tavan atîrnă o lampă bizară, alcătuită din carapacea uriașe a unei broaște țestoase autohtone. Mese. Jilțuri adînci din rafie sau fibre de palmier. Bar garnisit cu băuturi multicolore în sticle de toate dimensiunile și formele. Bărbatul cu sacoul în carouri se tolănește într-un fotoliu, ridicîndu-și călcîiele pe masă. Are fața pătrată, cu maxilarele puternice. Sprîncene groase boltite peste ochi insolenți. Trage din trabuc cu satisfacție vădită, trimițînd fumul în nasul hangiului.

— Ei, don Alvez ?

— Ei, mister Mc Cow ?! răspunde hangiul printre dinți.

Se lasă o tăcere grea. Don Alvez, înalt, uscățiv, măsliniu, cu părul creț bine uns, favoriți și mustăcioară, purtînd cămașe cadrilată, pantalon de călărie și cizme scurte cu pinteni, arată mai curînd a mic nobil spaniol de la începutul secolului, decît a hangiu portughez. Mister Mc Cow nu pare să ia în seamă aerul distins al interlocutorului său, nici mîndria țîfnoasă cu care-i răspunde.

— „Valentina" ?

— Pe fundul oceanului, după cum ne-am înțeles.

— Van der Verf ?... Mc Cow își lasă capul pe spate, trimițînd fumul în tavanul din grinzi.

— *Caramba !* scrîșnește hangiul.

— Fii atent cînd înjuri, *my dear !*... S-ar putea ca lumea să te ia drept spaniol. Lucru care nu-i adevărat nici măcar în parte, după cîte știu eu.

— *Hombre* !... Dă banii.

— Numai jumătate, rînjește Mc Cow, arătîndu-și dantura splendidă, ostentativ sănătoasă.

Trage din buzunarul interior al sacoului un pachet de bancnote, zvîrlindu-l pe masă. Don Alvez are un licăr de lăcomie în ochi, care nu-i scapă lui Mc Cow. Cu degete tremurînde, de cartofor, pescuiește pachetul, rupînd banderola de hîrtie cu sigiliul băncii. Numără înfrigurat. Se aude ploaia și foșnetul hîrtiilor.

— Ei, don Alvez ?

— Bine.

— Valentina ?... Ca să-ți completez cecul...

— Pe aia ia-ți-o singur, mister Mc Cow....

— Ți-e frică ?

— *Hombre* !... Taci, dacă vrei să ieși teafăr de-aici...

Mc Cow rîde puternic, ca de o glumă savuroasă.

— Comoara ?

Își dă picioarele jos de pe masă. Se pleacă scurt spre don Alvez, care tresare ca izbit....

— E taina lui Van der Verf, răspunde hangiul, trăgînd cu coada ochiului spre ușă. Mc Cow strînge fălcile. Scrîșnește din dinți. Fizionomia lui demonstrează o mobilitate perfectă.

— Numai Valentina știe totul, spune el, ridicîndu-se.

....Mașina albastră demarează puternic, pierzîndu-se la cotitură. Don Alvez așteaptă pînă cînd zgomotul motorului se stinge în depărtare. Se pleacă peste parmalicul terasei :

— Hei, Alfonso.

— Aici, Alvez !

Cei doi bărbați ies din spatele stîncii.

— Cu cine ești ?

— Cu secundul de pe „Jamaica".

— *Caramba !... Hombre !...* Ce mai așteptați ? ! Dă-i drumul, Alfonso. Am un whisky, care-l bagă sub masă chiar și pe secundul lui „Jamaica".

5

Ploaia încetează la fel de brusc cum venise. Norii se împrăștie. Lasă liber un cer translucid, pe care se zugrăvesc cocotierii, stîncile țărmului, silueta albăstrie a lui Morne Sechelois într-un peisaj pictat cu cobalt. Aerul fluid încărcat cu miresme de vanilie și cuișoare pare o băutură a zeilor. Echipajul îl inspiră cu nesațiul unei beții permanente, obsedante. Pilotul constată efectul euforic al atmosferei tropicale, îndeosebi la Doctoriță. Fata are privirea cînd voalată, cînd scînteietoare. Mișcările au ceva din voluptatea lenește a mediului. Buzele

umede întredeschise, oferite parcă unui sărut nesfîrșit. Își îmbrăcase rochia de voal negru, care-i scoate de minune în evidență carnația albă, catifelată, silueta fină, tinerețea vehementă. Laboratorul s-a transformat în salon de mode, frizerie și expoziție vestimentară.

— Doctorițo, îți plac ?

Inginerul face o piruetă, învîrtindu-se pe călcîie. Hainele albe, tropicale, parcă sînt scoase din sac. Mototolite. Cu buzunarele doldora. Atîrnînd jalnic.

— Coborît din galantar, spune Doctorița.... Păcat că n-ai învățat să-ți legi cravata.

„Norocul însoțitu-l-a pe drum
Furtuni, talazuri, vînturi care urlă,
Scobite stînci și bancuri de nisip,
Vrășmași pîndindu-i pașnica ei navă...“

— Shakespeare, vezi *„The tragedye of Othello, the Moore of Venice“*, actul doi. Leagă-mi-o tu, frumoasă Desdemona.

— Vîră-ți gulerul cămășii sub rever.... Ești imposibil.... Ce ai în buzunare ?... Poftim frizură.... Uită-te-n oglindă, te rog !

Naturalistul privește scena, zîmbind îngăduitor. Au căzut de acord să răspundă invitației lui Van der Verf. Cu atît mai mult cu cît se arată priceput și interesat în problemele tehnice care-i leagă de Port-Victoria pe întreaga perioadă cît vor explora Seișele. Poate o lună întreagă.

Cu toate eforturile Doctoriței, Inginerul rămîne zbîrlit și zăngănitor. Pînă la urmă, exasperat de încăpățînarea rebelă a părului, dispare pentru cîteva minute. Cînd se reîntoarce triumfător și fericit, miroase a ulei de motor, gulerul cămășii are la spate o pată suspectă, iar frizura captivă sub o peliculă de unsoare scoate pe ici pe colo cîte un fir sîrmos în semn de protest. Se aude

claxonul unei mașini. Cînd să părăsească bordul, Pilotul îl apucă pe Inginer de braț :

— Ai grijă.... Fără indiscreții inutile !...

Apoi, insinuant :

— Dă-mi te rog cheile de 16... Șurubelnița... Voltmetrul... Acolo se va dansa, probabil. N-au nimic de reparat... Apropo... N-ai vrea să duci cu tine „sensibilograful" ?... Acordă-l pe 22... Mulțumesc. Petrecere plăcută.

Inginerul scoate cu vădit regret trusa universală, de care este foarte mîndru. Cînd se urcă în barca pneumatică, haina i se ridică la spate lăsînd să i se vadă mînerul de bachelită al patentului „factotum", vîrît într-un buzunar îngust, crescut acolo nu se știe cînd.

6

Mașina cu capota escamotată aleargă în lungul unei esplanade largi, mărginită cu palmieri ornamentali. Centrul orașului domină perspectiva portului. Zeci de vitrine. Rumoarea celor ieșiți la plimbare. Cofetării așezate în parcuri miniaturale. Uniforme albe de marină. Rochii multicolore. Tenuri bronzate. Burnuzuri arabe. Totul scăldat în lumina aceea de safir topit, ireală, plutind într-un val de miresme atîtătoare și tonice, voluptoase, iradiind opulența vieții vegetale. Inginerul scoate exclamații de admirație, aprobate de șoferul metis cu zîmbete albe, binevoitoare.

— Ce mirosuri !... Strașnic !... Mă simt cu douăzeci de ani mai tînăr... Fosilă dulce, nu-ți pare că trăiești pe la începutul erei primare, cum dracu-i ziceți voi...

— Cambrian și acum isprăvește...

— Fium !... Fosilo, ce flori sînt alea, bre ?...

— Orhidee.
— Dar alea ?
— Glicine.
— Dar tufele ?
— Cacao.
— Cacao ?... Ce vorbești, dom'le ? Ascultă, Fosilă parfumată. De ce nu te-mpaci cu Doctorița ?
— Te rog.
— Te-a combătut bine la sesiunea aia științifică, eu n-am înțeles nimic din teoria ei cu vibrațiile, dar te-a combătut și Savantul i-a dat dreptate. El și sensibilograful.
— Am zis. Te rog.
— Uită-te la ea cît e de frumoasă și cuminte. Nu-i păcat să-mi stați ca două mumii ?
— Nu-ți vîrî nasul unde nu-ți fierbe oala !
— Savant citat.
Inginerul își strecoară mîna pe după mijlocul Doctoriței. Își înfige degetele în coapsa Naturalistului.
— Cere-i iertare, mojicule... Te ciupesc pînă cînd ți-o plînge de milă și statuia reginei Victoria. Nu-mi poza în academician că te demontez. Rîzi ! Zîmbește, îngîmfatule.
— Ahh.... Auu ! Off...
— Aha... Uite că și academicienii se știu văicări... Sărută-i mîna... Întinde-i lăbuța, Doctoriţo... Așa... Sărută... Nu cu vîrful buzelor. Cu convingere și spirit de răspundere.... Mai convins... Nu te zbate. Te vede șoferul și compromiți toată expediția... Uită-te languros la mine... Zîmbește... Fotogenic.... Așa....
— Brută.... Fiară..... Inginerule.
— Băieți, isprăviți, rîde Doctoriţa gîlgîit. Mă simt ușoară și-mi arde de șotii ca-n vremea studenției... Și vreau să dansez... Să dansez....

Naturalistul își spune că este iremediabil îndrăgostit de ea, că ea îi poartă o afecțiune ciudată, fraternă și că, în fond, ea are dreptate să exulte de fericire în acest peisaj edenic, după cum el, cel salvat (rememorează scena cu rechinii și se-nfioară), el are cel puțin tot atîta dreptul să se bucure de tot ceea ce-i oferă această după-amiază radioasă de vară australă.

7

„Să dansez, să dansez... Cu gîndul ăsta am urcat scările monumentale ale vilei lui Van der Verf. Ne așteaptă cîteva săptămîni de muncă în singurătate și vreau să mă bucur de seara asta electrică, oferită de olandezul acesta posac și impenetrabil. Poate am acceptat să fac parte din expediție că l-am cunoscut pe Pilot... Nu știu. Un parc exotic în care firea liniară și comercială a olandezului se luptă cu vigoarea și exuberanța naturii, revărsată aproape cu exclusivitate în vegetație. Naturalistul ne spune că Seișele sînt lipsite de insecte. Poate de aceea sînt și atît de puține păsări. Naturalistul.... Cînd mă gîndesc că eram amîndoi în pragul logodnei.... Ce nebunie. Limuzine de ultimul tip — toate pe turbine, zice Inginerul — aliniate în dreptul terasei sprijinită pe stîlpi de bambus. O broască țestoasă-colos se mișcă lent pe aleea cu nisip alb, argintiu. Are cel puțin un metru și jumătate în lungime. E hidoasă. Tot o curiozitate a insulelor... Iată-l pe Van der Verf. Dinner alb, imaculat, guler scrobit, plastron rigid, totuși binevoitor. Dacă e vorba de rigiditate și-a găsit în Naturalist un adversar de neînvins. Intrăm toți trei într-un hol vast, căptușit cu lambriuri de santal. Gust plin de fantezie,

lucru care s-ar părea că nu-l caracterizează pe Van der Verf.

— Scrin indian, secolul IX. Statuetă javaneză. Budha săpat într-un diamant, ne șoptește Naturalistul transportat. Se întrerupe brusc. Paralizat. Olandezul ne prezintă soției lui. Trăiesc un sentiment intens de contrariere, cu atît mai mult cu cît Inginerul ridică grila sensibilografului și cu un calm perfect și-l agață de umăr... Să se numească sentimentul ăsta gelozie? Geloasă de ce? Geloasă pe cine?

8

Pilotul a urmărit plecarea echipajului, rezemat de batiul motoarelor. Înainte de a urca în mașină, Doctorița i-a fluturat batista în semn de rămas bun. Inginerul și Naturalistul l-au salutat militărește. Iată o instituție, poate cea mai veche și sîngeroasă a umanității, supraviețuind cu tot anacronismul ei, pînă în acest al optulea deceniu al secolului XX... Oamenii nu vor să renunțe la arme, cu riscul ca ele, armele să-nsemne sfîrșitul speciei... Cei trei sînt surprinzător de tineri... O lume a lor, care, cu toată bunăvoința, cu toată dragostea, rămîne cvasiimpenetrabilă. Cetățenii din Port-Victoria trec într-o lungă procesiune pe debarcader și plaje. Zeci de binocluri cercetează hidroul. De la ponton se desprind cîteva bărci. Curiozitatea plicticoasă a oamenilor de pretutindeni. Noroc că noaptea o să-i gonească în oraș. Motoarele au husele trase. Revizia de azi dimineață a fost un act excesiv de conștiință. Sînt în stare perfectă. „Pescărușul" a trecut primul examen cu bine. Înnoptează. Are o reticență scurtă, poate doar o intenție de reticență... Coboară în carlingă. Apasă butonul „film" al

„Cinemafonosens"-ului. Se aprinse becul verde al dispozitivului „Proiecție". Peste întinsul golfului se tălăzuiesc miresmele nopții tropicale. Aerul sărat al oceanului. Muzica lasciva a localurilor de noapte. Port-Victoria, popas între Africa, Indii, Ceylon, Iava și Sumatra, petrece. Cerul greu de stele și măreție mărește senzația de extrapolare din cotidian pe care-o trăiește intens. Aude foșnetul valurilor dincolo de barcă. Ecranul aparatului se umple de o masă densă de granule cenușii.

9

„Hanul portughezului" se cufundă în întunerec. Don Alvez strînge cu mîini tremurătoare monedele de zece cenți risipite pe masă. Alfonso doarme cu fruntea pe cot. Camera duhnește a băutură. Secundul de pe „Jamaica", mutră de brută alcoolică, ciupit de vărsat, sforăie întins pe podea.

— *Caramba !...* Niște bestii !... Niște bestii bune numai să ucidă, mormăie don Alvez, făcînd vînt cărților de joc într-un sertar. Stinge lumina. Ascultă sforăitul celor doi. Cu pași ușori, marcați de clinchetul pintenilor, suie treptele unei scări interioare. Un coridor lung, de hotel. O ușe. Lumina discretă a lămpii de buzunar pipăind zidul. Un dulap solid. Don Alvez în interiorul dulapului. Dincolo, o cămăruță confortabilă, capitonată în întregime. Un aparat de radio-emisie-recepție, ecranul unui televizor, un fotoliu. Don Alvez se instalează vădit ușurat. Dă drumul convertizorului. Scoate stiloul și carnetul cifru. Acele fosforescente ale ceasului brățară indică orele 23 și 58.

— Încă două minute, mormăie don Alvez, răsucind atent butonul scalei.

— *Valentina Van der Verf.*

Glasul melodios are implicații muzicale. O creolă de-o frumusețe sălbatică. Aș fi tentată să-i găsesc gura prea mare, dar nu e decît o gură perfectă cu buze moi și cărnoase. Ochi mari, negri, triști, reci, tăioși și răi, cu făgăduieli nerușinate, cu candori de copil. Frunte înaltă, bombată, plină de inteligență, monumentală, cu atît mai evidentă cu cît Valentina Van der Verf își piaptănă pletele negre-albăstrii lins, împletindu-le într-un coc enorm, în care și-a înfipt un pieptăn spaniol... Cercei rotunzi de aur. Git statuar, umeri goi, splendizi, atîțători, decolteul lăsînd să se bănuiască sîni de care orice femeie ar fi mîndră. E mai înaltă decît mine și totuși mai suplă. Mai felină. Brațele goale, șocolatii sînt făcute să fericească bărbatul cel mai pretențios. Pînă și mișcările îi sînt muzicale. Iată-mă îndrăgostită de la întîia vedere de Valentina Van der Verf. Exercită asupra celor din jur o putere magică. Inginerul înghite în sec. Îi trag un cot discret Naturalistului... Prea face mutră de prostănac.... Mă suspectez de bună dispoziție. Poate pentru că Pilotul a rămas la bord. Probabil voi acționa destul de inteligent ca el să n-o întîlnească niciodată pe această Valentina Van der Verf. Vorbește englezește cu nuanță de alto spaniol... Să ne desmeticim... De după niște perdele dense de voal, glasuri potolite. Rîsete de femei. Cîteva acorduri melancolice de banjo. În aer plutește un sentiment neliniștitor. Încordat. Măgarul de Inginer rotește sensibilograful pe mediana Valentina. Vom vedea pînă la urmă, domnii mei. Brusc, se face întuneric. În colțuri se aprind plafoniere cu lumină difuză, albăstrie. Plutim într-o lume de estompă.

De după perdele apare un marinar bătrîn, cu barbă, tunică albastră și pipă.

— Mordieu, *domnișoară... Midinetele lui Port-Victoria își vor face mult sînge rău, vîzîndu-vă fără nici o bijuterie... Am să stau prin preajma dumneavoastră, cinstind un echipaj loial.*

— *Papa Lyautey, prezintă Valentina.*

Ochi albaștri-oțelii. Obraji arși de vînturi. Aer de bărbăție și hotărîre. Sentimentul de încredere deplină. Prezența Valentinei mă atîță. Îmi trebuiesc alți termeni de comparație, să-mi recapăt încrederea în mine... Să intrăm deci și să cunoaștem societatea din Port-Victoria."

11

Granulele cenușii au mișcări de du-te-vino stranii. Există în masa aceea difuză un centru vibratil de aglutinare, un fel de imagine a unui centru ciclonic spre care sînt absorbite granulele cenușii într-o mișcare de vîrtej, sînt presate pînă dincolo de densitatea lor obișnuită, dînd senzația de materialitate, ca apoi să fie expulzate din centrul acela turbionar cu viteze ametitoare. Pilotul nu-nțelege nimic. Urmărește încordat ecranul „E"... Așteaptă apariția care l-a făcut să părăsească azi-noapte carlinga și să-l vadă pe bărbatul care-a putut materializa cu atîta forță chipul acelei femei stranii, îngropată de mult în uitare, de care destinul lui a fost atît de legat odinioară. Constată că, deocamdată, nu poate generaliza nimic din cele cîteva date comunicate lor de Savant și că Savantul însuși este departe de a putea determina cu precizie care sînt trăsăturile fundamentale ale acelei lumi de vibrații, repetabile în condiții asemă-

nătoare și cum se pot ele interpreta. Lui i se pare că niciodată nu vor putea fi determinate asemenea date fundamentale, dată fiind infinitatea ipostazelor individuale. A-nțeles atunci, cînd a asistat la emisia din sala Congresului matematicienilor, cîteva elemente din esența personajelor care evoluau la pupitru sau în asistență. În mod sigur receptase și înscrisese undeva „lungimile de undă" ale cîtorva participanți, pentru că fixa aceste lungimi de undă pe sistemul cibernetic de comandă al grilelor și grilele se orientau spre centrul uman de emisie, fără ca imaginile receptate să se suprapună vreodată.

Fără ajutorul Savantului a intuit esența Matematicianului, adică faptul că datorită unui complex de împrejurări acesta reușise să dispună de timpul și munca unor colaboratori eminenți, pe care pur și simplu îi spolia de rezultatele cercetărilor, îi silea să redacteze lucrări fundamentale în numele spiritului colectiv, apoi, într-un fel sau altul, făcînd uz de relații și poziție își tipărea numele cu litere grase pe coperta acestor lucrări, specificînd în pagina a doua că a fost ajutat de un colectiv format din X, Y, Z... E adevărat, cunoștea bine gramatica și punea virgulele corect, în textele respective și-n prefețe, lucru pe care colaboratorii săi, erau siliți să recunoască, nu-l făceau niciodată, datorită credinței înrădăcinate conform căreia orice nu este matematică se poate pune în fața termenului egal cu zero.

Nu-și poate explica nici astăzi prea bine care-au fost factorii materiali ai imaginilor de pe ecran care l-au condus la concluzia de mai sus. Era poate o anumită stare de spirit a acelor psyhoni puși în mișcare, cînd retractili, cînd agresivi, cînd turbionari, niciodată de acord cu expresia Matematicianului. Revelația a venit atunci cînd grilele au captat figura lui Nelu Lupuleț, redactorul șef al revistei „Cometa". Îl cunoștea

de la diferite întîlniri cu presa, unde acest Nelu Lupuleț, un tip comprimat sub chica lui sură care-i masca prost începutul de chelie, apărea totdeauna în preajma oficialităților, plin de gravitate, ducînd o geantă cît un geamantan, din care, la nevoie, scotea discursurile șefilor săi ierarhici, predîndu-le vorbitorilor cu aer sacerdotal.

Ecranul s-a umplut violent cu un fel de magmă păstoasă, diformă, emanînd sunete stridente, un fel de expresie sonoră a invidiei, a gîndit el atunci, ba mai mult, o interferență acut cacofonică a unei neputințe fizice și psihice cu dorința de a confirma aparența drept esență, apoi magma aceea păstoasă a-nceput o mișcare vie de reorganizare în forme reptiline, înconjurînd diferitele entități (Nelu Lupuleț circula de la scaun la scaun, ori de la fotoliu academic la fotoliu academic), fie prelingîndu-se onctuos, fluid, fie emanînd un fel de cili vibratili, deosebit de rapaci, care flagelau unele entități, în vreme ce pe ecranul aparenței, Nelu Lupuleț rînjea binevoitor, arătîndu-și un dinte de aur, undeva pe extrema unui maxilar...

Semnalul de atenție — trei clipiri roșii la becul „Transmisie"... Oprește filmul „Van der Verf" cu sentimentul limpede că n-a-nțeles aproape nimic din mișcările ciclonice ale granulelor cenușii. Se lovește aproape material de această incapacitate psihică de receptare. Pe ecran apare foarte clar obrazul viril al unui bărbat necunoscut.

12

Vila olandezului are un parter fantezist, care întrunește într-o singură cameră sala de muzică, ringul pentru dansatori, sufrageria și o sală de joc. Nișe discrete,

despărțite prin draperii străvezii de mătase indiană, deschid perspective încîntătoare spre port, spre largul oceanului, sau spre plantațiile de cocotieri. Un ventilator cu trei pale uriașe, spînzurat de tavan, trimite în odaia plină de fum, de clinchetul paharelor, de zgomotul confuz al glasurilor, aerul parfumat al grădinii. La o masă de joc din abanos încrustat cu fildeș, tapisată cu postav verde, patru bărbați par cufundați în combinațiile savante ale pokerului :

— Van der Verf, am auzit o poveste interesantă despre documentul găsit pe fregata franceză „L'Hirondelle", spune nepăsător Mc Cow... Am pus pariu cu mister Cumming și de Ganey, că voi intra în posesia lui, chiar dacă aș ruina toată insula.... Tu ce zici ?

Olandezul își ridică privirea, plimbînd-o placid de la unul la altul.

— E adevărat, mister Cumming ?

Directorul băncii „Victoria", un englez înalt, uscățiv, bărbierit pînă la sînge, cu mîini aristocratice, încuviințează distant.

— E adevărat, monsieur de Ganey ?

— Dragul meu Van der Verf... Parcă nu-l cunoști pe mister Mc Cow ?.... Cine poate sta împotriva acțiunilor lui „Goodyear" cartelate cu „American Metal Company" ?... Eu am încercat și astăzi... Ei bine, domnilor, astăzi mister Cumming a anunțat falimentul firmei „De Ganey et comp"..

Francezul, oacheș, distins, cu privirea prezentă și inteligentă își zvîrle cărțile pe masă, vîrîndu-și degetele sub plastronul ros pe ici pe colo, de bătrînețe. Smochingul îi vine turnat, însă nici eleganța cu care-l poartă, nici croitorul nu reușesc să-i alunge aerul ostenit și trecut.

Mc Cow își plimbă trabucul dintr-un colț al gurii în celălalt, învăluindu-se într-un nor de fum....

— Am jucat cinstit, de Ganey... Am cîştigat, ai pierdut... Ai pierdut, pentru că voi europenii pierdeţi mereu de la un timp încoace.... Sînteţi prea mîndri, prea încăpăţînaţi şi, mai ales, practicaţi în afaceri un stil semifeudal.

— Mulţumesc pentru lecţie....

— O.K.... Îţi ofer postul de expeditor central al reprezentanţei de cauciuc... Voi francezii, cu strămoşi de rasă, preţuiţi cinstea, onoarea.

— Lucruri care pe voi vă lasă destul de reci...

— Da !... Dacă nu-i vorba de box... De altfel, personal, preţuiesc rasa, dar la cai....

De Ganey se face livid. O dorinţă nebună îl împinge să pălmuiască fălcile pătrate ale businessmanului, acum întins indecent în fotoliu.

— Haide, Van der Verf !... Primeşte provocarea... Sînt un sportiv desăvîrşit.... Ştiu că documentul e la tine. Informaţia asta m-a costat o avere !... Ai o plantaţie solidă în Mahè... Poate cea mai organizată din insulă. Rămîi la ea şi la Valentina...

Se frînge peste masă, acoperind-o cu umerii atletici.

— Treburile lui „Koninklije Roterdamsche Lloyd" merg din ce în ce mai prost de cînd Indonezia caută sprijinul nostru financiar... Apoi adresîndu-se tuturor, cu o lipsă vădită de menajamente :

— Dragii mei, aţi pierdut şi pierdeţi, văzînd cu ochii, bătălia pentru Asia... India, Indochina, Indonezia... Cei trei „I" fatali... Voi aţi crezut că de la Yale nu ies decît jucători de handbal. Se pare că ignoraţi pragmatismul lui John Dewey. Pe Cristofor Columb, patronul nostru, John Dewey preţuieşte cît toţi Descartii şi Baconii voştri europeni la un loc. John Bull a spus : politica, armele şi Inteligence Service... Micul Tartarin : armele şi

catolicismul... Unchiul Sam spune : dolar și liberă concurență... Ei, Van der Verf ?...

— Am pierdut documentul în mare, răspunde stins olandezul.

Mc Cow izbucnește într-un hohot nepotolit de rîs. Dinții albi, strălucitori, se dezvelesc lacomi și tăioși.

— Van der Verf, Van der Verf... totuși nu uita că sînt un gentleman... Am liber postul de expeditor central pe care l-a refuzat de Ganey... Pînă atunci dă-mi voie să ofer soției tale colierul acesta de diamante.

Cu un gest indiferent scoate din buzunar o cutie dreptunghiulară, îmbrăcată în marochin roșu. Cînd deschide capacul, cei prezenți nu-și pot stăpîni un murmur de admirație.

— Un dar regesc, șoptește de Ganey transportat... Mc Cow, galanteria este singurul lucru pe care ți-l prețuiesc. În rest, nu ești decît o bestie...

Mc Cow rîde satisfăcut. Sub cămașa de mătase fină i se disting mușchii rotunzi și duri ai pieptului.

13

„Serata dată în cinstea noastră mă amuză și mă intrigă. Mi-au fost prezentați englezi snobi, cărora nu le-am întins mîna pentru că s-ar fi simțit jigniți pînă în fundul eredității lor administrative. Au fost stăpînii Seișelor și se mai poartă ca atare. Cîțiva plantatori francezi, cu figuri de burghezi provinciali, unul spaniol, care nutrește o vădită simpatie pentru noi și îndeosebi pentru mine. Bărbat între două vîrste, ușor încărunțit la tîmple, sobru, distins. Mulți ofițeri din marina comercială olandeză. Se pare că în port staționează un mare pachebot al societății... Ah, femeile...Îmi pare rău

că n-am cui bîrfi damele astea lascive, planturoase, drapate în bijuterii cum nu mi-a fost dat să văd nici în filme. Poartă pe ele averi fabuloase. Le etalează cu dezinvoltură și-mi face impresia, cu cinism.

— Sang de Dieu, *mormăie lîngă mine papa Lyautey... Iată că iarăși te asaltează Don Fernando... De data asta i te suflu, scumpa mea. Dă-mi brațul și încrede-te în papa Lyautey... Dacă e adevărat că scîrțîi din încheieturi ca un bătrîn galoș de cabotaj, e tot atît de adevărat că m-a învățat să dansez nemuritoarea Carmencita din Barcelona... Haide, vira ancora rechin șontorog și vîră-ți pupa în nasul aristocrat al lui Don Fernando.*

Argoul colorat mă distrează... Totul mi-e atît de străin și de îndepărtat. Pînă și lumina care se revarsă în cascade, răsfrîngîndu-se în mii și mii de străluciri din diademele, colanele și cerceii femeilor. Naturalistul s-a tîmpit total. Se ține pe urmele gazdei, cu privirea aiurită... Aha! Papa Lyautey s-a-ncălzit și face piruete ca un locotenent veritabil... Individul acela solid ca un atlet de circ, care m-a măsurat cîntărindu-mă negustorește și care a cochetat vizibil cu Valentina, îl acostează pe Naturalist.

— Vira, vira, micuța mea sirenă roșie... La voi femeile nu poartă diamante? Totuși îți cam sticlesc ochii, privindu-le... În schimb primiți de zestre cîte-o meserie... Astea de-aici n-au decît sexul... Picioarele și pîntecul... Vira, micuță sirenă, nu te roși, plesnește cetaceul peste bot, dar recunoaște că are dreptate... Mc Cow l-a abordat pe savantul roșu... Pun rămășag pe ce vrei că în trei minute are să-i spună trei grosolănii. Mîine, la rubrica mondenă, ziarele au să-ți publice fotografia cu titluri senzaționale. Vei primi scrisori discrete, care îți vor propune un tîrg de o noapte contra unui cec plătibil imediat la banca "Victoria"... Trăim pe o insulă în

mijlocul oceanului și bărbații se neurastenizează, adunînd ciorapi și chiloți de la femeile cele mai caste... Don Fernando are să mă suprime cu focuri de pistol... E un mare dezamăgit... Sărmanul. Îi plîng de milă... Mc Cow i-a sedus femeia, apoi a părăsit-o. Nenorocita s-a spînzurat... Un dezamăgit și un laș... Cumming are de la el cîteva polițe... Cumming și Mc Cow... Atenție, intrăm în ceață. Se pare că domnii sînt foarte interesați în ceea ce spune Savantul vostru. L-au înconjurat ca la vînătoare de lupi.

— Să mergem acolo, papa Lyautey... Naturalistul nu se simte bine între atîția străini... Îi recepționez glasul, nervos, ușor tremurat, abia distingîndu-se în rumoarea celor din jur.

— Dar te rog, Mc Cow, insistă tare Van der Verf. O asemenea întrebare nu-și are rostul aici și acum... Domnul mi-a scăpat viața...

— Mai bine nu ți-o scăpa, dragul meu droogstoppel, *rîde Mc Cow... Ți-ar fi fost mult mai bine pe fundul oceanului, decît între datornici...*

— Papa Lyautey, ce-nseamnă droogstoppel ?

— O insultă, micuța mea stea de mare... Droogstoppel *e un fel de erou al prostiei olandeze...*

— Și cum rabdă să-i spună așa ?

— Tu nu știi ce-i aceea concurență, frumoasă străină... Ssst... Ascultă... Savantul a pus mîna pe comandă. Împarte cîțiva umeri în stînga și dreapta, făcîndu-mi loc înainte. În jurul lui Mc Cow și al Fosilei se adună întreg salonul. Valentina Van der Verf, cu toată pielița ei șocolatie, pălește. Naturalistului îi tremură nările. La rădăcina părului i se ivesc broboane de sudoare. Are totuși o figură inteligentă. Ceva dincolo de banal îi strălucește pe față și-n ochi... Se calmează. Îi simt. Își ia aerul profesoral semn că merge bine... Se uită în ochii

Valentinei Van der Verf... Bizar. Femeia aceasta, toată numai voluptate, numai sex, cum spunea papa Lyautey, înțelege. Ori e prea rafinată, ori știe ce-i aceea un areal...

— La întrebarea distinsului... Dar mă rog cu cine am onoarea?

— Mc Cow.

Naturalistul mimează o preocupare adîncă.

— Mc Cow!... Mc Cow!... Dacă nu mă-nșel ați scris un tratat amplu asupra lui Tadorna cristata...

Mc Cow își mușcă buzele... Va să zică nu-i un prost.

— Nu, domnul meu! N-am scris nici un tratat asupra titlului, Ta..., Tatorna...

— Tadorna cristata, *mister... sau Călifarul nordic...*

În ochii mari, negri și adînci ai Valentinei, deosebesc o urmă de maliție.

— Hombre, solfegiază ea cu glasul de alto... Se pare că amicul Mc Cow începe pentru întîia oară o discuție în afara cursului bursei... Să ascultăm, să ascultăm, doamnelor și domnilor.

Dinnere albe, smochinguri, fracuri sau numai haine de seară fac reverențe discrete, semne de încurajare, surîd slugarnic acestei stele masculine, ca și cum ar purcede la un mare meci de box. Diademele, decolteurile, umerii rotunzi, albi patinați, bronzați, pudrați să acopere anii, antrenați la tenis sau la canotaj, ochii încercănați se grupează savant, în poziții apetisante, din profil sau din față, sub cascada de lumini a policandrelor, sau în semiîntunericul salvator al colțurilor, nișelor și tapiseriilor.

— Mica mea Doctoriță, îmi șoptește papa Lyautey la ureche, gîdilîndu-mă cu barba pe gît. La tropice, albele devin sterile... Mordieu, *așa se explică și lipsa lor de rușine... Uită-te cum îl asaltează pe mîncătorul ăla de gumă...*

Valentina Van der Verf se așază într-un fotoliu, ridicîndu-și evantaiul pînă-n dreptul ochilor. Naturalistul se cufundă în ochii Valentinei... Și-mi jura credință, trădătorul. Inginerul plasează „sensibilograful" în unghi de prindere optimă spre fotoliul creolei. Treaba asta nu mă mai amuză de loc.

— Scuzați confuzia, mister Mc Cow... La întrebarea atît de amabilă, îngăduiți-mi să caut răspunsul în paleontologie...

— La Yale am studiat sociologia...

— Noi îi spunem economie politică...

— Voi faceți politică și din religie...

— Spre deosebire de alții, care fac din religie un business.

— Bravo !... K.O. în prima repriză...

Capetele pieptănate cu grijă, cîteva monocluri, buze subțiri se întorc disprețuitor spre bietul papa Lyautey. Îl strîng de braț și bătrînul îmi trage cu ochiul. Naturalistul profită de momentul creat să-și șteargă ochelarii cu batista.

— Ei bine, da, mister Mc Cow... Studiul fosilelor și al arealelor unora dintre speciile dispărute sau pe cale de dispariție ne confirmă această implacabilă lege a vieții, a învelișului biologic. Aș lua ca exemplu leul și gîndacul de Colorado, Daryphora decemlineata *ori, dacă vreți,* Leptinotarsa decemlineata... *Leul, acest splendid* Felis leo, *a avut odinioară condiții să trăiască în tot sudul Europei și poate, de ce nu, în nordul friguros. Coama nu este altceva decît rămășița blănii impusă de condițiile ancestrale. Dinastiile din Egipt, Asia și Chaldeea și l-au făcut camarad de luptă. Ramses al II-lea deschidea bătăliile însoțit de leul său, Anta-m-Nekth. A fost adorat la Leontopolis și Heliopolis. A fost vînat la*

Guzrat în Armenia, pe Gange, la granița Afganistanului cu India, în regiunile Katiawar și Rajputana. În Arabia și Mesopotamia. Leul de Persia are coama brună și neagră... Dar cîți lei mai găsim în Persia? În Spania? În Grecia?... Arealul leului se restrînge în mod constant.

Naturalistul se încălzește. Curios! Englezii, vînători tradiționali, îl ascultă cu religiozitate... Valentina Van der Verf îl privește atîtător, cu o nuanță stranie de posesiune și ironie. Femeia asta începe să mă intrige. Îi fac semn Inginerului să-nchidă emisia. Ridică din umeri, prostănacul.

— În săpăturile întreprinse la poalele Himalaiei, colinele Sivalik, printre alte animale specifice Africii au fost descoperite resturi de lei.

— Adevărat, întărește mister Cumming... Eram directorul lui „Indian"... dar asta n-are nici o importanță.

— O, ba da, mister... Intervenția făcută are pentru mine o valoare deosebită. Ați spus „eram" directorul lui „Indian"... Poate o bancă indiană cu capital englez?

Mister Cumming își mușcă buzele subțiri.

— Astăzi nu mai sînteți... Ați devenit directorul unei bănci din Seișe. Cu cîteva mii de kilometri mai aproape de patrie. Asta s-ar putea numi revenirea speciei spre centrul de apariție.

Fețele cîtorva englezi sînt impasibile. Plantatorul spaniol își lasă capul în piept. Glasul Naturalistului răsună cînd monoton, cînd cu inflexiuni tăioase. Nu-l credeam capabil de atîta concizie și niciodată nu m-am gîndit să leg arealul istoric al leului, de arealul limbii engleze, al lirei sterline, dolarului sau colonialismului, așa cum o face el. Mc Cow și Naturalistul au stricat toată serata. De asta sînt sigură, văzîndu-l pe mister Cumming părăsind salonul cu pași mecanici, sonori și ostentativi.

Naturalistul îi mai vorbește încă lui Mc Cow despre fosilele capitalismului: prostituție, bancrută, cartel și nu mai știu ce, pe care istoricii viitorului le vor studia așa cum studiază el astăzi fosila lui Aepyornis hildebrandti. *Mc Cow rîde puternic, sănătos, fără ipocrizie:*

— *O.K. Savantule... M-ai convins... Voi aveți un mare talent oratoric... Deocamdată, pentru mine „Goodyear" se află în faza de „dispersiune inițială" sau, cum spuneai, de „lărgire a arealului". Să bem în cinstea lui „Goodyear" și a celei mai frumoase femei din sală.*

— *Totdeauna ai amestecat acțiunile cu dragostea, Mc Cow, răspunde Valentina Van der Verf, ridicînd paharul oferit de american.*

14

Rînd pe rînd limuzinele părăsesc vila olandezului. Fîșiit de pneuri pe nisipul aleii. Portiere care se trîntesc. Voci de bărbați binecrescuți și de femei ușor ametite. Valentina își abandonează mîna în mîna Savantului.

— Sînt profund impresionată de ceea ce i-ai spus astăseară lui Mc Cow, șoptește creola, trimițîndu-i în obraz respirația parfumată. Mi-ar place să mă vizitezi cît mai des.... Dumitale ?

Naturalistul bîiguie ceva, plecîndu-se stingher asupra brațului de catifea. Din grădină se tălăzuiesc valuri dense de parfum, îmbibînd aerul pînă la saturație. Van der Verf se instalează la volan.

— Mc Cow, mai rămîi ? întreabă el răgușit.

— Te aștept, Van der Verf !... Încă nu mi-ai dat un răspuns hotărîtor...

Olandezul ridică din umeri, apăsînd pe accelerație. Mc Cow urmărește lumina roșie, pînă cînd se pierde dincolo de colțul grădinii.

...Un mic budoar în care străbate o lumină difuz albăstrie. Perdelele subțiri de mătase javaneză se-nfioară la suflul ușor al brizei. Mc Cow răsturnat pe divanul minuscul, împletit din pai de orez, acoperit cu perne, admiră satisfăcut colierul de diamante pe care gazda și l-a petrecut în jurul gîtului.

— Numai tu poți da valoare diamantelor, Valentina. Fără gîtul și carnația ta, pierd cincizeci la sută din efect.

Valentina Van der Verf se privește în oglindă, lăsîndu-și capul cînd pe-un umăr, cînd pe celălalt. Mc Cow se congestionează. Se ridică brusc. Face cîțiva pași. O prinde de umeri, răsucind-o spre el..

— De un an te aștept, gîfîie, căutîndu-i sînii cu buzele...

Ochii Valentinei strălucesc sălbatic. Îi dă un cot peste gură. Se mlădiază, scăpîndu-i din brațe. Aleargă la toaletă, și cînd se-ntoarce, în mînă îi lucește un mic pumnal cu lama curbată.

— Fără contră cost, Mc Cow, șuieră femeia. Eu nu sînt donna Isabella.

— Fiuuu ! fluieră a pagubă Mc Cow, vîrîndu-și mîinile în buzunare. Apoi rîzînd : Să lăsăm dragostea, draga mea. Se pare că nu ne putem înțelege decît în afaceri.

— Așa se pare, zimbește aspru Valentina Van der Verf. Așează-te în fotoliu și spune ce vrei de la mine ?

— Simplu ! Tubul de aluminiu. Un *droogstoppel* ca al tău nu va fi niciodată în stare s-o găsească. Îți dau jumătate. Și așa nu urmărești decît averea. Te fac cea mai bogată femeie din Oceanul Indian.

Valentina Van der Verf își petrece degetele peste frunte.

— Treci poimîine, Mc Cow. Atunci am să-ți dau răspunsul.

Mc Cow se ridică. Fața i se-mpietrește într-o expresie dură, nemiloasă.

— În dragoste tu nu ești donna Isabella. O.K. ! Dar să-nțelegi bine, frumoasă doamnă, că-n afaceri eu nu sînt Van der Verf. Pentru cei cincizeci de mii de dolari, neacoperiți încă în safeurile lui Cumming, îmi datorezi tubul de aluminiu. Atît... Altfel vă arunc pe amîndoi în stradă... Noapte bună, senora Valentina Van der Verf.

15

O potecă strecurată pe sub cocotieri duce pînă-n țărmul golfului. Coboară șerpuind printre stînci, se cațără pe spinarea unei creste granitice, trece un podeț curios împletit din liane, apoi intră în teritoriul lui papa Lyautey. În vremea fluxului, pe sub podețul de liane curg bolborosind apele oceanului și atunci teritoriul se rupe de uscat. În vremea refluxului, nisipul auriu al plajei rămîne acoperit de scoici, crabi, alge și nuci de cocos. Atunci, teritoriul se poate aborda cu piciorul. E un careu granitic, ieșit ca un pinten în apele golfului, acoperit cu laterita adusă cu barca. În laterita fecundă papa Lyautey a semănat arbuști de vanilie și cacao, cîțiva palmieri, o mică grădină de zarzavat. Casa ridicată din bîrne pare o probă de brik. În loc de ferestre, hublouri.

Pilotul și Naturalistul au venit cu pneumatica la invitația făcută prin Doctoriță. Pilotul receptase pe ecranele cinemafonosens-ului atît chipul straniu, aproape uitat al creolei, cît și chipul acestui papa Lyautey, în vreme ce pe ecranul „E“ al psyhonilor se produsese un foarte violent bombardament de o culoare aqua-marin, avusese

loc o limpezire, apoi, printr-o asociație bizară, generată de starea de flotabilitate a psyhonilor, printr-un proces nesesizat de inducție, memoria îi fusese conectată la întîmplările acelea dureroase prin care trecuse în Bahr-el-Gazal și-n Uniaenmbè, țara fermecată a Lunii, acum mai bine de un deceniu. Persistent, pe ecranul „A.F" (aparență-figurativ) figura acestui Lyautey, diformată, foarte virilă și fără barbete. Se pare că cinemafonosens-ul începe să intervină dincolo de procesul de cunoaștere, obiectiv, în însuși destinul lor, sensibilizînd zone ale conștiinței pînă mai ieri indiferente. Pilotul gîndește la posibilitatea severă de a-și cenzura pe viitor această imixtiune a zonelor obscure în procesul cotidian al prezentului. Stau amîndoi la masă în vreme ce papa Lyautey pregătește cafeaua pe un reșou electric. În afară de bucătăria minusculă, odaia este singura încăpere a casei.

Hărți marine. O planisferă. Un glob terestru. Cîteva machete de vechi ambarcații polineziene. Fotografii reprezentîndu-l pe papa Lyautey în uniformă, cu barbetele în vînt și cu luneta la ochi.

— Mă bucur că te-am cunoscut, comandante, spune amfitrionul... Pînă la expediția voastră de salvare a astronavei comandorului Allan Page am considerat navigația cosmică drept o nouă nebunie a secolului. V-am urmărit prin releele de sateliți. A fost magnific. Ei da, bătrîne Lyautey... Iată o nouă dimensiune a omului, mi-am zis... Haide. Te plictisesc. Știu că n-ai venit numai să vezi un bătrîn marinar francez eșuat la Port-Victoria. *Mordieu.* Nu te scuza. Te-am mirosit de cum ai acostat. Ai venit să mă tragi de limbă.

Pilotul se-ntreabă ce anume l-a adus aici. Ce rațiune intimă îl face să-i ofere credit în alb acestui papa Lyautey vorbăreț. Încuviințează, rîzînd :

— Ai ghicit ! Hărţile nu înregistrează ultimele schimbări în barele de corali, în recifuri sau cele produse de activitatea vulcanică. Hidroul, cu toate calităţile lui, are chila delicată...

— Prea delicată pentru bară, mormăie papa Lyautey. Mai bine-ţi echipai un vas.

— Pe urmă, relaţiile cu agenţiile de la uscat. Cambuza. Plinul. Tichetele către bancă. Cecurile.

— Mda !... Da !... Toate cîte se leagă de capul bietului căpitan... Cunoaştem... N-ai secund la bord ?

— N-am !

— Se pare că e mai multă contabilitate aici, decît în Cosmos !

Papa Lyautey îşi trece privirea inteligentă peste capetele oaspeţilor, pufăind din lulea. Apoi :

— *Parbleu,* tînărul meu savant. Urmează o discuţie plicticoasă despre agenţii comerciali din Seişe şi despre calităţile lubrefianţilor companiei „Schell"... Port-Victoria are un muzeu de ştiinţe naturale cu care se poate mîndri.

— Excelent, spune Naturalistul, luminîndu-se brusc, spre surprinderea Pilotului care-l constatase acid, irascibil şi claustrat, o dată cu întoarcerea de la serata dată de Van der Verf.

16

— M'sieur, nu refuza cererea unui vechi marinar... M-am jenat s-o fac în prezenţa tînărului Savant, care m-ar fi ironizat... Asistă la ridicarea pavilionului pe insula Mahè.

Pilotul îşi consultă ceasul.

— Cam tîrziu. Cam tîrziu, mormăie papa Lyautey, înfundîndu-și cascheta pe urechi.

...Cocotierii, nemișcați, cu trunchiurile fine, încremeniți sub bolta de azurit. Din oceanul nesfîrșit și din aerul dens, lumina se-ntrupează atotbiruitoare, scăldînd insula în irizări de safir. Papa Lyautey ocolește prova casei, ajungînd în dreptul unui mic catarg de abanos lustruit, de care spînzură inert drapelul francez. Cu gesturi solemne, încet, marinarul îl ridică pînă-n vîrf. Rămîne cu mîna la vizieră într-un salut solitar, în vreme ce peste golf, peste promontoriu și peste fort, se sting sunetele metalice ale unui cornist. Pilotul speră în buna credință a omului de lîngă catarg și nu-l suspectează de cabotinism.

— Mulțumesc, comandante !... Mulțumesc !... Probabil, așa cum demonstra aseară Savantul, epoca micului Tartarin dincolo de ape s-a terminat de multă, foarte multă vreme. De fapt, aparțin secolului trecut... Acum haidem în bătrîna mea arcă. Am să desfund o sticlă de Madeira. Îți stau la dispoziție, cu condiția să mă asculți cinci minute. Înainte de a începe ploaia, am să-ți prezint un compatriot. Cu toate că nu e decît un băcan, ți-ar putea fi totuși de folos.

— Te ascult, căpitane.

— O clipă, dragul meu... O singură clipă... *Milledious*, niciodată nu nimeresc afurisitul ăsta de chepeng... Mi-au slăbit telescoapele, comandante.

Tot boscorodind, dă în lături covorul împletit în fibră de palmier și apucînd zdravăn inelul de fier ridică chepengul. Sub podeaua camerei, un beci, o hrubă ceva, fără ca nimic să o trădeze. Pilotul își freacă bărbia. Inventariază rapid încăperea. Îi atrage atenția un binoclu de cea mai recentă fabricație, spînzurat deasupra planisferei. Masivitatea neobișnuită a combinei „Radiotele"... Cînd

lunecă pe chepeng, acest papa Lyautey nu are nimic din anchiloza bătrîneții. După cum nu are nici acum, cînd urcă în odaie cu o sticlă prăfuită în mînă.

17

A doua zi la ancoră în Port-Victoria. Activitate febrilă. Pe țărm, în stînga firmei lui „Koninklije Roterdamsche Lloyd" au apărut două camioane cu țevărie și oameni. În mai puțin de trei ore se ridică o schelărie metalică înaltă, pe care muncitorii prind litere uriașe, trăgîndu-le cu macaralele. De pe hidro, probabil și de la multe mile în larg, se poate citi „Goodyear". Valentina Van der Verf într-un costum marinar, pantalon alb, bluză fără mîneci cu același decolteu savant, purtînd un șirag de perle, nefardată, pilotîndu-și singură barca-automobil, întoarce vizita echipajului.

Îi cere Inginerului s-o filmeze, fixîndu-l insistent și Inginerul îi spune Doctoriței în timp ce manevrează aparatul :

— Diavolița asta vrea să ne seducă în masă. Fosila a turbat integral.

— Tu ?

— Rezist încă.

— Eroule.

— Asta-i condiția mea naturală, fetițo.

Dorește să viziteze „ceea ce are acest hidro, nou și nemaipomenit, mai ales în posibilitățile de a investiga profunzimile oceanului", la care Inginerul tușește doctoral și-i răspunde :

— Pe viața mea, aveți ce vedea, frumoasă doamnă.

Creola scoate mici sunete de admirație. Mîngîie felin butoanele de bachelită. Se așează în scaunul Pilotului,

spre totala nemulțumire a Doctoriței, căreia i se pare că debordarea de feminitate electrică violează atmosfera sobră de la bord. Stă acolo, caldă, inteligentă, cu fruntea bombată umbrită de gînduri, cu ochii plini de tăceri și negură, o amantă dezamăgită și tristă, parcă... În laborator dovedește o cultură științifică remarcabilă. Se schimbă aproape instantaneu. Nici mișcări lascive, nici voluptate, nici reverie... Într-o ramă, deasupra habitaclului pentru microscop, fotografia Savantului pozat la braț cu Pilotul, în fața vechiului „Pescăruș albastru", folosit în expediția africană, cu mulți ani în urmă. Valentina Van der Verf se pleacă spre fotografie. O cercetează cu atenție. Se face dintr-o dată palidă. I se albesc buzele. Transpiră.

— *Hombre !...* Mi-e imposibil să suport mirosul de benzină și ulei... Se clatină... Ajută-mă, draga mea, să urc la aer.

Doctorița vrea s-o culce. Nu acceptă. Urcă pe punte. Stă acolo, parcă părăsită de ea însăși. Dintr-o dată un șoc. Își revine. Zîmbește. Coboară sprinten în barca-automobil, pornind nebunește spre debarcader.

— „Sensibilograful", își spune Doctorița, cu o urmă de necaz pentru starea de cvasiparalizie în care o pune prezența acestei femei.

Vin doi reporteri fotografici. Un negustor de lapte condensat și fructe exotice zaharisite. Acum, papa Lyautey și don Fernando, spaniolul melancolic.

— *Pocap de dious !...* Don Fernando, cred că te ostenești zadarnic !

— „L'Hirondelle" aparține oceanului, Lyautey-Huot !

— *Milledious !...* Taci și fii politicos... Micuța mea stea de mare, comandantul *en chef* îți transmite salutări. A rămas la bancă să facă plățile către „Koninklije Roter-

damsche Lloyd". Savantul s-a dus la muzeu și de-acolo la Van der Verf.

Cercetează amîndoi hidroul. Papa Lyautey face considerații despre Seișe și Amirante. Asupra posibilităților de imersiune. O avertizează asupra rapacității rechinilor... Cînd pleacă, don Fernando îi strecoară în mînă un bilețel. Procedeu care ar fi jignit-o și determinat-o să-i dea o replică usturătoare, dacă nu i-ar fi întîlnit privirea. Are atîta rugăminte în ea, atîta disperare, încît se cutremură. Citește biletul zmîngălit în grabă :

„Stimată senora !!!... Atenție !!!! Nu vă lăsați induși în eroare. Crima pîndește la fiecare pas. Comoara îi înnebunește"...

O pată, ca și cînd un strop de apă ar fi căzut pe hîrtie, ștersese restul...

...Seara, întorcîndu-se la bord, Naturalistul a dat peste cadavrul lui don Fernando, la capătul debarcaderului. Avea craniul sfărîmat cu un corp tare. Poliția l-a ridicat după ce un agent a făcut cîteva fotografii la lumina lămpilor cu arc voltaic. Privind prin binoclul de noapte, Doctoriței i s-a părut că recunoaște între cei strînși la debarcader silueta lui papa Lyautey. Tot la acea oră Pilotul controlînd sensibilograful a avut senzația că asistă la o furtună psyhonică, fără să poată distinge nimic în afara unui vacarm de culoare violacee.

18

„Încerc să-mi limpezesc gîndurile și sentimentele. Ne-am adunat cu toții la postul de pilotaj. Pilotul desfășoară harta arhipelagului.

— Dragii mei, spune el cu glasul acela bărbătesc, calm și adînc, care-mi creează starea de echilibru și sigu-

ranță la bord, cînd coborîm din latitudine în latitudine — dragii mei coechipieri, din clipa asta vă stau la dispoziție. Savantule, „Pescărușul albastru" poate executa în condiții tehnice perfecte o deplasare în zona coraligenă, pe timp de zece zile, fără întoarcere la Port-Victoria. Dacă dorești, „Koninklije Roterdamsche Lloyd" ne alimentează și-n larg. Cu asta am terminat. Rămîne în scaunul lui, înconjurat de toată tehnica uluitoare, complicată — zeci de cadrane, manete și contacte — care-l ajută să se regăsească pe sine, în acest fel de a fi al eului mereu călător. Are o duritate împietrită în trăsături, un fel de hotărîre care intimidează. Spre deosebire de Pilot, Naturalistul are cearcăne adînci și privire de halucinat. S-a schimbat uimitor de azi-noapte. Fără-ndoială s-a-ndrăgostit nebunește de Valentina Van der Verf. Se străduiește penibil să-și adune mințile. Apucă harta cu gesturi crispate, posesive, care-mi amintesc de mîinile lacome, acoperite cu păr roșu, ale olandezului.

— După informațiile culese astăzi la muzeu, va trebui să explorăm atolii de formație mai veche, cuprinși între 7° 50′ și 5° latitudine nordică și 53° 25′ și 55° longitudine estică.

Naturalistul are ceva cu totul străin. Vorbele îi vin șuierat și chinuit. Pune degetul pe un grup de insulițe și se uită la ele ca și cînd ar conține toate răspunsurile la „Biocenoza atolilor coraligeni".

— Credeam că te va interesa îndeosebi insula Praslin ! se miră Pilotul.

— Nu ! M-am hotărît pentru acestă zonă.

Pilotul își mușcă buzele. Răspunde tîrziu :

— Atunci, decolarea în zori... Inginerule, calculează-ți capetele compas. Intri de cart după miezul nopții. Personalul științific are nevoie de odihnă. Surîde. Îl privește intens pe Naturalist. Sînt sigură că nu-i convine dis-

poziția comandantului și că vrea s-o șteargă la țărm...

...Nu pot dormi. De afară se strecoară insinuant și persistent miresmele care mă tulbură și-mi crează starea aceea de euforie permanentă. Fișele mele stau albe și imaculate, așa cum le-am aranjat în fișiere. Nu știu de ce nu răspund eu de sensibilograf ?! Ce rost are să-l țină Naturalistul ? Există în el un presentiment al patologicului. De unde ? De ce ?... Doamne, cum de-am uitat. Biletul nenorocitului don Fernando !... Iată un motiv bine venit să-nfrunt severitatea comandantului.

*
* *

Cabina magazie luminată palid prin eclerajul de control. Naturalistul, străveziu. Ochelarii mari, cu rame de baga, par disproporționați pe fața suptă, cu pometii ieșiți Peste pijamaua de mătase, halatul de lucru. Rămîne deconcertat. Confuz. Se-ntoarce brusc.

— Veneai la mine ?

— Nu știu, bîiguie... Poate...

Îl apuc de braț. Tremură.

— Ce ai ? Vrei să-ți dau un calmant ?

— Isprăvește cu tonul ăsta de doctor de nebuni... Caut sensibilograful. Unde dracu e sensibilograful ?!

— Poate la comandant.

— Apropo ! Te-ai purtat ca o cocotă, de cum am intrat în afurisitul ăsta de „Pescăruș albastru"... M-ai neurastenizat cu cochetăria ta nesuferită. Nu mai pot... Parcă stau închis într-o cușcă, alături de o femeie goală, în văzul lumii, clipă de clipă, ceas de ceas... Mi-ajunge.

— Ai isprăvit ? Nu mai da ochii peste cap, că nu te prinde. Mă confunzi cu Creola !

Parcă i-am înțepat creierul mic. Are un șoc nervos. Plînge un plîns mut. Fără lacrimi. Crispat. Interiorizat. Stăpînit pînă la nebunie. Îmi ia mîna. Se frînge deasupra ei. Știu că nu l-am iubit niciodată. Că n-am să-l pot iubi nicicînd. Revine la fizionomia indigestă de fiecare zi.

— Simțeam nevoia să-ți vorbesc, văzîndu-te cum te pierzi.

— Înduioșător.

— Ești mai mult decît o simplă fetișcană !... Savantul...

— Lasă-l. N-are nici un amestec.

— Sînt din clipa asta responsabil de buna reușită a expediției.

— Te încarci cu prea multă răspundere.

— Mă încarc cu ceea ce-mi revine de drept... În numele prieteniei noastre, doresc să mă asculți.

Se lipește de mine. Gestul firesc odinioară are o nuanță străină. Vulgară. Privirea doctă îmi coboară pe gît. Rămîne acolo cu stăruință nerușinată.

— Te duceai la pilot... Nu te-mbățoșa... Te privește... Îți spun doar că individul nu merită nici cea mai mică considerație. Un primitiv sinistru, cu trecutul dezgustător.

— Nici o vorbă în plus !... Ai înnebunit total ?

— Mai lucid ca oricînd !... Află, frumoasă și cochetă Doctoriță, că iubitul dumitale a fost societarul lui Selim Ben Raschid în marea întreprindere de „abanos", împotriva căreia a fost lansat cu bună-credință.

— De o mie de ori minciună !

— Posed dovezi, drăgălașă coechipieră !... Dovezi !... Înțelegi tu, dovezi !

Sînt descumpănită. Mă atacă vehement.

— Un individ rămas în etapa omului vînător. Un ca nedezvoltat. Ce motive de atitudini noi a găsit în viață? Totul preconceput. Prefabricat. Încadrat în cutare sau cutare paragraf de regulament... La acest individ sinistru excitațiile răspund cu imagini stereotipe. Varietatea lor cu atitudini emoționale stereotipe. Figura asta împietrită. Privirea rece. Gesturile mecanice. Nimic uman. Nimic sensibil. Nimic capabil să vibreze. Să recepteze mesajele abia perceptibile, dincolo de obișnuit. Tonurile, nuanțele, inexistente. Îi neg viața afectivă...

— Ești de legat.

— Apelez la rațiunea ta științifică și ea, rațiunea, îți va domina pînă la urmă feminitatea.

Revarsă o mie de argumente puțind a chimie, a psihologie, a neurologie și fiziologie. Războinice, argumentele înarmate cu formule, cu numele savanților de reputație mondială șarjează fără milă în Pilot.

— Un om cu eu-l deficitar. Nu visează decît sînge... Nu acționează decît în urma unor habitudini. Trage de manșă. Reduce manetele. Le pune în plin după cum vrea să decoleze, ori să amerizeze... Acolo în interior e gol. Pustiu. Pustiul ăsta are să te-nghețe. Are să te ucidă. În fundul acelui gol: crima... Da! Crima oribilă care-l urmărește ca un blestem.

Îmi trimite în obraz răsuflarea gîfîită, mirosind a pastă de dinți și incunabul. Simt că-mi ucide rațiunea.

— De ce crimă vorbești, pentru numele lui Dumnezeu?

— El a vîndut-o lui Selim Ben Raschid pe Valentina Van der Verf... O clipă de prostrație totală. Filmul halucinant al unor imagini dezlînate. Dispariția lui anunțată

în toate ziarele, acolo în inima Africei ecuatoriale. Cartea despre vînătorii de sclavi. Valentina Van der Verf palidă, atunci cînd l-a recunoscut în fotografie. Valentina Van de Verf în pragul leșinului. Fuga ei aproape dementă.

Nimic nu poate fi adevărat, îmi spune ceva din adîncul inconștient al ființei mele, pe cînd rațiunea mă torturează cu zeci de întrebări chinuitoare care țes în jurul Pilotului un păienjeniș de nestrăbătut..."

pescuitorii de perle

1

Atolul atins de „Pescărușul albastru", la o jumătate de oră după răsăritul soarelui, se află spre centrul platoului mărginit la est de siluetele albăstrii ale insulelor Praslin, Mahè, Curieuse și Alfonso, iar spre vest de linia zimțată a arhipelagului Amirante. Peisaj edenic. De jur împrejur, semănate pitoresc pe mătasea de lapislazuli a oceanului, cele treizeci și patru de insule și insulițe cîte adună Seișele. Unele abia încrustate în transparența fluidă a oceanului. Altele ridicîndu-se pieptiș din voluptatea lenește a undelor, cu palmierii arcuiți extatic deasupra valurilor molatece, vag muzicale.

După ce trage hidroul pînă-n țărmul de corali coborît vertical în apele lagunei, Pilotul taie motoarele, încrucișîndu-și brațele deasupra volanului manșei.

— Cu asta am isprăvit pentru zece zile, savanților.

Zîmbește... Același zîmbet bărbătesc de totdeauna, căruia Doctorița îi descoperă urme de cinism. Naturalistul deschide portierele. Iese pe punte. Trece la prova și de acolo pe țărm. Pilotul constată dincolo de graba firească — se pregătește de ani pentru întîlnirea cu atolii coraligeni — o neconcordanță vizibilă în gesturi. Un facies turmentat, privirea mobilă, fără să fixeze ni-

mic, voalată, reticentă. Îl vede luînd-o la fugă. Escaladînd ridicol cele cîteva stînci granitice care închid laguna spre vest. Catapultează ancora de uscat și după ce lasă ancora din prova tribord, conectează sensibilograful la aparatul cinemafonosens, relaxîndu-se în fotoliul de comandă.

O broască țestoasă uriașă, purtînd pe carapace mileniile speciei, se tîrăște pe plaja albă, strălucitoare. Pe celălalt mal al lagunei un stol de pescărușii se ceartă țigănește în jurul unui rest de pește. Păsările guralive bat din aripi, se ridică într-o decolare verticală, revin, amerizează, vîntură apa, se dau la fund, imprimînd conturelor de acvarelă accentul viu care le lipsește.

2

Dincolo de stîncile granitice care închid laguna, atolul se prelungește în ocean printr-o limbă semicirculară de roci eruptive, nu mai lată de o jumătate de kilometru, acoperită cu o veritabilă pădure ecuatorială. În arcul descris de capriciile erupțiilor străvechi, un golf își odihnește apele de smalț cretan. Nu adie nici un fir de vînt. Atmosfera diafană, ușor îmbălsămată, mîngîietoare, așterne peste lume o pace biblică. Naturalistul își scoate casca tropicală. Rămîne nemișcat. Aude limpede glasul Doctoriței cerînd echipajului să-i ridice cortul-laborator sub cocotieri. Inspiră lacom aerul dens. Iată-l aici. Ar vrea să asimileze acest microunivers prin toate simțurile. Nu-l interesează nici o categorie abstractă, nimic din ce ține de metoda lui de a cunoaște lumea înconjurătoare. Trăiește o explozie senzorială, o potențare a materialității. Se pleacă, își frînge degetele în nisipul fierbinte, se lungește pe plajă, aleargă pînă la

cel dintîi cocotier, îi uită numirea latinească, își trece palmele peste scoarța lucie, constată aproape cu disperare că nu poate încorpora organic lumea asta luxuriantă, plină de seve și miresme atîtătoare, se constată uluitor de mărginit, în imposibilitate de a intra printr-un proces de osmoză în intimitatea fenomenelor vitale care irup de jur împrejur într-o profunziune a vegetativului, constată poziția excentrică a celor două universuri, al atolului și al lui, își revine și cu gestul obișnuit de laborator, își scoate stiloul și carnetul herbar... În clipa aceea reface imaginea Valentinei Van der Verf... Ultima lor întîlnire. Îl pătrunde o durere tăioasă, de-o materialitate stranie... Pe ecranul sensibilografului, Pilotul înregistrează un bombardament psyhonic, de culoare verde spre albastru, apoi un fel de aglutinare ciclonică susținută de stridențe sonore...

...Naturalistul se-nfundă în pădure. Trăiește simultan un sentiment de venerație pentru universul care-l înconjoară și alt sentiment, izbucnit de undeva din necunoscutul subconștientului, pe care-l credea uitat, ori mort, ori epuizat o dată cu istoria deceniilor cinci și șase, atunci cînd el abia se născuse, un sentiment numit în literatura vremii „cupiditate", de care el nu fusese niciodată conștient... Se sustrage potențîndu-și atenția în exterior. Iată, în sfîrșit, raiul visat în lungul atîtor ani de pregătire. Nimic nu se aseamănă cu miile de pagini asimilate lacom, cu secțiunile desemnate după planșe, cu colecțiile de herbare sau cu exemplarele din grădina botanică a Institutului... Liniște. Profundă. Valurile spălînd plaja cu foșnete vuite în surdină. Briza în frunzișul cocotierilor. Lumina filtrată prin vitraliile verzi ale coroanelor, ajungînd jos firavă și spectrală. O pădure parcă pietrificată, cufundată într-un lichid translucid. Naturalistul trăiește un fel de paroxism al sentimentu-

lui de muncă. Vrea să lucreze pînă la epuizare totală. Pînă cînd va ucide în germene izbucnirea celuilalt sentiment, pe care-l credea fosil, depistat în subconștient și pus în valoare de Valentina Van der Verf.

Iată minunatul cocotier de mare, *Lodoicea seychellarum*, propriu acestor insule, care prin fructul său dublu își asigură locul întîi la greutate și mărime în flora lumii. Urmărește silueta fină, robustă, înflorită în evantai dincolo de treizeci de metri. Ochii Valentinei. În frunzișul prin care se filtrează lumina se deschide ușa spre budoarul înecat în lumină albăstruie și-n miresme de vanilie și cuișoare... Papagalii. Cîrîitori. L-au descoperit. Multicolori. Agățați în poziții imposibile. Se urcă din creangă-n creangă ajutîndu-se cu ciocul. Gîlcevitori. La dracu. Dincolo de pădure, dincolo de toți acești *Lodoicea seychellarum*, de acești cîțiva arbori de santal care-și au originea în insulele Timor, rătăciți cine știe cum pînă aici, dincolo de mimozele paraziți, dincolo de toate esențele subtile strecurate printre ferigile arborescente, ei bine, dincolo de toate astea se află la capătul promontoriului Stînca roșie... Susurul brizei în frunzișul cocotierilor se transformă în glasul fascinant, cu inflexiuni muzicale, cald și plin de promisiuni, care-l cheamă dinspre Stînca roșie.

3

Aglutinarea de formă ciclonică se sparge într-un flux continuu de psyhoni, dominați de o tangentă de culoare violet-albastră. Pilotul își spune că există desigur o corelație directă între felul de a fi al Naturalistului de cînd a cunoscut-o pe Valentina și mișcarea în ciclon a psyhonilor, fără să înțeleagă rolul și rostul tangentei la

fluxul psyhonic, ca și sensul culorii violent-albastre. Îl neliniștește lipsa de pătrundere și cu toate că și-a impus atitudinea fermă în relații cu echipajul, dorește s-o consulte pe Doctoriță în legătură cu această viață de esență reflectată pe ecranul sensibilografului. Mîrîie, pentru că este altceva la mijloc, un sentiment pe care-l crezuse uitat în junglă, ori lăsat în Marte, un sentiment descojit din învelișul lui, analizat rece, obiectiv și clasat, zicea el atunci, printre rudimentele arhaice ale omului cosmic.

Mută grila spre el însuși. Acordează recepția. Pe ecran apare un flux sinusoidal de culoare roșie, cu puls continuu, cu amplitudini sensibil egale, peste care se suprapune alt flux ondulatoriu, de un roșu mai intens nuanțat, cu puls variabil și, se pare, muzical. O seamă de sunete vagi, împletindu-se pe un motiv melodic, ceva aducînd cu susurul unui izvor prelins pe o piatră șlefuită de ape multă vreme, ori cu căderea vîntului în molidișurile de primăvară. Pilotul ascultă surprins acest fel necunoscut de a fi al propriului său eu, fără să observe prezența Doctoriței. Tresare atunci cînd aude glasul coechipierei :

— Iată un eu perfect echilibrat, de mare sensibilitate... Pe cine-l captezi, comandante ?

— Pe Naturalist, se precipită, răsucind brusc butonul convertizorului.

4

— Sol de laterită, notează Naturalistul în carnet... Își privește mîna. Umedă. Îi tremură. Își spune că anii de laborator i-au ucis rațiunea practică. Că știința singură nu-nseamnă nimic, atunci cînd pe Pămînt trăiesc

femei ca Valentina Van der Verf. Că și-a pierdut zece ani de viață, repetînd pînă la mecanic, atitudini stupide : sculatul la șase, bărbieritul, micul dejun, mașina, laboratorul, dejunul, iarăși laboratorul, cina, laboratorul. Și totul de la capăt, cu exasperare și iarăși totul de la capăt, zile și luni și ani, în vreme ce afară erau toamne policrome, ori ierni albe, strălucitoare, dar mai ales valurile foșnitoare ale oceanului, briza în frunzișul palmierilor și Valetina pe o plaje de vis, cu nările fremătătoare, închizînd sub pleoape mistere pentru o trilogie... Formație superficială rezultată vizibil din descompunerea granitului vulcanic sub acțiunea ploilor calde, bogate în acid carbonic... Pune punct. Își trece palma peste fruntea brobonită... Brusc, o rupe la fugă spre locul unde bănuiește țărmul. Se împiedică în rădăcini. Cade. Se ridică. Gîfîie. Lianele i se leagă de picioare. Fuge. Lianele îi biciuie obrajii. Îl trîntesc la pămînt. Se tîrăște pe sub ferigi enorme, umede. Pădurea se rărește. Simte mirosul sărat al oceanului. Țărmul... Privire hăituită spre lagună. Nu vede nimic. Cortină vegetală între el și golf. Nu-l urmărește nimeni ! Cine să mă urmărească ?... Și totuși. Are senzația acută a unei alte prezențe. Apăsătoare. Răzbate prin crîngul des de rafie. Nisip coraligen alb, fluid. Susurul unui izvor. Totdeauna solul vulcanic, fertil, poros și permeabil favorizează izvoarele termale... La dracu constatările astea banale... O sete cumplită îi sfredelește gîtlejul... Iată-l. Un pîrîu cu ape oțelii se prelinge pe sub coasta unui bolovan, sare cîteva lespezi, apoi își dă drumul în ocean de la înălțimea celor cîțiva metri cît are faleza. Îngenunche lîngă un bazin în miniatură. Soarbe nesățios. Se stropește pe față, pe gît. Își toarnă apă în despicătura cămășii... Pe ocean se adună pîclele vestitoare ale

ploii cotidiene. Străbate din nou crîngul de rafie. Iese la baza granitică a promontoriului.

Stînca roșie!

Își simte pulsațiile inimii. Neîndemînatic, începe escalada. Nu poate fi nici o confuzie. Prin cine știe ce alchimie, stînca păstrează-n ea vine groase de pirită. Ajuns în vîrf se lungește pe burtă pe creasta granitică. În față se deschide gura golfului. Deșurubează capacul stiloului, cu mișcări frînte. Scormonește în capac cu vîrful unui ac păstrat în reverul cămășii tropicale. Trage afară un sul din foaie de calc. Îl desfășoară cu degete tremurînde. Foaia de calc are suprafața unei palme. Îndestulător de mare să poată conține schița golfului... Iată Stînca roșie... Iată insula Maria în prelungirea promontoriului, la nici o milă depărtare. Iată stîncile Hovas, iată reciful punctat de palmieri și iată locul unde trebuie că zace „L'Hirondelle". Are o senzație puternică de vomă. Numai la cinci sute de metri de golful salvator, la capătul recifului submarin stau îngropate sub undele impasibile comorile inestimabile ale principelui tonkinez Tay-Den... Se-ntunecă. Norii își unesc crestele la zenit.

Din adăpostul unor tufe uriașe de ferigă, numai la cîțiva zeci de pași în spatele Naturalistului, un om îi urmărește toate mișcările. Deodată, omul, un alb, își scoate binoclul din tocul de piele spînzurat la gît. Și-l îndreaptă spre stîncile Hovas. Din spatele insulei Maria se ivește un prao malaez cu două catarge. Corabia navigă lin, strîngînd în pînze vîntul dinaintea ploii.

— *Caramba!* scrîșnește omul, vîrîndu-și binoclul în toc și făcîndu-se nevăzut.

În aceeași clipă Naturalistul descoperă prao-ul, care se-ndreaptă hotărît spre îmbucătura golfului. Fără să mai pregete, își dă drumul să alunece la vale. În mo-

mentul cînd atinge plaja, încep ropotele ploii. Pe aici prin preajmă, trebuie să fie grota de care i-a amintit Valentina. Ud pînă la piele, cu ochelarii aburiți, Naturalistul bîjbîie printre stînci.

5

„Plouă de-o zi și-o noapte... Ploaie musonală, spune Naturalistul... Sîntem în a cincea zi de cînd lucrăm pe atolul Sf. Dominique. Sesizez mutații în felul nostru obișnuit de a fi. Peste o oră am convocat întreg echipajul la un control psihic, prin intermediul sensibilografului. A venit timpul să utilizez aparatul. Să-l înțeleg. Mă depășește pur și simplu. Mai mult. A creat la bord o stare de anxietate. Am început să ne suspectăm. Se pare că fiecare din noi ar vrea să-l folosească pentru cunoașterea celorlalți, mai puțin pentru propria cunoaștere. Cel mai iritat, Naturalistul. În cea dintîi zi nu s-a notors decît tîrziu. Ud. Cu privirea exaltată. Misterios. Mi-a dat să analizez laterita. Să conserv cîțiva crustacei, un arici de mare, niște muguri enormi de cocotieri. Muncă de laborantă, umilitoare pentru că nu-mi împărtășește nimic din ceea ce gîndește. Nu vrea să mă asocieze elaborării planului de lucru general. Nici măcar secțiunii „Biocenoza atolilor coraligeni". A pus stăpînire pe barca pneumatică. Pe cortul-laborator. Doarme acolo singur. Lucrează pînă noaptea tîrziu. Îi trimitem lumină de la bord printr-un cablu întins de Inginer. Alături de Pilot, Inginerul este perfect echilibrat, în afara oricărei teme neliniștitoare. Îi invidiez. Pilotul ?... N-am ținut în viața mea un jurnal intim. Mi se pare un lucru leșinat de demoazelă sentimentală, ipocrită și bigotă. De ce-l ții astăzi ? Doresc o sinteză spirituală. O descifrare totală și

eului. Sensibilograful atestă, fără posibilitatea negației, o viață afectivă infinit mai bogată decît sîntem dispuși să ne recunoaștem. El descifrează zonele, unde bănuiesc, se-ntîlnesc vibrațiile cele mai subtile ale materiei vii, începînd cu celula și sfîrșind cu laboratorul multilateral care este creierul. Nu știu. Sînt total deconcertată... Ploaia a devenit obsedantă. Înnebunitoare. Cerul, din cilți, a coborît pînă la suprafața oceanului. Nu-l mai pot privi în ochi pe Pilot. Undeva, în ființa mea cea mai intimă există un echilibru perfect vis-a-vis de el..."

Doctorița își oprește stiloul. Alături, pe masa lucie a laboratorului, fișele de analiză. La infinit fiole? Microscoape? Catalizatori? Acizi? Mașina cibernetică cu promptitudinea ei înfiorătoare? Cu gîndirea ei mecanică, de-o implacabilitate de robot? Fără o tresărire de umanitate? Fără să geamă o singură dată. Fără să se plîngă de ploaia asta monotonă? Fără să-i facă o confidență? Fără măcar să-l bîrfească pe Naturalistul ieșit în fața cortului-laborator și scrutînd zarea în așteptarea nu se știe cărei minuni?... Cuplează creierul automat:

— Ce dorești, întreabă cu glasul monocord „Cib".

— Prognoza.

— Cuplează-mă la „Ansextcron IV".

— Poți să-mi răspunzi la o întrebare, „Cib"?

— Dacă ai trei termeni matematici din patru necesari.

— Am.

— Cuplează-mă la microfon... Te-ascult.

— Instabilitate psihică. Anxietate. Insatisfacție spirituală... Poftim. Ai trei termeni.

Pauză. Un fel de huruit rapid, ca atunci cînd „Cib" își încurcă circuitele.

— Am cerut termeni matematici... Ai altceva să mă-ntrebi ?

— Nu, „Cib", draga mea. N-am nimic altceva decît prognoza.

— Cuplează-mă la „Ansextcron IV".

Pauză. Apoi glasul monocord, de angrenaje mecanice puse în circuit cu banda de magnetofon, laringele din corzi metalice și microfoanele :

— La orele 22,35 înseninări parțiale. La 22,50 senin 10 pe 10. Timp frumos pe încă trei zile. „Ansextcron IV" are circuitul 102 defect. Îți dădeam prognoza pe 12 zile.

— Mulțumesc, „Cib".

— Nu uita convertizorul. Decuplează-mă. Apasă pe A_5 ; A_7 ; A_{10} în ordinea comunicată. La revedere.

Brusc, Doctorița simte nevoie de oameni. Se așează în fața oglinzii. De cînd Naturalistul a avut izbucnirea penibilă, făcînd-o cocotă, nu se mai fardează ! Își piaptănă părul băiețește. Poartă mereu același halat de lucru. Își contemplă ochii încercănați.

— Să rămînem totuși oameni, își spune cu glas tare. Rujul. Dermatograful. Pieptănul. La dracu halatul ăsta sufocant. Mirajul orizonturilor fără sfîrșit nu se poate rezuma la dimensiunile carlingei-laborator. Glasuri. Ridică perdeaua hubloului. În fața cortului, doi malaezi scunzi, de unde-or fi răsărit, cu apa șiroind pe costumele din pînză albastră, îi explică ceva Naturalistului, arătînd spre capătul lagunei. În microdifuzorul intercomunicației glasul care-o face să tresară neplăcut :

— Doctorița este invitată pe punte, echipată pentru intervenție.

Ploaia răpăie diluvian pe mantale. Merg în monom. În față unul din malaezi, Doctorița, Pilotul și celălalt malaez care închide coloana. Amîndoi străinii vorbesc perfect franțuzește. Poveste simplă. Pescuitori de perle. În același timp căpitanul se ocupă cu negoțul de copra și guano. Unul din pescuitori a fost atacat de un rechin pe cînd escalada bordul. I-a retezat laba piciorului drept.

Marșul sub biciuirea averselor îi face bine. O descarcă de neliniștea adunată în lungul orelor de nemișcare. Pădurea, inundată. O miră franceza literară vorbită de călăuzi. Între două stînci, pe țărmul golfului, o perdea țesută din fibră. Călăuza le face semn să se apropie. Țăcănitul metalic al închizătorului. Pilotul și-a armat pistolul. Doctorița are senzația acută a necunoscutului. A unei alte lumi, în care trebuie să fii mereu la pîndă, în care o clipă de neatenție îți poate fi fatală. Lume dură, rapace, în care valorile etice n-au nici un conținut... Grotă spațioasă, luminată slab de cîteva lămpi cu ulei. Într-un perete, o altă ieșire neacoperită, care dă în malul golfului. O pirogă cu pupa pînă-n mijlocul grotei. Saltele din frunze de rafie, acoperite cu pături, înșirate de jur împrejur. În lumina pîlpîită a lămpilor, cîteva fețe șocolatii, bărbătești, luciose, cu ochii ușor oblici. Oamenii poartă costume identice din pînză albastră, cu bluza scoasă peste pantalon. Se-nchină ceremonios cu mîinile la piept, într-o tăcere profundă. Sînt foarte tineri și gravi. De pe un maldăr de rafie se ridică într-un cot un bătrîn impunător. Doctorița se miră văzînd un malaez cu barbă albă, patriarhală.

— Domnule doctor, se adresează Pilotului într-o franceză ireproșabilă, scuzați-mă că v-am tulburat pe o așa vreme.

Doctorița îi vede piciorul înfășurat în pînză ordinară, îmbibată cu sînge. Deschide trusa. Cînd se pleacă să-i taie legăturile de fibră, bătrînul schițează un gest de apărare.

— Doctorul sînt eu...

— Scuzați-mă, doamnă... Este atît de neobișnuit...

Lămpile de ulei fumegă, proiectînd umbre fantastice pe stîncile poroase, îmbibate de umezeală. Pilotul sterilizează instrumentele. O asistă pe Doctorița atent, concentrat, îndemînatic și tăcut, proiectînd asupra rănii oribile fascicolul de lumină al lanternei.

7

Întoarcere la hidro. Conform prognozei lui „Cib" norii se spulberă în neant, descoperind un cer de vis. O briză la început ușoară, apoi puternică se statornicește dinspre nord-est. Poartă cu ea toate miresmele insulelor suprasaturate de seve vegetale. Palmierii și cocotierii își fosnesc frunzișurile. Atolul prinde viață. Oceanul fosforescent ca niciodată își desfășoară întinderile indigo pînă sub orizont.

— S-a stabilit musonul, șoptește Pilotul.

Doctorița refulează orice tentație lirică. Reface dialogul penibil cu Naturalistul... Asociază tăcerile Pilotului. Faciesul lui dur, impenetrabil. Teroarea Valentinei Van der Verf. Merge alături de el în lungul litoralului. Aude talazurile care se sparg de recif. Se contractă speriată cînd Pilotul îi ia brațul. Atît de firesc, încît o paralizează. Mîna puternică, sigură de ea, liniștitoare, a

vîndut-o pe Valentina. În secolul XX, în deceniul cinci sau șase. Îngrozitor.

— Ești obosită... Odihnește-te cîteva minute.

Glas blînd, cu inflexiuni dominatoare. Procedeu ieftin de crai de tavernă. Ce s-a-ntîmplat acolo în junglele Africii, între acest bărbat cu profilul sculptat și Valentina Van der Verf ? Foșnetul palmierilor se estompează ușor. Răsare luna. Pe ocean se deschide o pîrtie de aur. Cîțiva cocotieri își penelează siluetele la capătul promontoriului. Prao-ul malaezilor încrustat în orizont își aruncă umbrele fine ale catargelor pînă la picioarele lor... Liniște... Un sentiment brusc de liniște profundă. De echilibru. Un sentiment ca un flux magnetic, cu un preludiu muzical, căruia i se abandonează împotriva rațiunii. Prao-ul cu forme muzicale, fluxul magnetic pe care-l înregistrează, liniștea.

— Ai mîini de aur, draga mea... Îți mulțumesc !

Se-ntoarce spre Doctoriță. Îi ia mîinile în palmele mari, vînjoase. I le sărută.

— Haidem !... Ne așteaptă ceilalți, mînuță de aur !

Doctorița se sprijină de brațul Pilotului. O pătrunde o sfîrșeală plăcută, vecină cu somnul. Vag simte nevoia să plîngă. De ce ? Luna fulguie fluturi de lumină astrală. Nisipul le îngroapă pașii. Undeva, în adîncurile apelor, peștii luminoși își desfășoară feeria procesiunilor nupțiale.

8

Van der Verf stă la biroul masiv de abanos, cu fruntea sprijinită în palme. Are umerii căzuți. Privirea rătăcită. Pe cristalul care acoperă biroul, două scrisori. Una din ele poartă antetul societății „Koninklije Roter-

damsche Lloyd" tipărit cu litere negre și solemne, cealaltă antetul judecătoriei din Port-Victoria. Cea dintîi îl anunță că datorită lipsei de orientare și maleabilitate de care dă dovadă este nevoie să renunțe la serviciile lui, cea de-a doua îi fixează termenul de licitație pentru plantație, întrucît poliţele scadente față de banca „Victoria" n-au fost achitate, cu toate păsuirile. Van der Verf e un om ruinat. Mc Cow s-a ținut de cuvînt. Ca un adevărat gentleman, îi pune încă la dispoziție postul de expeditor șef la „Goodyear".

Olandezul rîde prostește. Se scoală greoi, pipăie biroul, călimara de coral roșu, mîngîie lacom fotografia Valentinei fixată într-o ramă de aur, apoi se îndreaptă spre odaia ei. O găsește făcîndu-și valiza mică de piele. Bărbatul se reazămă de tocul ușii.

— Pleci, așadar ?

— Plec, Van der Verf !

Valentina îi vine aproape, apucîndu-i reverele cămășii. E palidă și hotărîtă.

— Van der Verf, fii bărbat... Știi că nu te-am iubit niciodată. Îți mulțumesc pentru tot... Te voi face cel mai bogat om din Oceanul Indian, repetă ea fără voie cuvintele lui Mc Cow.

Van der Verf zîmbește stupid.

— Ștefano e singurul bărbat pe care l-am iubit. Ți-a salvat viața.

— Da, Valentina... Pleci așadar ? !

— *Caramba,* Van der Verf !

Ochii creolei strălucesc fascinant. Are ceva din măreția unei regine antice.

— Tu ai copiat harta ?

— Eu, Van der Verf... Singură expediția poate s-o scoată la suprafață în liniște.

Olandezul își freacă bărbia în neștire. Se-ntoarce în birou, bălăbănindu-se. Cu mișcări mecanice saltă călimara ornamentală de coral, trăgînd din interiorul unei volute un tub subțire de aluminiu. Nu vede umbra strecurată pe balcon, care-l privește prin despicătura perdelelor. Deșurubează capacul tubului. Scoate un sul de hîrtie chinezească. În clipa aceea, omul de pe balcon își duce mîna la brîu. Înainte de a putea face o singură mișcare, un al doilea bărbat cățărat fără nici un zgomot pe iedera care acopere casa îi cade în spate, izbindu-l puternic în tîmplă cu patul pistolului.

— *Mordius, aventurados !...* De data asta ai scrîntit-o ! mormăie papa Lyautey, așezînd cu grijă, pe jos, trupul lui don Alvez.

Van der Verf schițează un gest, ca și cînd ar vrea să se întoarcă în camera soției lui. Revine, zîmbind enigmatic. Înainte ca papa Lyautey să se dezmeticească, Van der Verf dă foc sulului de hîrtie chinezească, suflînd cenușa rămasă pe placa de cristal. Stă pe gînduri cîteva clipe. Oftează. Trage sertarul biroului. Scoate un pistol și se împușcă în tîmplă.

Valentina îl găsește prăbușit în fotoliu, cu capul atîrnînd peste spetează, cu tîmpla arsă picurînd sînge, cu ochii goi, nespus de goi și de osteniți.

9

Papa Lyautey coboară cu grijă din balcon, făcîndu-se nevăzut în arbuștii de cafea ai parcului. Interceptînd un drumeag de picior care duce spre țărm, o ia în pas gimnastic, ținîndu-se sub umbra plantațiilor. După o bună jumătate de oră, ajunge în preajma „Hanului portughezului". La una din ferestre se vede lumină. Se stre-

coară cu grijă în desiș, ocolind clădirea mătăhăloasă, astfel încît să iasă în dreptul stîncilor de sub verandă. Înainte de a părăsi pădurea, șuieră ușor. Îi răspunde alt șuier, din dosul unui cocotier apropiat.

— A venit Croissy ? șoptește papa Lyautey.

— Venit.... Mc Cow a picat abia acum.

— Mesajul ?

— „Ariel" a plecat la drum.

— Zanzibarul ?

— „Jamaica" trebuie să ridice ancora mîine la miezul nopții.

— *Milledious*... O vom face să întîrzie încă șase ore. Adică tocmai atît cît îi trebuie lui „Ariel" să intre în apele Seișelor. Aparatul de emisie, busola, sextantul, pneumatica, explozibilul ?

— La locul lor !

— Ai adus barca ?

— E la ponton !

— *Parbleu !*... Nu ne rămîne decît să ne strecurăm pe „Jamaica" și să așteptăm evenimentele.

— V-ați gîndit bine ?

— E ultima noastră șansă.

— Dacă „Ariel" nu sosește la vreme ?

— *Pocap de Dious !* Atunci ne-am încheiat cariera, scumpul meu Croissy ! Și acum haidem la barcă, pînă nu se trezește don Alvez. De altfel, cred că în urma informației mele, foștii policemani ai majestății sale britanice l-au și înhățat de guler.

Coboară treptele săpate în piatră, urcîndu-se în barca ascunsă sub ponton. Pînă la capătul promontoriului vîslesc la umbra malurilor. Dincolo de promontoriu, la numai cîteva sute de metri în larg, cei doi francezi văd silueta mătăhăloasă a unui vas. Tot atunci, un mic yaht de plăcere cu vela strîngînd musonul, alb ca un vis, lu-

necă rapid între „Jamaica" și stîncile argintii ale recifului.

— Valentina Van der Verf își caută dragostea, spune papa Lyautey. Apoi numai pentru sine, mormăind în barbă : *Mordious,* frumoasă doamnă. Orice, în afară de încărcătura de pe „L'Hirondelle".

10

La cererea Naturalistului „Pescărușul albastru" își schimbă locul de stație. După un zbor de cîteva minute hidroul amerizează în golful deschis, acolo unde recifu de corali se pune la dispoziția cercetătorilor. Cortul-laborator este ridicat din nou alături de grota malaezilor. În zori prao-ul ia largul, navigă cu vîntul travers, execută un rondou pe ancoră și rămîne nemișcat la o jumătate de milă dincolo de capătul recifului. Se disting siluetele cufundătorilor, gata să-și înceapă lucrul submarin. Poartă măști simple de scafandri autonomi și labe de rață. La țărm rămăseseră doi marinari zdraveni, care-și fac de lucru spălînd rufele echipajului. Musonul indian odată stabilit adie blînd, încrețind apele translucide ale golfului.

Naturalistul cu ochii căzuți în orbite, încercănat și nebărbierit, cu ton iritat :

— Mă mir, comandante, că prezența pseudomalaezilor ăstora nu ți se pare suspectă, tocmai dumitale care-ai avut de-a face cu vînzătorii de sclavi ai Africei.

Pilotul își stăpînește greu rictusul buzelor. Doctorița îi privește intens.

— Că sînt pseudomalaezi, de acord... Dar suspecți nu mi se par... Niște bieți pescuitori de perle și-atît.

— Să i-o spună altuia, nu mie... Perle pe un fund ca al atolului Sf. Dominique. Ha.

— Mi-au arătat cîteva scoici.

— Cîteva, comandante... Asta nu-nseamnă rentabilitate, după cum o singură sclavă vîndută la orice preț nu-și poate îmbogăți stăpînul... De acord ?

— Ai obsesia sclaviei negre, taie Pilotul... Fii fără grijă, aici ești în afara oricărui pericol... Nu ești negro și nici prea arătos... Să trecem la treabă.

— Dar dac-aș fi arătoasă, comandante, arătoasă, să zicem ca...

Respiră greu. Își tamponează fruntea brobonită... Pilotul îi întoarce spatele. Se vede perfect tot ceea ce se-ntîmplă pe puntea prao-ului și în cele două piroge ancorate cu cîte-un bolovan. Fiecare pirogă e armată cu doi vîslași și doi scafandri. Scafandrii încalecă bordajul scund. Iau între picioare o funie de capătul căreia e legată o ghiulea de fier. Inspiră profund prin tub. Își desprind mîinile și se duc la fund în apa străvezie, aplatisîndu-se pînă nu se mai văd decît ca niște mase negre, informe. După un minut și patruzeci și cinci de secunde, cronometrate riguros de Inginer, la suprafața oceanului încep să iasă bule de aer. Vîslașii trag funiile cu lestul. După patru minute, masa informă se desprinde din adînc, își regăsește forma pe măsură ce se apropie, apoi sparge oglinda, țîșnind afară pînă la brîu.

— Aștia n-au habar de palierele de decomprimare, bufnește Naturalistul. Și mai la urma urmei scoicile perlifere nu se caută înotînd în cercuri concentrice pe fundul oceanului.

În gabia corăbiei veghează doi oameni. Alți doi scrutează apele, sprijiniți de copastie, cu carabinele între genunchi. După cîte-și poate da seama Pilotul, sînt carabine americane, tip 1967, din cele folosite de puș-

cașii marini în războiul din Vietnam. Căpitanul invalid stă trîntit pe un maldăr de rafie și din cînd în cînd strigă comenzi într-o limbă ciripită și muzicală. Atunci pirogile își schimbă poziția. Scafandrii iau locul vîslașilor. Scufundările încep din nou, monotone, sub razele toride și suflul amplu al musonului.

— Ce barbarie, spune Naturalistul, fixîndu-și butelia cu oxigen. Nu le-a ajuns piciorul căpitanului. Se expun și-mi atrag aici toți rechinii din Oceanul Indian... Peste cîțiva ani nu mai dau o para chioară pe bojocii lor.

— Taci, cobe, spune Inginerul, pregătindu-și costumul de imersiune. Scuipă-ți în sîn și zi Doamne ferește. Doctorițo, fetițo, cuplează drăcia aia de sensibilograf. Sînt tare curios să știu cum arăt pe dinăuntru, cînd cobor în apele astea împuțite, pline de äia... Nu le pomenesc numele, că vin grămadă...

Își fixează la cască grila specială de imersiune, de forma unei antene telescopice. Naturalistul îl ia de braț pe comandant și-l trage sub batiul motoarelor. Privește mereu peste umăr, ca și cînd s-ar teme să nu fie auzit :

— Ascultă, comandante !... Nu ți se pare suspect că malaezii ăștia ai dumitale pescuiesc numai la baza recifului ?

— Mi-ai mai spus-o odată... Nu văd nimic suspect în asta... Suspectă mi se pare starea dumitale fizică... Obsesia pe care-ai făcut-o pentru sclavele frumoase.

— Ce vrei să zici ?

— N-ai dormit de cîteva nopți... Ești extenuat... Lucrezi prea mult și prea singur... Sensibilograful indică o stare de alertă psyhonică.

— Mă suspectezi ? Mă controlezi cu aparatul acela pe care nu-l cunoaște nici măcar inventatorul lui ?

— Fără isterie... La ce adîncime vrei să cobori ?

— N-are nici o importanță.

— Are. Și una capitală... Te subalimentezi...

— Nu... Altceva... Obsesia re...

E dintr-o dată alb. Cu privirea pierdută. Pilotul îi strînge umerii.

— De rechini n-ai nici o grijă. Cuplați sistemul de alarmă pe locatorul de imersiune. Fiți atenți la indicațiile mele. Haide. Ești surescitat. Destinde-te.

— Mulțumesc, comandante... Mulțumesc... Am obsesia spectacolului din noaptea solstițiului... Mulțumesc.

Pe obrazul livid, supt, cu perii bărbii crescuți, i se ivesc broboane galbene de sudoare... Încearcă să-și agațe privirea mioapă de ochii Pilotului. Nu stăruie decît o clipă. Și-o lasă să vagabondeze peste întinsul oceanului.

— Cred că ar găsi perle mai degrabă lîngă stîncile Hovas, bîlbîie, alunecîndu-și palmele spre instalația „alarmă-locator"... Spune-le-o într-un fel... Prezența lor mă stinghерește... N-ai idee ce mult mă stinghерește...

Întinde mîna. Și-o abandonează moale și rece în mîna comandantului. Se-ntoarce pe călcîie, îndreptîndu-se spre scara de aluminiu. După doi pași se oprește.

— Îți mulțumesc, comandante ! Pentru noaptea solstițiului îți mulțumesc.

Pilotul rămîne surprins. Cu deosebire de schimbarea bruscă a atitudinii omului căruia voia să-i interzică imersiunea. Glasul își redobîndește fermitatea. Trupul, rigiditatea profesorală. Privirea trădează o încordare lăuntrică supraomenească. Nu-i poate refuza satisfacția victoriei cîștigate asupra lui însuși cu atît de vizibil și dramatic efort.

— Dacă execuți imersiunea la 30 de metri, ai încă trei ore de lumină aproape de verticală... Echipaj, la posturile de imersiune.

Naturalistul își închide vizetele. Coboară treptele scării pînă cînd apa îi ajunge la brîu. Șovăie. Își lipește spinarea de coca hidroului. Schițează un pas înapoi. Se pleacă peste oglinda oceanului, ca și cînd ar vrea să descifreze tainele adîncului. Se întoarce spre Pilot.

Comandantul încălecase prova. Cu carabina electrică pe genunchi, pufăie liniștit din lulea.

Naturalistul își desprinde mîinile de pe balustrada scării. Se cufundă cu un plescăit metalic în apele de safir topit ale oceanului.

11

Doctorița recitește avid ceea ce notase pe fișa Naturalistului, supraveghind sensibilograful :

„Emanație sinusoidală cu amplitudini pe abscisă, relativ uniformă, în contradicție cu iritarea aparentă și faciesul turmentat. Culoare violet, de intensitatea 3. Se pietrifică faciesul. Gesturi stăpînite. Furtună psyhonică. Se dereglează vizibil fluxul sinusoidal. Intensitatea culorii scade la 2, 1, cu tendințe spre albastru. Cred, un moment de criză interioară care-i paralizează sistemul central... Pilotul înșelat de acest calm aparent... Moment imersiune... Furtuna psyhonică atinge maximum de intensitate. Hașuri violente de culoare verde, cu stridențe sonore. De undeva din exterior, alt flux, roșu intens, foarte intens, profund muzical. Stare de vibrație florală la fluxul de psyhoni intens roșii... Cine să fie eul ? Pilotul ? Nu știu să interpretez nimic. Medicina curativă și profilactică a uitat omul în totalitatea lui. Îl tratează pe părți, pe mecanisme, e încă rudimentară și neștiutoare...“

12

Senzațiile fizice ale contactului cu mediul lichid sînt atît de puternice și contradictorii, încît se anulează. Posibilitatea mișcării pe trei dimensiuni îi creează impresia stranie de libertate fizică totală, căreia i se asociază euforia libertății spirituale. Are impresia că se prelungește în spațiul tridimensional, concomitent cu o prelungire în timp, că face contactul cu modalități arhaice de viață ale speciei, fără să renunțe la bunurile cîștigate de inteligență, că într-un fel specific reprezintă o esențializare a speciei. Rațiunea i se purifică o dată cu stabilirea controlului conștient asupra inhalatorului. Aparatul acustic înregistrează plonjonul Inginerului. Apele sînt străvezii pînă la fundul pe care se proiectează umbra hidroului. Inginerul îi trece înainte cu mișcări line, executînd o voltă ascendentă plină de grație. Încearcă un paroxism al mîndriei pentru specia lui, stăpînă pe toate dimensiunile fizice ale Terrei și Cosmosului, laborioasă, multilaterală, comportîndu-se plural și adaptîndu-se tuturor mediilor prin intermediul tehnicii. Inginerul își lipește casca de cristalul observatorului submarin al hidroului. Face un semn de salut. Își foarfecă picioarele prevăzute cu labe de rață, tișnind spre adînc.

Naturalistul se ridică pînă sub coca. Figura Doctoriței cu trăsăturile deformate de ondulațiile line ale undelor îi zîmbește. Telegraful submarin :

— Atenție !... Atenție !... Semnalul de pericol, fascicol luminos intermitent.

Apoi comunicația radio, în fonie.

— Răspundeți dacă ați înțeles ! Control Naturalist !

— Perfect !

— Control Inginer !

— Perfect !
— Cum vă simțiți ?
— Excelent.

Vede clar niturile, îmbucătura plăcilor din dural, pîrghiile de escamotare ale trapelor, miriadele de ființe agățate de coca. Se-ntoarce lent și coboară pe o secantă spre recifu! de corali încrustat policrom în azuritul dens al apelor.

13

Biotopul însumează o revărsare fabuloasă de floră și faună ecuatorială. Se cufundă într-un ținut de vis, feeric și luxuriant, adăpostit sub clopotul de cleștar fluid. Reverberațiile policolore ale luminii. Un curent submarin lent, aproape aerian, poate o urmă a curentului ecuatorial, sau numai cel musonal, înfioară pădurile de alge fine, abia penelate, roz și verzi, portocalii și albastre, alge nenumărate, necatalogate și neetichetate, care-l transportă în lumea visată dintotdeauna, creîndu-i o detașare totală. Fundul, aparent plat, înregistrează la adînc o fizionomie tulburătoare. Mișcările seismice stinse în negura veacurilor geologice și erupțiile recente l-au îmbogățit cu văi tainice, unde coralii arborescenți *Erytina* își desfac pe verticală coroanele filigranate. În văile cu sinuozități dulci apele se-ncheagă în albăstrimi dense și umbroase. Pești fosforescenți alunecă printre ramuri. Stele de mare se lasă ușor spre fund. Naturalistul se abandonează peisajului. Hoinărește la voia întîmplării. Își stăpînește mișcările de înot. Nu tulbură cîrdurile de pești multicolori care-i dau tîrcoale din ce în ce mai aproape, privindu-l cu ochi reci, inexpresivi și bulbucați. Își spune că s-a integrat atît de fidel mediului, încît

acesta îl încorporează firesc. Constatarea îi produce o stare de imponderabilitate spirituală.

Iată o stîncă paralelipipedică uriașă, dintr-un granit poros, năpădită de colonii coraligene. Probabil un contrafort al fundamentului de care s-a agățat reciful. Spre baza stîncii, algele *Lithothamnium* și *Halimeda* înregistrează vag scurgerea unui curent de fund, care se pierde într-o vale perpendiculară pe direcția recifului. Mai sus cu cîțiva metri, stînca are o ieșitură în formă de terasă, năpădită spre extremități de corali-ciupercă, acei *Fungia patella* verzi, cu vagi încrustații de clorofilă. Înoată pînă deasupra terasei, lăsîndu-se pe stîncă, în mijlocul coloniei coraligene. Are să-l roage pe Inginer să-i monteze aici aparatele de filmat. Stînca paralelipipedică în ansamblu își dezvăluie arhitectura fabuloasă. Volute baroce ornate cu specia de coral nobil *Corallium rubrum*, ușor arborescentă, roșie-sîngerie, cu ramuri fine căutînd verticala. Despicături oferite mareelor de care s-au agățat poetici trandafiri submarini *Actinia equina* și *Actinia cari*, de formă sferoidală. Platforme ușor înclinate, mărginite de pereți verticali închipuind tuneluri, căptușite cu polipieri ai căror ramuri sensibile, apar aici umbrelifere ca ale lui *Cerianthus membranaceus*, dincolo în formă de corolă alburie ca la *Anemonia sulcata*. Toate acestea, volute baroce, despicături canionice și platforme înclinate, retezate perpendicular pe versantul estic, prăbușit într-o prăpastie lichidă, cu inflexiuni de indigo și violet.

Naturalistul rămîne nemișcat. Își imaginează un laborator-vilă submarin, de tipul „Cousteau", o microstațiune experimentală în acest peisaj edenic. Realitatea mirifică, dincolo de oricare posibilitate de reprezentare a imaginației, îi năpădește conștiința, inundîndu-i-o cu emoții, inexplicabile, încărcate cu electricitate...

...Pe ecranul sensibilografului, Doctorița determină cu precizie o nouă ipostază psyhonică. Atît de izbitor nouă, încît cuplează aparatul la „Cinemafonosens", pentru filmare. În locul mișcărilor sinusoidale apare o imagine complexă formată dintr-un nucleu central de o culoare violet-albastră, înconjurat de două cercuri concentrice în degradeuri de albastru ; iar în exterior, îmbrăcînd această formă închisă, o emanație psyhonică dinspre în afară spre centru, ca un bombardament care ar încerca să rupă unitatea acelor cercuri concentrice. Această mișcare de „bum" a psyhonilor produce o gamă de sunete melodice, evocînd fluxul, curgerea unei ape, ori musonul în frunzișul cocotierilor.

Notează pe fișa „Naturalistul" :

„Probabil inconștientul și subconștientul refuză participarea imediată. Conștientul suprasolicitat, în acord cu mediul. Inconștientul de un conservatorism tiranic... Este o supoziție. Ce rost au cercurile concentrice ? Nu exprimă oare lumi închise ?"

...Naturalistul încearcă să asimileze global abundența coloritului, diversitatea infinită și straniul formelor care-l înconjoară. Urmărește circulația pe verticală, această imensă respirație cotidiană a oceanelor, care coboară spre fundul ușor opac planctonul animal, după care se țin cîrdurile de pești. Adierea curenților submarini spală coralii de mîl. *Plectognatii* fălcoși, pești endemici biotopului, cu maxilare puternice, gen cioc de papagal, ciugulesc ramurile în care-și caută adăpostul și hrana viermii tubicoli, gasteropodele și crustaceii. Natura oferă tainele adîncului lichid și el se lasă vrăjit de ceea ce bănuiește perfect și logic și rațional dincolo de orgia de forme și culori aparent haotice, rod al imaginației unui demiurg fantast.

Pentru Doctoriță ziua se scurge cu alternanțe chinuitoare. Ucigătoare de lungă în jumătățile de oră cînd Naturalistul și Inginerul intră în imersiune, precipitată și zgomotoasă atunci cînd cei doi scafandri ridică la bord plasele pline cu vietățile coralofile. Se lucrează în tot timpul ploii de după-amiază. Laboratorul se populează cu sumedenia borcanelor și borcănașelor pline de spirt, etichetate, în care-și iau locul aricii de mare, meduzele, probele de plancton îmbibate cu *Pteropode, Sifonofore, Annelide* și *Tunicieri.*

O jumătate de oră înaintea apusului.

Doctorița lucrează în laborator, plecată peste microscop.

Naturalistul îi ceruse o analiză precisă a *zooxantelor*, algele monocelulare trăitoare în cavitatea gastrică a coralilor. Cu toată pasiunea pentru științele naturale, cu toți anii de muncă alături de Savant și Naturalist, la dracu, are altă specialitate. Tirania profesorală a Naturalistului o agasează. O folosește ca pe o simplă laborantă, tratînd-o de la înălțimea viitoarei lui catedre universitare. Să fie sănătos. Oboseala îi atîrnă de creier, opacă și gelatinoasă. Fixează lamela în cutia numerotată. Se aranjează distrată în oglindă, spunîndu-și că va cere comandantului să se ocupe de revelația acestei expediții „Sensibilograful". Este o crimă abominabilă să fii în prezența eu-lui uman în cele mai variate ipostaze și să te ocupi de zooxante. Ei nu-și dau seama ? Ori se tem de revelațiile sensibilografului ? Așta e adevărul. Se tem. Numai inconștiența totală ar putea acuza atitudinea lor de pînă acum. Inconștiența sau teama. Frica de a fi descoperiți, de a rămîne exclusiv în esență, dincolo de aparența pe care și-au impus-o. De ce nu se teme

Inginerul de sensibilograf ? De ce nu se teme ea ?... Destul cu acest echivoc penibil... Trece în carlingă, hotărîtă să-i ceară comandantului sarcina de a se ocupa în principal de sensibilograf. Naturalistul și Inginerul dorm duși în cușetele lor. Descifrează pe obrazul Naturalistului expresia canonită a unei întrebări chinuitoare. Apelează zadarnic la imaginile psyhonilor. Nu poate face nici o corelație logică și legică între imaginile acelea și expresia chinuită a Naturalistului.

Stînd lîngă cușeta lui, încearcă un sentiment acid al inutilului. Dacă Naturalistul, tobă de carte, cu o carieră strălucită, urmașul recunoscut al Savantului, nu se găsește pe el, nu-și găsește echilibrul, n-a acordat încă intimul cu socialul, prezentul cu devenirea, dacă el nu-și găsește poziția în universul intim, dacă el nu este factorul activ, director al acestei expediții care i-a pus la îndemînă tot ce-și poate dori un cercetător, atunci unde să caute motivele etice superioare, unde să caute exemplarul, forța fascinatorie a împlinirii, a exemplului ? Atunci cînd s-au îmbarcat erau trei oameni de știință tineri, ușor exaltați, plini de răspundere și fericiți că dintre toți colegii de generație Savantul i-a ales pe ei să reprezinte culorile științei românești în acest an geofizic internațional. Și iată că de sub sacoul sobru al Naturalistului, de sub aerul lui doctoral, din carapacea omului de laborator apare într-o împrejurare banală — întîlnirea cu o femeie exotică — un alt om, cu teorii discutabile asupra personalității, cu tendințe anacronice spre individualismul exacerbat pînă-n zonele patologicului, gelos, apărîndu-și munca de creație, cum odinioară vechii meșteri breslași își apărau secretul profesional.

A crezut că cel mai exemplar bun cîştigat de omul erei cosmice este acordul esenţelor, exprimarea lor plenară în faptă. Iată că faptele pledează vehement pentru Pilot şi-mpotriva Naturalistului. Mai ales acum, cînd s-a rupt de echipaj, alcătuindu-şi o lume agitată şi contradictorie, absconsă, torturată de incertitudini vizibile pe ecranul sensibilografului, cu toată necunoaşterea fenomenelor psyhonice.

Iese pe punte.

Pilotul controlează ceva sub capota motorului propulsiv.

Dinspre prao-ul malaez se apropie o pirogă vîslită de patru bărbaţi goi pînă la brîu. Auzind plescăitul uşor al padelelor, Pilotul îşi scoate capul de sub capotă.

— Bună seara, mînuţă de aur... Eşti trasă la faţă. Palidă. Naturalistul vă munceşte ca pe sclavi.

Doctoriţa tresare. Pilotul face un tur de orizont cu binoclul.

— Aha ! Pînză la orizont... Trei carturi prova... Te rog să petreci un ceas la aer... Mi se pare că pseudomalaezii, vorba Fosilei, ne caută cu tot dinadinsul.

— Poate pe mine !... Apropo... Nu-mi mai spune „mînuţă de aur"... Am impresia că mă bagatelizezi.

— Aţi devenit foarte sensibili... Nu e rău, atunci cînd sensibilitatea asta exacerbată nu deranjează restul colectivităţii.

Piroga abordează „Pescăruşul albastru". Cîrmaciul se ridică în picioare, înclinîndu-se ceremonios...

...Pilotul acceptă fără să lase impresia unei deliberări — Doctoriţa ştie cu precizie că această deliberare a avut loc — invitaţia cîrmaciului de a-l vizita pe căpitanul corăbiei. Doctoriţa îl priveşte insistent. Îi face semn să coboare în pirogă.

— Cu ocazia asta ai să-ţi vezi pacientul... În microfon, după ce trece contactul pe semnalul deşteptător din cuşeta Inginerului... Te rog scoală-te. Gardă la bord pînă mă-ntórc. La orizont, trei carturi prova, vas cu velă. Răspunde-mi dacă te-ai odihnit ?

— Perfect... Am ieşit la aer... Plimbare plăcută...

Comandantul sare în piroga care se-ndepărtează cu viteză. Soarele atinge vîrfurile cocotierilor, proiectîndu-le umbrele fine pînă-n mijlocul golfului.

15

Prao-ul, corabie joasă din lemn de *teak*, scump şi inegalabil în construcţia de nave, este curat şi întreţinut ca un vas de război. Marinarii malaezi îşi văd de treburi tăcuţi, mişcîndu-se felin, aşa cum Doctoriţa observase de la-nceput. Cîrmaciul îi conduce sub punte, pe o scară dreaptă, lungă numai de cîteva trepte. Locul e luminat de o lampă cu ulei. Miroase vag a scoici intrate în putrefacţie. Pilotul descifrează cu uşurinţă interiorul bine chibzuit, care aduce mai curînd cu al unei nave de lux, decît cu al uneia de comerţ. Uşile cabinelor au încrustaţii de santal, abanos şi fildeş. Broaşte cu clanţe masive din bronz aurit, lucrate în forme de dragoni. Pereţii lambrisaţi. Totul cu patina nobilă a timpului. Mirosul de carne putrefiată se amestecă cu altul puternic, de mirodenii arse în amfore.

— Bizară corabie pentru nişte sărmani pescuitori, mormăie Pilotul... S-ar putea ca Naturalistul să aibă mai multă dreptate decît eram dispus să-i acord pînă acum.

— Cine spune că ar trebui neaparat să fie nişte „sărmani pescuitori" ? Tot atît de bine corabia ar putea apar-

ține unui nabab oriental excentric, șoptește Doctorița... Stai... Ciudat... Foarte ciudat.

— Ce anume ți se pare atît de ciudat ?

— Nu știu. De cînd cu sensibilograful, halucinez.

— Explică-te.

— Mi s-a părut că mă-nvăluie un flux de liniște... Nu ți se pare straniu ?

— Nimic nu mi se pare straniu, Doctorițo. Am...

Înainte ca Pilotul să-și continue fraza, cîrmaciul deschide o ușă, făcîndu-le semn să intre. Cabină octogonală, scundă, căptușită în întregime cu lemn de santal lustruit. La mijloc măsuță, de asemenea octogonală, din abanos, pe suprafața căreia, încrustată cu fildeș, o tablă de șah. Figurinele, opere de artă, migălite după tehnica siameză. Pat îngust împletit în pai de orez, cu baldachin de mătase sîngerie. Cîteva lămpi de bronz în colțuri, semnificînd dragoni fantastici și cruzi, cu ochi de rubin ceylonez, pur. Scrin deschis, cărți, manuscrise, condeie de trestie, călimări și un stilou masiv, total anacronic. Pe jos blăni enorme de tigri bengalezi cu căpățînile naturalizate. Cu toată austeritatea mobilierului, interiorul degajă acel ceva misterios, fastuos și inegalabil propriu orientului, în care știința străveche a armonizării culorilor se-mbină desăvîrșit cu simțul special al formelor moi și arcuite, o expresie disimulată a voluptății carnale, care anulează stridența unghiurilor drepte și monotonia linearului. Tavanul asimilează unghiurile pereților, topindu-le încrustațiile vinelor de santal și teak. În jurul măsuței stau așezați pe blăni de tigru trei bărbați. Căpitanul cu barba patriarhală. Un om fără vîrstă, cu trăsături sculpturale, înțepenit parcă în poziția de meditație a înțelepților indici. Un atlet negroid, suplu, mușchiulos, cu ochii vii și iscoditori.

— Fiți bineveniți la noi ! spune căpitanul în franceza lui ciripită... Pacientul pe jumătate vindecat vă este adînc recunoscător. Să fac prezentările de rigoare : Înțeleptul Sahabji Babu din Dayalbagh-India, profesor de ezoterică al Radha Soamiților. Paleontologul hovas Majunga, din Madagascar, refugiat politic.

Văzînd mirarea celor doi, cu zîmbet ușor :

— Astăzi am primit confirmarea adevărului asupra misiunii dumneavoastră... Și tot astăzi am hotărît să apelăm la ajutorul frățesc pe care ni-l puteți da. Înțeleptul Sahabdji Babu m-a sfătuit să am deplină încredere în Pilot... Rîde ușor în barba albă, imaculată... Nu ! Nu !... N-avem de unde procura gazete la bord și Sahabji Babu n-a luat parte la convorbirea mea radio cu patria. Sigur că pentru dumneavoastră...

— În sfîrșit. Vom afla cu cine avem plăcerea, taie Pilotul ușor iritat.

— Tuyen-Ouan, profesor de istorie la universitățile Hanoi, Kuala Lumpur și Rangoon. Acum, căpitanul prao-ului „Libertatea" sub pavilionul Federației Științelor Orientale.

16

Doctorița constată sec inexistența Temporalului. Sau lipsa lui de valoare, în situația de față. Este conștientă de constelația bărbaților stăpîni pe ei, siguri pe ceea ce vorbesc, interiorizați, masivi, care o-nconjoară, aducînd între pereții de santal istoria și filozofia a trei continente. Stă lîngă indianul Sahabji Babu. Își spune că este medic, cu o formație științifică riguroasă, completată lîngă Savant cu studii ample de științe naturale și chimie și că, în general, a făcut greșeala întregii științe.

contemporane, absorbită în medicină de omul fracționat pe sisteme și organe, fără să se-ntrebe prea mult dacă nu cumva doctorul Alexis Carrel avea dreptate cînd și-a scris cartea intitulată „Omul ființă necunoscută". Savantul a descoperit „Sensibilograful" și dintr-o dată a apărut un om nou, omul spiritual, atît de slab cunoscut științei. Probabil unui anumit aspect al activității omului spiritual îi datorează capacitatea de a recepționa efluviul emanat de Sahabji Babu, care-o învăluie într-o seninătate și pace profundă. Un fel de eliberare, ca și cînd activitatea fiziologică de la nivelul celulelor pînă la nivelul creierului ar fi degajat energii superioare, înarmîndu-i gîndirea cu o disponibilitate totală.

Tuyen-Ouan explică rostul prezenței prao-ului „Libertatea" în apele atolului Sf. Dominique. Ca oricare erudit veritabil, nu scapă tentației de a face istorie. O face agreabil și interesant. Paleontologul Majunga îl ascultă cu nările fremătînd. Are-n el ceva de pasionat al ideilor, de om care-și joacă destinul pe-o singură carte. E îmbrăcat într-o bluză tropicală kaki. Pantalon scurt. Picioarele goale. Indianul pare absent. Poartă tunică albă, impecabilă, închisă pînă sub bărbie, cu guler înalt, pantalon lung, sandale romane. Doctorița se abandonează stării de imponderabilitate spirituală. I se pare că trăiește într-o zonă imediat superioară nivelului cerebral, care-i îngăduie o resorbție în sensurile celor povestite de Tuyen-Ouan, pînă la identificare cu esența.

— Străvechiul imperiu Annam din Indo-China orientală străbătut de maiestuosul Song-Koï, sau Fleuve Rouge, cum îl cunosc europenii, a căzut sub stăpînirea franceză sub a Treia Republică. Tatăl meu a luptat împotriva lui Francis Garnier, ca și a lui Revière sau amiralului Courbet, cuceritorul capitalei Huè... Îmi este sfîntă amintirea luptelor duse de poporul meu. Eram și

sîntem un popor tînăr, activ, muncitor, cu o civilizație străveche și strălucitoare... Numai după cinci ani de la cucerirea capitalei — în 1900 prințul tonkinez Tay-Den s-a răsculat. Ajutat de Steagurile Negre — vechii rebeli chinezi, a-nceput lupta de guerilă în deltă. A fost trădat, prins și executat. Averea lui fabuloasă, care se ridică la cîteva zeci de milioane de dolari, a fost îmbarcată pe fregata „L'Hirondelle" cu toate că în rada Hanoiului staționau cîteva crucișătoare cu aburi. „L'Hirondelle" a naufragiat în acest punct. Nu se știe cum. Nu se știe de ce... Au trecut de atunci 86 de ani... Știți ce s-a-ntîmplat cu poporul meu după cel de al doilea război mondial. Poate s-a-nscris printre popoarele martire ale Terrei... Astăzi, guvernul a cedat Federației Științelor Orientale, comoara prințului Tay-Den... Vrem, recuperînd-o, să expunem în muzee ceea ce este reprezentativ pentru arta națională. Ceea ce reprezintă valoare comercială, vrem să transformăm într-un fond unic pentru universitățile Federației Științelor Orientale... Sîntem încă prea săraci să fi armat o expediție prevăzută cu aparataj modern. Pe urmă, am fi bătut la ochi... „L'Hirondelle" este căutată de guvernul francez. De cîteva asociații clandestine pentru valorificarea vaselor naufragiate... Ca singurii legatari legitimi ai prințului Tay-Den, am fi fost trimiși la fund înainte de a ajunge în apele atolului Sf. Dominique.

Doctorița are senzația că asistă la un ceremonial străvechi. Barba albă a profesorului Tuyen-Ouan strălucește patriarhal. Ochii ușor oblici, verzui, ard mocnit.

— Iată de ce vă cerem ajutorul. Marinarii mei sînt în același timp studenții mei... Pilotule, reprezinți o țară tînără, de mult recunoscută ca o campioană a ideilor celor mai echitabile... Ajută-ne... Iată ordinele guvernului meu, către prao-ul „Libertatea".

Apasă pe unul din pătratele tablei de șah. Tăblia mesei se desface în două, lăsînd liber piciorul. Din scobitura secretă cu care este prevăzut, Tuyen-Ouan scoate un sul de hîrtie chinezească de mătase, întinzîndu-i-l Pilotului. Acesta îl refuză cu un gest energic.

— S-ar putea să fie un document fals, spune în englezește Sahabji Babu.

— Ați ghicit, răspunde Pilotul.

— Și vreți să luați încă în noaptea asta contact cu guvernul dumneavoastră ?

— Ați ghicit și de data asta... Mi se cere un lucru deosebit, drept și cinstit în cazul cînd... nu vreau să jignesc pe nimeni...

— E obligația dumneavoastră să fiți prudenți, spune Tuyen-Ouan...

— Angajînd un popor prieten, ne angajează fără nici o reticență... Pentru că sînt totuși un materialist european, cum ați subliniat cu oarecare ironie, permiteți-mi să cunosc cîteva amănunte în plus...

— Cu plăcere.

— Să precizez. Toate amănuntele tehnice. Întîi : Ce și cine v-a întărit în convingerea că „L'Hirondelle" a naufragiat aici și nu aiurea ? Doi : Cine cunoaște încă poziția epavei ? Trei : Cine vă bănuiește identitatea ? Patru : Cine nu dorește ca avuțiile prințului Tay-Den să intre în posesia legală a Federației Științelor Orientale ?

Doctorița sesizează o perturbație în fluxul emis de Sahabji Babu. Întrebările Pilotului o deconectează de la starea de imponderabilitate spirituală, aterizînd-o brusc într-un lanț de cauzalități foarte terestre. Indianul se-ntoarce spre Pilot, subțiindu-și pleoapele pînă cînd din iris nu se mai vede decît o dungă fosforescentă.

— Printre alții, în afară de Selim Ben Raschid III, pe care-l cunoști și banda lui de ticăloși, coechipierul vostru, Naturalistul.

— Imposibil, tresare Doctorița, adresîndu-se Pilotului în românește.

— Foarte posibil, spune indianul în engleză...

Apoi, abia mișcîndu-și buzele, mai mult ca o părere, ca o iluzie :

— Crede nestrămutat în Pilot... Nestrămutat, Doctorițo ! Nestrămutat !...

17

— Nu se poate, își spune Doctorița. Nu mă las pradă nici unei mistificări. Nici unei vrăjitorii de bîlci.

Cu tot protestul ei spontan, privirea subțire ca o lamă de pumnal a profesorului de ezoterică se materializează în conștient, stăruind acolo ca o a doua natură interioară, interogativă și în același timp atotcunoscătoare. Trebuie să recunoască forța spirituală a indianului, posibilitatea lui de a transmite un flux puternic de psyhoni... Rămîne perplexă... Adevărul acesta atît de simplu, cunoscut în fenomenele telepatice, fluxul de psyhoni, „Sensibilograful" și dincolo de flux, ce altceva?

— O a doua natură umană sub formă de vibrații, îi răspunde Sahabji Babu, zîmbindu-i... Apoi întorcîndu-se spre Pilot :

— Ești așteptat la bord, domnul meu. Simt pînă aici chemarea noului sosit.

Doctorița nu vede nimic hieratic, nimic mistic, nimic înfricoșător la omul care spune toate aceste lucruri surprinzătoare cu aerul cel mai firesc. Paleontologul din

Madagascar și profesorul universitar din Hanoi surîd discret.

— Mîine vom stabili amănuntele cercetării, încearcă Pilotul o redresare.

— Comoara va fi descoperită în noaptea asta... Ai grijă de coechipierul dumitale, comandante.

Își deschide pleoapele. Se ridică. Fluidul care-o-nconjurase pe Doctoriță slăbește brusc, deconcentrînd-o. Tuyen-Ouan le întinde mîna. Cînd iese pe punte, Doctorița aleargă la copastie. Nu-i vine să-și creadă ochilor. Lîngă „Pescăruș", sub clarul nopții ecuatoriale, pe luciul de smalț al oceanului, ancorat un yaht, cu aripa velei lăsată, o mare lebădă albă ajunsă la liman după un drum lung și ostenitor.

taina recifului

1

Un ceas după căderea nopții. Naturalistul se trezește dintr-un somn greu și agitat. Hotărîrea pe care nu îndrăznește s-o ia îl macină cu îndărătnicie. Situația la bord i se pare unică. Comandantul și Doctorița la prao. Inginerul de santinelă. Intră în laborator. Cercetează absent borcanele cu exemplare rare, recoltate sub apă cu prețul... Refuză să gîndească prețul plătit din el, lupta surdă dintre lașitate și conștiință, căreia i se însumează perturbația fiziologică — acel rău al adîncurilor care-l sîcîie, trădîndu-i slăbiciunea trupului sustras sistematic de la antrenamentele de înot și atletism... Întrevede completările pe care le va aduce secțiunii „Biocenoza atolilor coraligeni". Îndeosebi se vor referi la raporturile lumină-pigment, privind coralii. La activitatea chimică a zooxantelor privită sub același aspect și poate la cîteva studii asupra faunei luminoase care populează recifele coraligene... Borcanele astea vor lua calea muzeelor. Vor fi aliniate în rafturi. Mii de priviri profane vor trece peste ele plictisite și ignorante. În lumea științifică se va discuta pro și contra lucrării „Geomeridul și activitatea chimică a planetei". Unii au să-l laude, abia ascunzîndu-și invidia. Alții au să-l acopere cu giulgiul perfid

și ucigaș al tăcerii. Somitățile de cabinet și reverențe, cocoțate spre vîrful ierarhiei administrative, au să-l trateze cu condescendență binevoitoare, în chip de grație acordată unui începător... Vor fi desigur și cercetători interesați, acei pasionați, comici în cotidian, obsedați de universul căruia i s-au dedicat, oameni care au să-i trimită scrisori de mulțumire și comentarii, cărora datele adunate de el le vor deschide o perspectivă nouă, vor adăoga încă un teren infim teritoriului certitudinilor.

Dar el ?... Viața lui ?...

De undeva, penetrînd plăcile de dural ale hidroului, o prezență aproape materială... Ceva care aparține altui eu perfect echilibrat, interogativ.

— *Honor alit artes*, spune Cicero !

— Sînt un demiurg solitar, amice. Membru al unui biotop în care ranchiuna și invidia alcătuiesc nu rareori humorile esențiale.

— Ce-are asta cu comoara ?

— Ori cu Valentina Van der Verf ?

— Fără indiscreții.

— Cucerește femeia. Cumpără-ți o plantație. Construiește-ți un ultralaborator.

— Trăiește din plin între știință și dragoste.

— Știința n-are patrie.

— Nici dragostea.

— Ridică-te la libertatea lui *homo cosmicus*.

— Călătorește în numele științei.

— Iubește în numele dragostei.

— Uită vulgarizatorii stupizi care tropăie prin știință în numele dogmelor.

— Lașule.

— Transfugule.

Borcanele cu echinoderme saltă protestator. La fel cele cu meduze și pești coralofili.

— După John Stuart Mill, eu-le netrebnic...
— Fugi de-aici cu lozincile.
— Ascultă-mă pe mine, Fosilo.
— Ai fost și-ai rămas un copil teribil.
— Ți-am oferit posibilitatea ca dintr-un biblioraft...
— Dintr-o discotecă savantă...
— Să devii un CREATOR !
— Refuzi ?
— Haide. Mă-ntristezi. Nici acum nu știi ce vrei.
— O dorești pe Valentina ?
— Comoara tonkinezului ?
— Un CREATOR !... Ha ! Ha ! Ha !
— Haide. Nu mai pregeta. (Echinodermă stupidă, își spune Naturalistul și vede în borcan figura lui Flavius Nestor Vasilescu, idiotul de lector de la Fiziologie vegetală, veșnicul nemulțumit de laboratoare, de instrumentar, de studenți, de climă, de anotimpuri etc., etc.). Te-așteaptă o viață de basm, într-un peisaj de rai...
— Buteliile de oxigen legate în serie sînt pregătite.
— Poți sta sub apă patru ceasuri, dacă le preferi măștii de absorbție-oxigen.
— Ai descoperit intrarea într-un tunel submarin deschis în peretele recifului.
— Probabil de un braț deviator al curentului de fund.
— Calculele (nu-i nimic că le-ai făcut în secret — numele sacru al ȘTIINȚEI poate acoperi micile poltronerii) demonstrează existența unei grote care face oficiul de termostat al apelor limitrofe.
— S-ar putea ca acolo să zacă „L 'Hirondelle".
— De ce șovăi ?
— Toată viața ai șovăit.
— De ce mă împingi de partea cealaltă ?
— Eu ?

— Nu-ți dai seama, tu, originea subtilităților, că sînt victima unui adînc proces de conștiință ?!

Borcanele rîd bădăran. Îi trag nerușinat cu ochiul.

— Adînc.

— Proces.

— De conștiință...

— Ho, ho, ho !

— Te-ai vîndut de cînd ai văzut sînii creolei !

— De cînd ți s-a promis un ultrasuperlaborator, numai al tău.

Naturalistul curmă polidialogul stupid. Își îmbracă costumul de imersiune. Iese pe punte. Îi spune Inginerului :

— Urmărește-mă pe locatorul de imersiune. Cuplează sensibilograful.

— Să-ți aprind proiectoarele de cercetare pe verticală, ori numai balisajul submarin ?

— Proiectoarele.

— În regulă. Altceva...

— Dacă... Hm...

— Dacă și cu Parcă s-au urcat în barcă...

— Isprăvește cu idioteniile.

— Adio, speranță a științei naționale și internaționale. Fie-ți coborîrea lină, fără rechini ori alte răpitoare tainice... Stau de veghe... Apropos... Ia-ți emițătorul de poziție... Stai să-ți însurubez grila de imersiune... S-a făcut. Arăți ca sir Allan Page cînd se plimba pe cosmonava lui rătăcitoare, așteptînd sfîrșitul. Dacă dă peste tine vreo fiară, anunță-mă...

...Naturalistul coboară în ocean atunci cînd yahtul Valentinei Van der Verf dublează promontoriul de est, sfîrtecînd cu etrava mătăsurile foșnitoare ale golfului.

Lamele incandescente ale proiectoarelor se-nfig în piciorul recifului alcătuit din madrepori pietrificați. Frica de rechini, îndoiala asupra acțiuni imediate, blestemata îndoială care-i lestează conștiința, aspectul nocturn al adîncului lichid brăzdat de misterioase și vagi dîre fosforescente, singurătatea lui, faptul că Pilotul nu stă de veghe, îi creează o stare de tensiune amplificată de presiunea celor 30 de metri de ocean aflați deasupra...

Dă o raită pe stînca unde Inginerul fixase trepiedul aparatului de filmat. Curăță reflectorul și obiectivele jumelate, de crustacei și alge. Fixează priza încolăcită de tentaculele unui *Sandalops melancholicus* albăstrui. Liniștit în privința drumului de întoarcere balisat de aceste surse puternice de lumină, părăsește euforia policoloră a coralilor, cufundîndu-se în abisul violet, cu luminiscențe blînde, deschis între stîncă și recif.

Pe măsură ce se depărtează de „Pescăruș" i se accentuează sentimentul izolării, al singurătății. Știe că polidialogul din laborator n-a fost decît un mod vulgar de a ocoli esențialul, după cum, constată cu luciditate extremă, acțiunea lui în imersiune nu se datorează unei hotărîri deliberate. Tentația Valentinei și a ultrasuperlaboratorului sînt superflue. Altceva, o forță obscură, încă nedefinită, poate curiozitatea științifică sau altceva asemănător pe care se grefează lăcomia ancestrală în formă pură, fără scopuri lucrative și încă altceva, o voință străină eului său, care-i interceptează procesul legic al gîndirii, substituindu-se comenzilor elaborate de creier îl împing spre adînc: Își reprezintă fidel deasupra Oceanului Indian, bolta înstelată, pe care constelațiile își desemnează traiectoriile de aur. Constată că

pe măsură ce se depărtează de „Pescăruș" se obiectivizează față de el însuși pînă la indiferență. Undeva, dincolo de imensitatea oceanului, lumea obișnuită cu metehnele și frumusețile ei atît de vechi și atît de actuale.

— Aceleași perechi de îndrăgostiți, drăguță, de pe vremea preafrumoasei Elena. Suspină leșinat la lună, în timp ce mîinile și epidermele se supun fiziologiei omului cavernelor, divorțînd flagrant și brutal de poezia sentimentului.

— Aceleași întrebări străvechi puse cerului de astronomii telescoapelor electronice, ca și aceleași răspunsuri echivoce de pe vremea gnomonului folosit de la Anaximandru la Eratostene sau Ptolomeu.

— Ascultă-mă pe mine. Omul epocei cosmice a cîștigat un singur bun incalculabil : singurătatea. Marea singurătate. Care-l eliberează de cătușele unei istorii amorfe și sălbatice. Morală. Fidelitate. Patriotism... Aderențe la sisteme sociale. Ori mai grav : la sisteme filozofice. Prietene, consider ridicol ca individul cu posibilități de sinteză, cu dreptul libertății interioare depline, să rămînă ancorat în biotopul național, atunci cînd tehnica îi deschide toate dimensiunile geomeridului și-l înstăpînește în spațiile cosmice, oferindu-i deopotrivă coordonatele oceanelor ca și pe cele interstelare... Dă-mi, te rog, un pahar cu apă.

Flavius Nestor Vasilescu cu obrazul plin de coșuri, pipernicit și rahitic, amestecat într-un cocktail cu mizantropii cu nume în filozofia europeană. Nu putea părăsi garsoniera lui plină de nuduri, pentru că nu era sigur că acolo unde se va duce, va găsi un bideu la baie. Vegetarian și refulat sexual, comprimat între bibliotecă și garsonieră, vindea idei nihiliste cu aere de superman cosmic.

Naturalistul nu poate urmări procesul conform căruia i se dublează personalitatea. Mai exact i se disociază în așa fel, încît ceea ce are incert și amorf asimilează personalitatea confecționată a acelui Flavius Vasilescu exaltînd-o pînă-n zonele paranoiei. Gîndește :

— Care poate fi deosebirea dintre această grațioasă meduză luminoasă cu inflexiuni dulci de violet, a cărei umbrelă se-nfioară unduind lin, lipsită de fantezie, condiționată de mediu pînă la cea mai stridentă evidență și *Homo cosmicus*, produsul fatal al libertății de gîndire și mișcare din deceniul opt ? Pînă cînd popoarele vor revendica dreptul unui biotop stenoterm, ca acesta al coralilor ? A te naște, a asimila condițiile locale ale dezvoltării istorice, a vocifera în numele lor, a te ridica undeva în ierarhia societății naționale, a coborî apoi în mîl, mișcare exclusivă pe verticala arealului național, unilaterală, de un primitivism depășit pînă și de planctonul animal ? Ridicol. Cum sînt ridicoli regii democrați circulînd pe biciclete. Ori mitropoliții moderni plimbîndu-și fustele cu avionul... Omul a epuizat sistemele sociale, înălțîndu-se pe scara evoluției lui interioare, la adăpostul națiunii, pînă la valoarea omului universal...

Aici părăsește deliberat personalitatea de împrumut. Își spune că omul contemporan este obligat să-și găsească noile adaptări, față de noul mediu. Ce-a fost, aparține istoriei... Arheologiei... Morții... Muzeului... Rațiunea, singura religie. Libertatea absolută, singura condiție.

Se felicită pentru dialectica lui irefutabilă.

Dincolo de ea există rațiunea absolută a comorii tonkinezului...

...Pe fundul îngrășat de sedimentele organice, cu mîl din schelete de rizopode se ivește o pădure de corali arborescenți, ancorați între plăci orizontale de lavă.

Dincolo de pădurea coraligenă, reciful se-nalță într-o țesătură barocă, policromă. Curentul pe care-l urmărește își mină apele la baza recifului, unde pădurea de corali arborescenți se deschide într-o poiană largă, acoperită cu alge printre care înfloresc ca niște firme de reclamă cu neon frunzele de *Pennatula phosphorea* și se strecoară ondulînd în mijlocul trenei fosforescente, peștele cu trup de șarpe, *Macrostomias longibarbatus*.

La capătul estic al poienii, madreporii recifului alcătuiesc o boltă măreață, cu marginile împletite în ghirlande de *Millepora* și *Alcionarii*.

Naturalistul înoată în derivă, atingînd fundul poienii. Curentul submarin se pierde în întunericul tunelului, dobîndind consistența unui lingou de safir.

— Încotro, se-ntrebă, vrăjit de lumea fabuloasă a nopții submestre.

3

Luna imensă aurește reciful, insula și oceanul. Padelele bat apa ritmic și prelung. Pilotul și Doctorița stau alături, pe bancheta îngustă a pirogii. La pupa yahtului ancorat lîngă „Pescărușul albastru" se distinge o siluetă nemișcată.

— Comandante !

Pilotul își întoarce fața măslinie spre Doctorița. Rămîne surprins văzîndu-i trăsăturile descompuse.

— Ce s-a-ntîmplat, draga mea ?!

— Sînt obosită. Sînt mai ales neliniștită. Rațiunea mea refuză să-nțeleagă fenomenul Sahabji Babu...

— El există, Doctorițo.

— O spui pe tonul ăsta profetic ca și cînd...

— Ca și cînd te-aș avertiza împotriva simplismului.

— Am dat dovadă ?
— N-aș vrea să dai de acum încolo !
— Te interesează asta în mod deosebit ?
— În calitatea pe care-o am, da !
— Mereu tonul ăsta de serviciu... În sfîrșit... Ce amestec poate avea Naturalistul în aventura asta cu comoara ?! Ce lanț al crimei se leagă aici ?... De ce mă stăpînește încă fluxul hipnotic emis de Sahabji Babu ?...
— Stăpînește-te.
— Mă stăpînesc de cînd am urcat la bord și ți-am întîlnit faciesul ăsta de „comandant". Spune-mi măcar un cuvînt omenesc. Un cuvînt care să nu fie un ordin... Puțin îmi pasă în noaptea asta dacă ești comandantul „Pescărușului albastru", sau al tuturor hidrourilor din lume. Puțin îmi pasă că sînt Doctorița imatriculată în ordinea de bătaie a expediției pe care-o conduci... Puțin îmi pasă de toate regulamentele de bord. Auzi ?
— Perfect !
— Lasă ironiile. Zborurile cosmice ți-au înghețat trăsăturile umane, probabil... Sînt femeie și-mi datorezi răspuns, dacă ești cît de cît bărbat și nu numai o uniformă, reprezentînd chintesența funcțiilor totalitare la bord.

Se aude plescăitul padelelor. Foșnetul apei sub chila pirogei. Pilotul mîrîie ceva pentru el.

— Dacă poți, articulat, spune Doctorița.
— Ai devenit agresivă, draga mea.
— Nu e rău. Fără draga mea... Altă constatare ?
— Acum două mii de ani punctul vernal se găsea în constelația Berbecului. Astăzi a ajuns în constelația Peștilor. Polul ceresc Nord execută un cerc în decurs de 24 000 de ani, sprijinindu-se pe Polul Sud. În prezent Polul ceresc Nord se apropie de steaua Alfa din Ursa

Mică sau de Steaua Polară. Peste 6 000 de ani Steaua Polară va fi Alfa din Cefeu, iar peste 13 000 de ani, lumea va avea ca Stea Polară, Alfa din Lira, adică pe minunata Vega. Orion va deveni invizibilă în Europa. S-ar putea ca îndrăgostiții europeni ai viitorului să contemple Crucea Sudului.

— Ai s-aștepți pînă atunci să...

— Te rog nu mă-ntrerupe... În general nu iubesc decît zborul. Astronomia. Vînătoarea. Cînd e vorba de femei, vreau să le cuceresc...

— Credeam că să le vinzi...

Pilotul îi încleștează umărul. Atît de puternic încît Doctorița geme.

— Nu te prinde neghiobia, frumoasă doamnă... Deci, îmi place să le cuceresc. Folosind toate mijloacele, începînd de la „expresiile mimice, ca o asociere de reflexe impuse de trebuințele organismului", cum a notat pe fișa mea, iubitul, cinstitul și bravul nostru Naturalist și sfîrșind cu dramul de subtilitate cu care m-a dăruit natura... Sînt obișnuit să lupt pentru a-mi cîștiga porția de bucurie cotidiană.

— Ești aproape un monstru, comandante.

— Unul care nu folosește nici stiletul, nici calomnia. Care poate stîrni spaima. Nu scîrba.

— Mulțumesc pentru lecția de astronomie. A fost cu totul instructivă.

— Stimez prea mult femeia, Doctore, să irosesc dragostea în mici idile stereotipe. Și am o oarecare stimă pentru mine însumi...

— Păstrează-ți-o !... N-a atentat nimeni la pudoarea dumitale.

Pilotul ridică din umeri. Oceanul iluminat festiv ca-n fiecare noapte, doarme profund și imobil.

— Selim Ben Raschid III și Sahabji Babu, trecutul

meu și Naturalistul, crima și binefacerea, comoara prințului Tay-Den îngropată în misterul apelor, identitatea dubioasă a lui papa Lyautey sau naufragiul curios suferit de Van der Verf, toate astea, Doctoriţo, au o logică interioară şi-n descifrarea acestei logici stă o parte din farmecul straniu al existenţei... Nu găseşti ?

— Mi-e tare frig aici, lîngă dumneata, comandante !

Piroga abordează hidroul. Cînd Pilotul sare pe punte, scrutînd yahtul, silueta încremenită la pupa scoate un strigăt de bucurie, străbate ambarcaţia cu paşi uşori, trece pe aripă şi de acolo se repede la Pilot, înlănţuindu-l :

— Ştefano !

Femeia izbucneşte într-un potop de vorbe rostite într-o limbă sălbatică, guturală şi sonoră. Livid, Pilotul se desprinde într-un tîrziu din îmbrăţişarea Valentinei Van der Verf.

4

Moment penibil. Doctoriţa îi priveşte năucită.

— Ia-le ca pe lucruri fireşti, Doctore... S-ar părea că hazardul are foarte multă imaginaţie de cîteva zile încoace.

— Poate prea multă, îşi revine fata.

— Te rog fii înţeleaptă... Apoi în engleza lui negramaticală care-o irită pe Doctoriţă.

— Valentina, soţia mea, aşteaptă să i te prezint.

Femeia se dezlipeşte de el, ridicîndu-şi fruntea monumentală. Poartă acelaşi costum marinar, fără mîneci, decoltat, pe care-l avusese cînd vizitase hidroul la Port-

Victoria. În clar-obscurul nopții tropicale pare sculptată în abanos.

— *Hombre*, Ștefano !... Noi două ne cunoaștem, solfegiază, țintuind-o incandescent pe Doctoriță... Nu-mi închipuiam... O fetișcană... Ai îmbătrînit, scumpul meu Ștefano !

Inginerul, ascuns după batiul motoarelor, își semnalează prezența, tușind.

— Savantul e sub apă de aproape două ore, comandante.

Pilotul se detașează de Valentina.

— Cum era echipat ? întreabă calm.

— Cu inhalatoarele în serie. A refuzat să îmbrace autonomul cu plasmă absorbție-oxigen !

— Relații ?

— Adîncimea 40... Cursul normal spre sud-est pînă acum trei minute... A dispărut de pe locatorul de imersiune. E prezent pe rețeaua de ascultare. Respirația normală.

— Bine... Apoi în dialectul kisuaheli : Valentina... S-ar părea că unul din ai mei te slujește... Pe Dumnezeu că n-am uitat nimic în ăștia cinsprezece ani... Spune-mi cinstit ce vrei de la noi... Altfel te ucid... Înțelegi tu ?... Pe unde-ai trecut, n-ai lăsat în urmă decît moartea și ura.

— Pe tine te-am iubit... Te iubesc încă... Am părăsit totul, să te caut. Știi că te pot face fericit...

Îl îmbrățișează din nou, cu mișcări prelinse.

— Numai tu cunoști toate farmecele Valentinei, șoptește pătimaș, suflîndu-i pe buze respirația parfumată și fierbinte... Ce-mi pasă de copila care ți-e nevastă ?... Pe care-o iubești din milă ? Ori din plictis ?... Te cunosc mai bine decît îți place ție să recunoști. Îți trebuie o femeie pe care s-o stăpînești. Care să-ți fie și sclavă și

stăpînă. Pe care s-o învingi, dar să te și învingă... Ce faci cu micuța Doctoriță? Adu-ți aminte de nopțile noastre în Unyanyembe!

— Adu-ți aminte că m-ai părăsit pentru Selim Ben Raschid.

— Adu-ți aminte c-ai fost mai slab decît el... Eram tînără și sălbatică.

— Păstrează-ți demnitatea. Trebuie să cobor după Naturalist... Spune-mi repede dacă „L'Hirondelle" e aici. Dacă Naturalistul o știe de la tine.

— Și una și alta... Dar tu ?... Tu de unde-ai aflat ?

— Satana !... Nimic împotriva Doctoriței... Nimic împotriva hidroului... Altfel ?!

Valentina se dă un pas înapoi. Izbucnește în rîs.

— *Caramba*, Ștefano !... Jumătate din ceea ce găsești, despăgubire nevestei... Restul pentru noi !... Haide ! Sînt nerăbdătoare... Nu te teme pentru micuța Doctoriță... E prea neinsemnată pentru combinațiile mele... Acțiunile la „Goodyear" ne pot asigura o viață de prinți. Am oarecare relații în lumea financiară a Seișelor.

— Cred că emoția revederii s-a mai temperat, spune Doctorița ironic... Făceți-ne să participăm cu toții la discuția care pare extrem de interesantă... Cu atît mai mult cu cît soțul meu — aici Doctorița zîmbește — mi-a povestit atît de multe despre dumneavoastră, doamnă... Haide, dragul meu... Grăbește-te... S-ar putea ca Naturalistul să aibă nevoie de ajutorul tău... Ne vom strădui să-i oferim doamnei o găzduire plăcută... Să coborîm în laborator, senora Valentina Van der Verf — accentuează numele de familie — și să-i lăsăm pe bărbați să-și vadă de lucru...

Cu cel mai firesc aer se apropie de Pilot. Se ridică pe vîrfuri, sărutîndu-l uşor... Abia şoptindu-i :

— Mulţumesc, comandante... Atenţie la evoluţia punctului vernal... Jocul poate deveni periculos.

5

Ceasul de perete „Paul Garnier", demodat, din cabina căpitanului de pe „Jamaica" arată ora 23,30. Decorul, sinistru. Un fel de studio cu arcurile împungînd tapiţeria slinoasă. Aşternuturile jegoase, vraişte. Miros de sudoare şi stătut. Un fotoliu larg, cîteva scaune fără spetează, cu fundul împletit din fibre de palmier, un bar şi o masă de joc. În toată cabina, duhoare grea de ciorapi nespălaţi şi whisky. Reflexele moi ale oceanului poleit de lună joacă pe tavanul metalic, cu vopseaua crăpată. La masă, Mc Cow îmbrăcat într-un costum tropical şi don Alvez, cu capul bandajat. Podeaua trepidează înfundat. De afară se aud răcnetele şi înjurăturile lui Barbă Roşie, căpitanul vasului.

— Ascultă, Alvez, crezi c-o să scăpăm din afacerea asta, cu banda ta de criminali ?

— Nu mai avem de ales, Mc Cow. Singuri nu putem face nimic.

— Tu ai încredere în Alfonso ?

— Atît cît poţi avea într-un ocnaş evadat.

Americanul îşi strînge maxilarele puternice, încruntîndu-şi sprîncenele.

— Odată va trebui să curăţim apele de toţi ticăloşii, oricît ne-ar costa treaba asta... În fond, cu ce se ocupă „Jamaica" ?

Don Alvez ridică din umeri.

— Nu-mi place să mă amestec în afacerile altuia.

— Se și vede, rîde Mc Cow, arătîndu-i bandajul.

— Lăsă asta, răspunde portughezul... Mc Cow, nu sînt mulțumit de participație.

Oricît este de stăpîn pe el, americanul tresare.

— Cum ?... Nu ești mulțumit să-ți cadă din cer cincizeci de mii de dolari, pentru o noapte de lucru ?

— Uiți echipajul hidroului.

— Un fleac. Patru oameni. Îi pot ține la respect, pînă terminăm, cu un singur pistol... Sînt savanți...

— Alfonso mi-a comunicat că s-au împrietenit cu pescuitorii de perle.

— Te temi de prao ?

Don Alvez se pleacă peste masă, fixîndu-l cu o privire amenințătoare.

— *Hombre !*... Nu mă tem nici de dracu... Dar cînd Mc Cow plătește zece mii de dolari pe un jurnal de bord și-mi dă mie cincizeci de mii pentru trei zile de stat în larg, cînd la toate astea adaugă douăzeci și cinci de mii echipajului, înseamnă că știe ce face. Sînt sigur că ți-ai asigurat o dobîndă de cinci sute la sută.

— Don Alvez, ești un cretin... Cheamă căpitanul. Contramandez totul.

Auzind ușa cabinei vrea să se întoarcă. În clipa aceea pumnul căpitanului îl izbește în tîmplă. Mc Cow se prăbușește din scaun, fără un scîncet.

— I-am luat piuitul, rîde gros Barbă Roșie, brută masivă cu ochii îngropați sub frunte și barba arămie tunsă scurt, încadrîndu-i fălcile pătrate.

— Să nu-l fi omorît... Haide... Trage-l în fotoliu și priponește-l...

În timp ce Barbă Roșie îl leagă fedeleș pe americanul leșinat, Don Alvez scoate din buzunar un carnet de cecuri și un stilou.

Papa Lyautey se dă jos de pe sacii de făină, unde se cocoțase să asculte ce se vorbește în cabina căpitanului.

— *Pocap de Dious*, șoptește... Mc Cow a căzut ca un ciocîrlan... Îl credeam mai deștept.

— Trebuia să-i denunțăm printr-o anonimă identitatea lui don Alvez.

— *Mordius*, dragă Croissy !... Atunci n-am fi aflat niciodată unde se află „L'Hirondelle"... Și nici nu i-am fi avut în labă pe toți, așa cum îi avem acum.

— Mai curînd, așa cum ne au ei... Am intrat singuri în vizuină.

— *Milledious* !... Nu mai cobi... Scoate antena și încălzește convertizorul. Peste zece minute intrăm în legătură cu „Ariel". Am să stabilesc punctul. După cum o ținem, să-mi razi barbetele dacă nu ne-ndreptăm direct spre atolul Sf. Dominique.

— Mai mult către stîncile Hovas !

— *Parbleu*... Timonierul e beat... Atolul Sf. Dominique îți spun, dacă mai știu să ridic punctul. Scoate te rog fotografiile și vezi dacă poți recunoaște mutra cambuzierului.

Cu sextantul special, o bijuterie minusculă lucrată de cei mai buni tehnicieni ai Parisului, papa Lyautey se strecoară pînă la hubloul prin care se vedea cerul înstelat.

Discuția celor doi francezi are loc în cambuza vasului, sau și mai precis în dosul proviziei de făină unde-și stabiliseră tabăra. Între saci și pereții cambuzei întinseseră harta și deasupra hărții, busola. Aparatul de radio-emisie-recepție cu antenă telescopică, scos din husa ruksac, începe să bîzîie abia perceptibil. Croissy, un francez din nord, masiv și greoi, așază cîteva zeci de

fotografii ca pe cărțile de joc într-o pasiență. Răbdurîu, plimbă lumina lanternei de la o fotografie la alta.

— Aha !... Șefule, cred că ne-a pus Dumnezeu mîna în cap... Vino și n-ai să-ți crezi ochilor.

Papa Lyautey îngenunchează alături de Croissy. Raza puternică de lumină cade pe fața unui bărbat tînăr, cu trăsături drepte și hotărîte. Croissy ia o altă fotografie, de data asta din profil, alăturînd-o celeilalte...

— *Milledious, Mordious, Pocap de Dious !* Pe barba profetului, ăsta-i satirul din Argenteuil... Unsprezece violuri de minore, opt minore tăiate după viol cu satîrul. Condamnat la moarte ! Evadat ! Dispărut fără urme.

— Ai o memorie strașnică, șefule... Fișa y nr. 028.301.

— *Parbleu !* Unde l-ai văzut ?

— E mecanicul-șef... Are cabina vis-à-vis de cambuză...

— Un vas de scelerați, mormăie papa Lyautey... Haide, treci la aparat și comunică punctul. Barbă Roșie a știut ce face atunci cînd a transformat careul, în cambuză... Nu ne puteam găsi un loc mai bun de observație... Ssst... Stinge lanterna. Închide aparatul... Pistoalele la mînă... Atenție...

Cei doi bărbați aud pași furișați. O cheie învîrtindu-se în broască. Hîrșîitul lacătului. Ușa se întredeschide, lăsînd să pătrundă raza palidă de lumină a unui bec oftîcos, aerul fierbinte din sala mașinilor îmbibat cu miros de ulei și motorină, apoi siluetele plecate a patru oameni. În cambuză se răspîndește duhoare aspră de tutun prost și de pipă necurățată.

Papa Lyautey ciulește urechile. Cei patru vorbesc în șoaptă.

— Ascultă, irlandezule, spune un glas sigur pe el, în idiomul marinarilor din Pacific, un amestec de argo englez și francez, pipărat cu înjurături în toate limbile... Ai recepționat bine trăncăneala lui Alfonso ?

— Pe conștiința mea !... Zicea să se grăbească... Altfel zboară păsărica și rămîne cu buzele umflate.

Un moment de liniște. Apoi glasul de la-nceput.

— Atunci rămîne cum ne-am înțeles. Tu, Labă păroasă, ușchește un butoiaș cu rom și dă-l la pileală. Voi să nu vă atingeți de aghiazmă, că vă sting felinarele... Pe Barbă Roșie să mi-l lăsați mie. Am o socoteală mai veche cu el.

— Singapore, chicotește grosolan cineva.

— Mucles !... Punem laba pe grangurul american și-l ținem ostatec, pînă se răscumpără... Cu restul mergem la Manila. Ne facem oameni pe toată viața... Acum cărăbăniți-vă și stați pe-aproape... Care răsuflă, îl pupă mă-sa rece... Nu ieșiți decît atunci cînd aruncăm ancora... Vă strîngeți cu toții în sala mașinilor. Am să paradesc injectorul... Barbă Roșie o să coboare ca un turbat... Tu, Papy, vezi de balenieră. S-ar putea...

— Pe mă-ta !... Ori, ori !... Ne-ai spus că ne jucăm capul cu *„abanosul"*... M-am săturat să-l îmbogățesc pe portughez. Sînt îmbarcat de doi ani... Am rămas tot calic... Ce, dai îndărăt ?

— Cînd ți-oi rade o sarma peste mestecătoare, Papy îngerașule, te umplu de borș.

— Pe conștiința mea că sînteți băuți... Veniți să vă dau bomboanele... Cinci încărcătoare de cap... Mai mult nu mi-a vîndut Chelbosu.

În cambuză răsună clinchetul metalic al încărcătoarelor vîrîte prin buzunare... Apoi, trei din cei veniți se furișează afară. Al patrulea, cambuzierul, închide ușa, zăvorînd-o pe dinăuntru. După ce pipăie în stînga și dreapta, izbind o stivă de lăzi cu fidea, după ce înjură bălos și cu patimă, se oprește să aprindă un chibrit. Auzind bățul frecînd cutia, papa Lyautey iese tiptil din

spatele sacilor. Dintr-un salt cade în coasta individului, pocnindu-l cu patul pistolului în moalele capului, în timp ce cu stînga îi acopere gura.

— Croissy, la mine... Cătușele și călușul... Dă drumul la convertizor.

Trage trupul inert după sacii de făină, lungindu-l pe jos. Îi proiectează lumina lanternei pe obraz.

— Nr. 015 ; 018 recită Croissy... Proxenet la Marsilia. Contrabandist de opium la Alger. Doi vameși la activ. Condamnare pe viață în Guyana.

Un răcnet neomenesc răzbește pînă-n fundul cambuzei. Apoi altul și un geamăt de om care se stăpînește.

— Au început să-l chestioneze pe Mc Cow, șoptește papa Lyautey... Haide, grăbește-te. Într-un fel trebuie să-l scăpăm de chinuri. În fond, nu-i decît un afacerist.

7

Tunelul submarin în care intră Naturalistul este o înlănțuire de grote și galerii nu mai înalte de șase metri, cu pereții poroși, sfredeliți în zeci de direcții de alte grote și galerii. Undele mari, cît să poată pătrunde un om în picioare. Altele scunde, înguste, accesibile peștilor coralofili și crustaceielor. Naturalistul înoată ajutîndu-se îndeosebi cu labele de rață. Curentul, din ce în ce mai puternic, îi mărește viteza simțitor. Din cînd în cînd proiectează fascicolul lămpii de imersiune, lateral sau în sus. De fiecare dată razele luminoase desprind din opacul apelor reverberația multicoloră a coralilor, ca un fundal mirific în avanscena căruia se dezlănțuie festinul nocturn al adîncurilor. Natura își etalează în complicitatea mută a grotelor toată cruzimea ei măreață. Speciile se devoră după implacabila lege a celui

mai tare. Într-o volută barocă alcătuită din *Ceriantys membranaceus,* polipieri așezați la intrarea unui canal lateral, se zbate o pereche de Plectognați. Mînați de jocul dragostei n-au sesizat ramurile perfide care le încolăciseră trupurile, trăgîndu-le încet spre cavitatea gastrică. Ochii bulbucați ai peștilor n-au nici o expresie. Pe tot parcursul polipierii își consumă prada cu încetineală de rafinați. Îi atrage atenția un pește sabie, *Xiphias gladius.* Urmărește înversunat un pește zburător rătăcit la adînc. Trecînd la rasul unui perete, dintr-o bortă săpată în madrepori țîșnesc două tentacule căptușite cu ventuze și *Xiphias glasius* dispare fulgerător.

Pe măsură ce înaintează, grotele scad în înălțime. Se strîmtează. Curentul devine atît de puternic, încît îl tîrăște cu viteza unui vas rapid... Trece printr-un șoc care-l conectează la aparatul logic. Își dă seama că are o singură salvare : el însuși. Fără îndoială, pe aci nu se va putea întoarce... Atunci ?... Abia are timp să vireze scurt și să prindă în proiector caracatița luminoasă *Histioteuthis ruppelli,* cu terminațiile tentaculelor fosforescente, gata să-l înșface. Bate apa cu putere, revenind în mijlocul curentului. Panica îi foarfecă toate simțurile. Urmărește avid echilibrul rațiunii care se păstrează lucidă și promptă... A făcut o nebunie. E nebun de legat. Coloniile de polipieri îi furnizează cel mai rudimentar exemplu al forței unei societăți organizate. Plectognații, destinul implacabil al indivizilor izolați. Raționamentul rudimentar îl satisface. Caracatițele au viteze uimitoare. De *Histioteuthis ruppelli* nu trebuie să se teamă... E prea mică să-l poată învinge... Hiatus mental... Atît ?... Asta e tot... Sub vizetele largi, ochii i se injectează. Îți trebuie un motiv esențial să reziști la o asemenea imersiune, își spune... Se destinde... Curentul îl tîrăște printr-o galerie lucitoare, lucrată în mii de arabescuri

stelare din care fascicolul de raze se reflectă într-o reverberație multicoloră. Toți pereții sînt zidiți de *Siderastraea*, corali albi, alcătuind un peisaj polar, fascinant. Galeria se strîmtează într-un jet. Pericolul strivirii, al sfîrtecării costumului devine iminent. Deodată, canalul submarin înregistrează o ușoară curbă ascendentă. Pereții fug lateral. Viteza curentului scade. Naturalistul este proiectat de inerție, într-o lagună opacă, populată de nesfîrșite colonii coraligene din mijlocul cărora se ridică spre suprafață o coloană aproape cilindrică, alcătuită din corali de piatră arborescenți, *Madrepora muricata*. Apele lagunei sînt neobișnuit de fosforescente. Undeva, la baza coloanei cilindrice, fundul emite străluciri rubinii. Naturalistul șovăie cîteva clipe, apoi se ridică la palierul de decomprimare.

8

Se află în mijlocul unei lagune cu diametrul de cel mult o sută de metri, înconjurată cu un țărm madreporic surprinzător de înalt. Vede cerul din care-l privește galben, luna. Siluetele filigranate ale cîtorva palmieri semănați sub Crucea Sudului. Foșnetul valurilor spărgîndu-se de recif în plin flux, motiv simfonic îndepărtat și monoton. Spre est țărmul prezintă intrînduri cu pereții umbriți... Îl încearcă un fior de beatitudine. Plutește pe spate, între două ape, își restabilește respirația și ascultă zgomotul liniștitor al detentorului. Cu o noapte înainte studiase amănunțit toate teoriile în legătură cu devierea produsă de rotația pămîntului asupra curenților submarini. Direcția recifului, adîncimea și relieful fundului îl făcuseră să întrevadă existența

acestei lagune interioare, al cărui nivel îl bănuiește sub nivelul oceanului... A fost o secvență a imersiunii, pînă a nu intra în tunel, de perfectă relaxare spirituală, ca și cînd o forță spirituală excentrică ar fi intrat în interferență cu discontinuitățile lui de gîndire, echilibrîndu-i-le. L-a părăsit în tunelul străbătut instinctual și acum îl echilibrează din nou, pentru că se gîndește detașat să-și verifice și cealaltă ipoteză, privitoare la fregata „L'Hirondelle". Se știe aproape de capătul drumului. Nu mai păstrează nimic din incertitudinile cleioase cu care intrase în imersiune. O sfîrșeală fizică încropită din apele calde ale lagunei îl toropește, îndemîndu-l să doarmă... Aruncă o privire de rămas bun lunii în comă. Execută o voltă pe spate, pătrunzînd în adîncul înfiorat de străfulgerări tainice în care clocotul vieții, multicolor și divers, se proiectează pe fundalul lespezilor lichide. Apele aparent nemișcate la suprafață sînt mișcate leneș în flux uniform spre adîncime, de curentul care l-a adus aici.

Dacă Athanasius Kirscher, acel Humboldt al secolului XVII ar fi văzut ce vede el, n-ar fi regretat întru totul teoria hidrofilaciilor lui, pantagruelicele grote submarine, adăpostul tuturor monștrilor marini născociți de imaginația romanțioasă a marinarilor de pe caravele și galioane. Naturalistul se apropie de coloana cilindrică reperată la sosire, dîndu-i ocol într-o lungă spirală descendentă. Peisajul submarin trece în domeniul fabulosului. Fasciile incandescente ale proiectorului sînt absorbite de oglinzile fluide. De miile de prisme și suprafețe unghiulare ale coralilor. Reflectate, reflectează la rîndul lor construcțiile solide într-o imagine neverosimilă, etern ondulatorie, cînd concavă, cînd convexă, învăluindu-le într-o lumină crepusculară, care aplatizează sau lungește, care transformă pilaștrii ba-

roci, susținuți de cariatide suple în mase plastice, semifluide, îmbibate de culori vagi, cu pigmenți șterși amintind moartea și descompunerea. Tufe de coraline, imense candelabre opaline, pagode de ivoriu, constelații sidefii în care s-au încrustat scoici cu pîlpîiri de aur, golfuri minuscule cu ape de azurit sau smaragd în care se odihnesc tetrodoni cu spinarea roșie și pîntecul alb, meduze transparente sau violacee ; iarăși volute decorate cu ramuri de corali sîngerii, ogive, bolți largi bizantine tivite cu alabastru pal, pandantive alcătuite din feeria albă a coralilor *Meandra viridis* sub care apele se transformă în argint lichid ; o arhitectură fantastă, risipită în fast filigranat, dincolo de orice imaginație, uluitoare în amănunt, copleșitoare în ansamblu.

În spatele omului emoțional, veghează omul de știință.

Acest al doilea eu, perfect lucid, înregistrează forma tronconică a construcției madreporice. Ramificațiile ei înspre periferia lagunei. Verticalitatea dinspre interior. Indicatorul de adîncime se oprește la 45 de metri. Adîncime perfectă pentru instalarea unui oraș submarin de studii. Ori pentru o vilă-laborator tip „Cousteau"... Fundul, ușor ridicat spre baza coloniei coraligene. Coborînd în pantă lină de jur împrejur. Naturalistul își plimbă raza proiectorului peste plăcile poroase de lavă străveche... Nu mai are nici o îndoială. Centrul lagunei a fost odinioară gura unui vulcan. După forma lespezilor de lavă, cufundarea în ocean s-a petrecut în negura timpului geologic. Pe buza craterului s-au prins coralii aduși de valuri... Dar craterul ? Oare n-a descoperit una din acele grote submarine de adîncimi insondabile, care leagă oceanul terestru cu straturile incandescente din

centrul pămîntului ? Ce vietăți necunoscute vor fi populînd zona abisală a craterului, dacă el există ?

Își îndreaptă proiectorul spre baza insulei madreporice. Nu prezintă nici o fisură care să-i îngăduie accesul în interior. Cîteva lovituri de craul îl duc într-o pădurice curioasă de corali-ciupercă ridicați sub un unghi straniu. Reflexele sîngerii observate la intrarea în lagună se concentrează într-un focar pîlpiitor, la numai cîțiva pași. Naturalistul ridică proiectorul. Dincolo de căptușeala coralilor-ciupercă se deschide o arboradă de alge, încîlcite în lungul unui fus acoperit de scoici... Bizar... Își aude inima. Are senzația că nu-i mai vine oxigen... Își consultă ceasul de imersiune. Ora 0,15. Mai are un ceas și jumătate de aer, fără rezervă. Îi vîjîie urechile... Îl copleșește sentimentul certitudinii. Al iminenței. Cînd își pleacă proiectorul și se apropie de focarul sîngeriu, nu-și poate stăpîni strigătul de mirare și triumf.

La piciorul unui pinten de lavă cenușie zace răsturnat un scrin din lemn de teak, cu capacul deschis, acoperit de alge. Revărsate jos, sumedenie de rubine ceyloneze, cît oul de porumbel, care absorb lacom razele lanternei, transformîndu-le într-o jerbă unduitoare de purpură.

Tremurînd, fascinat, gîtuit de emoție, Naturalistul îngenunche.

Se ridică în aceeași clipă, cu părul măciucă sub cască, copleșit de oroare. De-a lungul cufărului zace torsul alb-sidefiu al unui om, țintuit de lemn cu o sabie mîncată de rugină. Oasele picioarelor cu ligamentele mîncate de crabi, atacate de bacteriile denitrifiante fuseseră împinse de curenți între două lespezi de lavă...

Naturalistul întoarce lanterna spre interiorul craterului.

Dincolo de cufărul încrustat adînc între ramurile pietrificate ale unui coral arborescent, tigva mortului învelită într-o cămașă subțire de calcar, îi rînjește cu dantură impecabilă.

9

Păduricea de corali-ciupercă nu este decît al doilea bordaj viu, crescut la adăpostul carenei din ulm olandez, rămasă aproape intactă la tribord. Babordul spălat cu putere de un jet rece strecurat printr-un tunel ogival săpat perpendicular în colonia coraligenă, prezintă în prova o spărtură de cîțiva metri. Etrava alcătuită din două masive de stejar acum pietrificat, acoperită cu scoici, izbise insula madreporică, aproape de îmbucătura cu chila vasului. Naturalistul înoată deasupra punții. Întreaga suprastructură devastată de șoc, mumifiată, copleșită de alge și mormane de carapace calcaroase servește drept bază unor tufe dese de mărgean rubiniu, în care pasc cîțiva pești-cufăr. Pe unul din bocaporții sfărîmați țîșnește un șarpe de mare, lung de cîțiva metri, bătînd apa cu coada turtită lateral în formă de vîslă. Unul din catarge prăbușit în lungul punții sfărîmase roata cîrmei, habitaclul compasului și pe cîrmaci. Plecîndu-se deasupra torsului cu șira spinării strivită, Naturalistul gonește o stea de mare culcușită între coaste. Puntea, un cimitir. În gura diformă a tambuchiului, alt schelet. Craniul sfărîmat cu o rangă de fier, căzută lîngă falangele unui schelet uriaș cu oase late de cabalin. Lîngă craniul sfărîmat, acolo unde se mai vedeau vertebrele gîtului, un lanț de aur cu medalionul ridicat pe un coral-ciupercă. Învingîndu-și spaima

și scîrba, Naturalistul se apleacă, desprinzînd lanțul. După o clipă de ezitare și-l agață de mînerul cuțitului. Intuiește adevărul. „L'Hirondelle" fusese victima unei duble drame. Naufragiul și crima. Împinsă de furtună, sau poate numai de muson, fregata izbise stînca, pe vremea aceea sub nivelul oceanului, după cum o indică spărtura carenei și poziția firească a omului din gabie, ale cărui oase zac între sfărîmăturile catargului și ramurile de mărgean. În același timp, în interiorul vasului, patimi lesne de ghicit asmuțiseră oamenii unii împotriva altora. Camarazi de bord, poate prieteni, ori numai comandanți și subordonați, marinarii fregatei încercaseră demența devorantă a îmbogățirii dintr-o singură lovitură... Își spune că fabulează. Că adîncimea și tabloul de groază îi stimulează imaginația. Face apel la rațiunea obiectivă. La rolul său de om de știință. Divaghează... Fuge de tentația înnebunitoare a avuțiilor imense pe care le simte iradiind dincolo de punte. Are intuiția unei vieți fabuloase, aici, pe atolul Sf. Dominique, transformat într-o colonie de savanți liberogetători — savanți în sine — supermanii erei cosmice... Își îndreaptă proiectorul în lungul punții. În afara maldărului de cochilii și carapace calcaroase peste care mișună speciile lucifuge ale adîncului alungate spre unghere neștiute și ascunse de razele luminoase, corabia pare intactă... Trebuie să meargă pînă la capăt. Ezită. Cîteva din diagonalele care întăreau întrepuntea, frînte, străpung opacul violet și dens al apei... Se știe livid sub casca de scafandru... Poartă pe umeri toată greutatea lagunei. A recifului. A întregului Ocean Indian... Ascultă crispat zgomotul detentorului. Regretă, vag, că nu are nimic comun cu literatura. În cazul de față constată insuficiența științei. Divaghează mental în fața gurii negre a tambuchiului. I-ar place să extindă analiza și asupra

învelișului biosferic. Să lege viața adîncurilor de viața care se desfășoară acolo deasupra, i se pare, la distanțe incalculabile. Are o criză etică. Dorește să demonstreze, adiacent la „Biocenoza atolilor coraligeni" — frumusețea saltului din fiziologie la moral... Biocenoza atolilor se reflectă de minune în biotopul uman al acestei zone din geografia lumii, în care individul trăiește același sens dramatic al existenței ca bietul Mola-Mola, peștele lună... *Homo hominis lupus*... Plaut și Savantul au avut dreptate... Evaziunea din imediat îi face bine. Disimulează intenția inițială. Îmbracă mobilul prezenței lui aici, într-o aură apostolică, de puritate severă. Curaj... În numele științei, înainte. Coboară în interiorul navei, cu senzația providențialului inundîndu-i costumul de scafandru autonom. Plutește în propria-i euforie, exaltat, conștient de unicitatea situației. Nu observă strălucirea violetă a unei flori imense, cu petalele strînse sub caliciu, oploșită la intrarea în careul ofițerilor. Nu vede nici cînd își schimbă culoarea, învinețindu-se parcă de mînie... Se consolează pe sine apropo de mobilul imersiunii, își spune că Valentina și poveștile ei exotice n-au fost decît întîmplări adiacente, nesemnificative.

Cînd isprăvește pledoaria, vede caracatița vampir, *Vampyroteuthis infernalis*, pregătindu-se de atac.

10

Surprins de puterea fasciculului luminos proiectat asupra lui, cefalopodul uriaș își flutură scurt tentaculele enorme. Cu o mișcare fulgerătoare și le strînge spre interior, ațintindu-și ochii bulbucați asupra dușmanului necunoscut. Supunîndu-se legilor de mime-

tism ale speciei, caracatița vampir împodobită de nuntă începe să se coloreze în verde, topindu-se în culoarea apei. Naturalistul are o clipă de amnezie totală. Sistemul muscular deconectat, rămîne crispat, incapabil de acțiune. Rațiunea scăpată de șoc emite judecăți telegrafice. Spaima totală se amalgamează cu o curiozitate patologică. Ocazie unică. Mediu natural. Una din cele mai interesante reprezentante a cefalopodelor. Opt tentacule vîscoase strînse ca opt trompe de elefant spre cavitatea bucală, legate între ele pînă la două treimi din lungime printr-o membrană cărnoasă, încep să se îngroașe vizibil. Se colorează în vinețiu. Naturalistul știe că peștii adîncului, atunci cînd sînt urmăriți, se colorează în roșu. Roșul, complementar verdelui marin, face ca urmăritorul să-și scape prada din vedere. El n-are darul mimetismului. Printr-o neglijență elementară, a uitat să-i ceară Inginerului montarea unei lentile roșii, escamotabile, la proiector. Se acuză că n-a adus aparatul de filmat. Că nu l-a luat pe Inginer în imersiune... Se acuză de cretinism. Blestemata de comoară l-a tîmpit... Stă față-n față cu un exemplar splendid, de-o mărime neobișnuită. Nu-l interesează anatomia specimenului. L-au disecat alții cînd nici nu se născuse... Obiceiurile. Felul de a răspunde la excitațiile mediului extern. Nu în captivitate. Aici. În plină libertate. În plină condiționare a biotopului caracteristic... Stinge proiectorul. Caracatița se-nvinețește. Dispare. Îl aprinde din nou. Cefalopodul nu se mai pretează experienței... Țîșnește cu viteză de proiectil. Naturalistul se aruncă pe scara tambuchiului. Foarfecă apa cu mișcări disperate. Trece dincolo de cele două schelete. Se ascunde sub tufele de mărgean roșu... Fără lampă se declară pierdut. Oricînd își poate sfîșia costumul într-un colț de mărgean... Tuburile... Racordurile... Buteliile...

Conservatorismul ăsta stupid, anacronic, cînd putea îmbrăca costumul special, cu plasmă, prin care se filtrează oxigenul din apă, care-i acorda timp nelimitat de imersiune... Poate s-a temut tocmai de acest timp nelimitat... Cu orice risc, dă drumul luminii. Pe sub ramurile de mărgean se deschide un tunel îngust, prin care nu poate trece decît înotînd. Nu ezită. Se avîntă în necunoscut. Tunelul șerpuie într-o pantă ușor ascendentă. Ramurile mărgeanului se îndesesc, împletindu-se cu alge interminabile, căutînd verticala... Iată-l transformat într-o specie acvatică... Nimic din habitudinile ancestrale... Nimic din ce-au acumulat generațiile în folosul mersului pe două picioare... Raționează că desișurile coraligene, grotele aplatisate, canaletele din interiorul recifelor madreporice slujesc drept adăpost peștilor coralofili... Le va folosi și el. Niciodată nu s-a suspectat de asemenea reflexe... Canalul se bifurcă. Una din ramuri în sus. Alta piezișă, în jos. Va coborî. Trebuie să pună între el și caracatița vampir cît mai multe obstacole. Gonește un cîrd întreg de ostracioni... Prea tîrziu. A comis greșeala capitală. Singura pe care-o putea comite. La o cotitură perpendiculară pe vechea direcție, răspunzînd într-o poiană năpădită de alge calcaroase, se întîlnește nas în nas cu cîrdul ostracionilor... Trec înnebuniți prin fața vizetelor. Îi ating obrazul cu aripile tăioase, reci. Se mistuie printre alge.

Instinctiv, le urmează exemplul.

Înoată pe verticală.

Întîlnește jetul de apă rece care spală babordul fregatei. Algele culcate de viteza rîului submarin oxigenat puternic, alcătuiesc o țesătură deasă în continuă mișcare ondulatorie unde s-ar putea adăposti. Cefalopodul este un poiciloterm nu prea dornic să schimbe temperatura constantă și ridicată a apelor liniștite, pe

aceea scăzută a jetului. Nu s-a înșelat. Abia vîrît printre straturile orizontale ale algelor, vede trecîndu-i pe dedesubt, cu viteză incredibilă, caracatița uriașă, vînătă de mînie. Face o voltă deasupra mărgeanului. Pipăie ramurile înflorite cu tentaculele vîscoase. Are mișcări prelinse, sinusoidale. Se așază la pîndă pe sfărîmăturile dunetei, contopindu-se cu verzuiul mediului lichid. Nu-l despart de ea nici treizeci de metri. Bine ascuns între algele salvatoare are un post de observație minunat... Scurtcircuit cerebral. Buteliile. Panica lipsei de oxigen. Duce mîna la inelul supapei pentru trecerea pe rezervă... Pipăie înfrigurat... Sub butelii, un corp străin de formă dreptunghiulară... Sensibilograful... blestematul de Inginer i-a agățat sensibilograful de butelii... Exultă. Brusc, revine la adevărul clipei. Mai poate sta pe rezervă circa 15 minute. *Vampyroteuthis infernalis* are la dispoziție încă o sută de ani. Duce mîna la emițătorul de alarmă. Are sub deget luciul butonului de contact. Îl vede pe comandant, în ipoteza fabuloasă că va găsi canalul subteran, înotînd lejer spre locul de pîndă al caracatiței vampir. Tentaculele uriașe țîșnind intempestiv. Înlănțuindu-l... Imaginea Pilotului zvîrcolindu-se în încleștarea de moarte se îmbibă de propria lui imagine... O microsecundă cînd profitînd de moartea celuilalt, țîșnește dintre alge spre suprafață... Respiră cu economie. Îl inundă disperarea. Amăruie. Sălcie. Și-a pecetluit soarta, singur. Toate rățoielile filozofarde nu valorează nici o centimă în fața vieții adevărate. N-a cunoscut bucuria copleșitoare a unui ideal ferm. Nici lupta istovitoare și pătimașă pentru a-l realiza. S-a războit cu morile de vînt. De aici, din culcușul de alge care-l flagelează, are dimensiunile exacte ale controverselor interminabile, sleite, orgolioase, suprasaturate de panseurile tuturor sfinților moderni, citați copios, doct,

grav, în simpozioane și reuniuni științifice, construite cu fast și bugete suculente... Ar fi fost mult mai util să-nvețe cum poate fi ucis cu cuțitul ori cu pistolul de adîncime — un *Vampyroteuthis infernalis*. La dracu. Pistolul de adîncime... Se caută la șold... L-a lăsat în laborator. Comentează situația cu umor macabru. Îngropat de bună voie sub lespezile lichide. În loc de ultrasupralaborator și farmecele Valentinei, aspirat de ventuzele caracatiței. Devorat de crabi. Scheletul servind drept adăpost stelelor de mare și moluștelor vîscoase. Mormînt umed. Fără glorie. Necunoscut... Revoltă. Pînă în pragul demenței. Nu se poate să cadă răpus de o bestie neinteligentă care înghite și apoi evacuează fecalele pe același orificiu, el care cunoaște în profunzime întregul biotop al insulelor. Care-și dă seama de valoarea fiecărei ramuri de coral. Care proiectează asupra mișcărilor instinctuale lumina sacră a inteligenței. Instinctul, forța brută a speciei primitive, împotriva rațiunii lui homo cosmicus.

Tresare.

Împietrește.

Se sufocă.

De undeva, de la suprafață, din universul pe care l-a uitat, dintr-un unghi al colonadei coraligene, țîșnește o antenă incandescentă. Pipăie bordajul fregatei. Se oprește insistent asupra spărturii de la prova... Un țipăt sfîșietor, interior, refulat înainte de a ajunge pe buze...

— Un om !

— Un semen !

— Un prieten !

Crispare. Un prieten oare ? Comoara... Nebunia aurului... Imposibil... Pilotul... Nu poate fi decît Pilotul. Adică salvarea. Acțiunea imediată. Hotărîtă. Colectorul

și distribuitorul de energie. De inteligență activă. Comandantul... Caracatița. Comandantul n-o vede... Uite-l... Înoată direct spre fregată, coborînd secant pe colonadă... Paralizie totală... Se smulge din el. Din toate ezitările înfipte în neuroni. Din toate lașitățile și conformismele dizolvate în humori. Se smulge apoi din învelișul protector al algelor, apăsînd butonul emițătorului de alarmă. Proiectorul celuilalt scafandru se stinge în aceeași clipă. Naturalistul întîmpină rezistența flască a vegetației submarine care-l țesuse într-o plasmă lipicioasă și elastică. Face mișcări disperate să se descotorosească. Ajunge în mijlocul jetului. Răsucit, întors, amețit se simte smuls din țesătura vegetală. Proiectat spre suprafață. Înainte de a schița o mișcare de înot, piciorul drept îi este încolăcit de o curea șerpuitoare, care i se prelinge cu repeziciune pînă sub genunchi. Își zvîrle mîinile înainte. Aprinde proiectorul. Îl agită în toate părțile... Prăbușire în masele lichide. Caracatița îl trăsnește în jos cu o viteză amețitoare. Cade în mijlocul unui torent sălbatic. Se frînge de mijloc să frîneze prăbușirea. Știe că e inutil să-ncerce tăișul cuțitului în vîscozitățile tentaculelor. Singurul ajutor pe care-l poate da comandantului nu poate fi decît acela de a lumina monstrul.

11

Pereții de coral zboară în sus. Algele rămîn undeva, în urmă. Spărtura din babordul corăbiei își cască gura știrbă, gata să-l înghită. Deodată, cefalopodul își schimbă direcția. Îl tîrăște spre pupa. Îi înhață piciorul stîng, încolăcindu-i tentaculul pînă la șold. Strînsoarea monstrului îi paralizează toată partea inferioară a

corpului. Încă o smucitură, cu altă schimbare de direcție. Tufele de mărgean. Plutește între leșin și viață. Încercînd cu ultimele puteri să tragă cuțitul, zărește fulgerarea prelungă a unui corp enorm, spintecînd apa pe verticală. Acolo unde lucrează înotătoarele și coada noii apariții se produc vîrtejuri. Naturalistul se consideră de două ori pierdut. Un rechin, probabil. Nu... Uită de cefalopod. Caută să stabilească adevărul. Identifică un reprezentant al *Odondocetelor* și anume cașalotul gigant *Pyseter catodon*... Aha... În fața dușmanului de moarte și totuși duduia *Vampyroteuthis infernalis* ezită să-i dea drumul. Cu celelalte șase tentacule încearcă să paralizeze cașalotul Spectacol unic. Luptă surdă în vîltoarea înnebuintă a apelor. Smucit. Zgîlțiit. Tentacule monstruoase flagelînd trupul uriaș. Ochi holbați, fosforescenți. Coadă enormă vînzolind adîncul. E apucat de mînă. De umăr. Aproape leșină. Are senzația unei mîngîieri infinite. O siluetă neagră i se prelinge spre picioare. Cîteva clipe. Cîteva veșnicii. Strînsoarea tentaculelor se frînge retezată. Pilotul își lipește vizetele de vizetele lui... Înregistrează printr-un șoc acustic sonoritățile de care se umpluse laguna. Aude plescăituri puternice. Valuri submestre izbesc coralii. Undele alungate în tuneluri și grote, presate unele de altele, ciocnindu-se cu cele reflectate de relief, detună pînă la spargerea timpanelor.

Pilotul îi face semn să coboare.

De undeva de sus alunecă șerpuind, chircindu-se spasmodic, una din tentaculele caracatiței.

Umbra enormă a cașalotului salvator a dispărut.

Aproape, în fața lui, la cîțiva zeci de metri sub apă, Naturalistul întîlnește Omul !

Naturalistul luptă cu ecourile groazei, sonore în conștiință, pînă la obsesie. În ochii comandantului, cînd și-a apropiat vizetele, a citit limpede bucuria regăsirii. Reproșul delicat al prietenului. Își amintește noaptea cînd l-a zugrăvit Doctoriței. Era halucinat de prezența fascinatorie a Valentinei Van der Verf. Nebun de gelozie. Înoată neîndemînatic. *Pyseter catodon* n-a făcut decît să continue festinul nocturn dezlănțuit o dată cu intrarea în imersiune. Venit de undeva din sudul antarctic să se reproducă în apele calde și liniștite ale insulelor coraligene, *Pyseter catodon* n-a fost decît întîmplarea inconștientă. Conștiența, umanul, eticul descifrează numele epavei scris la prova cu litere mari, de bronz coclit, pe care le rade cu cuțitul :

L'HIRONDELLE".

Ultimul din cei doi L, desprins dintr-un șurub, atîrnă dat peste cap. În unghiul metalic și-a găsit adăpost un arici de mare. Pilotul îl întreabă prin semne cît aer mai are. Îi răspunde — 10 minute pe rezerva întîia. Rezerva a doua, pentru decomprimare, intactă. Perfect, răspunde Pilotul. Urmează-mă. Pătrunde în cală prin spărtura cu marginile tivite de mătasea verde și vîscoasă a algelor. Cala nu conține nimic în afară de lăzi putregăite. Oricît de puțin s-ar pricepe la construcția de nave, Naturalistul admiră interiorul robust, lucrat cu migala și gustul francezului. Diagonalele, montanții, pontilii modelați cu securea par scoși de curînd de pe șantier. După trei sferturi de veac în apele ucigașe, lemnul rezistă. Și-a îmbibat porii cu calciu, pietrificîndu-se... Urmărește avid procesul de deconectare de la mecanismele interioare dereglate de spaimă ob-

sesivă și trecerea pe receptarea datelor externe. Ies în lungul punții inferioare. Pilotul pătrunde în magaziile cu muniții. Proiectile de tun, ruginite. Gloanțe căzute afară din lăzi. Arme „Lebel" model 1850 devorate de apă și timp. Cîteva scări sub care mișună aceleași specii lucifuge văzute la coborîrea lui. Și iată „L'Hirondelle" începe să-și dezvăluie secretele.

O ușă. Cheia ruginită în broască. O ușă încuiată pe dinafară. Pilotul o proptește cu umărul. Îi aude respirația precipitată, accelerîndu-se sub casca cu ecran din plasmă. Îi vede umerii puternici mișcîndu-se sub costumul subțire de cauciuc... Reușește... Oroare... Cazarma echipajului. Cincisprezece schelete semănate în toate ungherele. Nici urmă de hamace. Nici urmă de haine. Un *Malacosteus indicus*, pește de pradă mult alungit, se strecoară pe unul din hublourile sparte, semnalîndu-și prezența prin pata roșie de sub ochii fosforescenți. Pilotul rămîne în mijlocul cazărmii. Plutește ușor, pe verticală, cu capul plecat. Nu se uită la Naturalist și Naturalistul știe de ce nu se uită. Are senzația că pute a hienă. Că are ceva comun cu insectele necrofore... O primă constatare : — marinarii închiși cu cheia, pe dinafară, în timp ce dormeau... Bucătăria. Atelierul de lemnărie... Armurăria... Crabi mișcîndu-se scîrbos. Carapacele strivite sub picioare. O stea de mare plutind la înălțimea capetelor. Scări... La pupa, careul ofițerilor cu ușa vraiște... Cabina comandantului. Două santinele macabre veghează deasupra armelor ruginite, acoperite de scoici. Tigvele, intacte. Razele proiectoarelor le fac să privească cu găvanele umplute de alge vîscoase, mucede. Pilotul îngenunche. Își plimbă proiectorul pe coastele torsului.

— Aici, arată, curățind una din coaste.

Naturalistul vede limpede lovitura baionetei... Intră în cabină. Își spune că buzele moi ale Valentinei Van der Verf l-au coborît în cripta lichidă în care moartea a sigilat cele șase lăzi enorme cu încuietori masive, clădite pe peretele din dreapta intrării. Pe sigiliul morții scrie cu litere vizibile : CRIMA.

Pat din lemn de nuc așezat ciudat în fața ușii. Au mai rămas telurile, rama, cîteva cuie de tapițerie. Masă rotundă, răsturnată. Patru scaune, numai aschii. Căpățîna unui tigru încurcată între teluri. Nici urmă de blană. Chesonul deschis. O spadină cu mînerul gărzii din fildeș. Dragonul de aur, înverzit, acoperit cu fire lungi de plante marine. Doi epoleți cu țesătura din fir de aur destrămată. Ancore metalice pentru epoleți. Suportul unei călimări de bronz. Toc de fildeș încrustat cu motive orientale. Lîngă spălătorul de fier cu ligheanul de porțelan, cu spatele lipit de perete, scheletul unui piept fixat în două baionete. Craniul căzut peste oasele picioarelor. Cu tîmpla dreaptă fisurată. Alte trei rămășițe omenești în jurul lăzilor. O mică colonie de alge. Aceiași crabi alergînd spre unghere. Ramele cîtorva tablouri. Un sextant prăvălit pe jos. Glob terestru fixat într-un suport metalic. Lunetă telescopică de care s-a prins foarte de curînd o mică tufă coraligenă... La capătul patului, într-o nișă, un serviciu de fumat opium în întregime din fildeș... Două pistoale cu butoi acoperite de rugină.

Pilotul își plimbă fasciculul pe tavanul cabinei.

— Ce caută ? se-ntrebă Naturalistul, văzîndu-l desprinzîndu-se de dușumea. Trage dintr-un colț al tavanului o butelie pîntecoasă de sticlă, învelită într-o rețea subțire de sîrmă. I-o dă Naturalistului care-o scapă din mînă. Butelia se ridică ușor, lipindu-se din nou de tavan.

— Alarmă!

Fîșîitul strident al oxigenului în valvele de avertizare... Undeva, pe circuit, se pierde aer. Naturalistul respiră sacadat. Cuprinde brațul Pilotului. Cercuri de foc topite în masa violetă a apelor... Spaimă... Leșin...

13

...Se trezește în patul din laborator. Revine la realitate printr-un proces lent de asociații bizare. Reprezentări filmice, fără continuitate. Absurde. Doctorița îl privește înlăcrămată... Inginerul se uită perplex ca și cînd ar vedea o fantomă... Haida de... Sînt viu, își spune și vede pe tavanul laboratorului cireșul mătușii... Cum o cheamă pe mătușa... Ei drăcie... Cireșul plin de cireșe pietroase, roșii, coapte și-n cireș, vîntul, vrăbiile, iar deasupra, pe cerul albastru de vară, norii... Albi. Turme de nori mițoși, leneși... Cald. Miros de mărar din grădină și copilărie... Ochii Pilotului. Oțelii. Duri...

— Mulțumesc, spune... Pentru tot!...

Se ridică în capul oaselor. Resimte urmele sufocării. Îi tremură genunchii. Pilotul îl ia de subțiori, sprijinindu-l. Îi cuprinde încheietura mîinii. Puternic. Îl împinge spre oglindă.

— Nu, încă, țipă Doctorița, izbucnind în plîns.

— Acum, răspunde Pilotul dîndu-i drumul.

Naturalistul se repede la oglindă, împleticindu-se. Rămîne acolo, țintuit locului. Se privește lacom. Halucinat.

Albise.

sahabjl
babu

1

În noaptea aceea o pirogă face de mai multe ori drumul de la prao la hidro și înapoi. Cu două ceasuri înaintea zorilor corabia ridică ancora și cu vîntul travers manevrează în lungul recifului, dublîndu-l spre est, apoi urmărind cu atenție construcția madreporică revine spre vest, pînă la punctul indicat de Pilot pe o mică schiță desenată la repezeală. Adierea constantă a musonului statornicește o hulă domoală, silind „Pescărușul albastru" să caute liniștea golfului. Valentina Van der Verf își ancorase yahtul la cîțiva metri de hidro. Fregate elegante evoluează cu aripile întinse pe deasupra golfului, în vreme ce pescărușii gălăgioși săgetează albastrul transparent al dimineții.

Valentina Van der Verf într-un costum de baie alb care-i scoate de minune în relief formele sculpturale, face plaje în fața cortului laborator.

— Nu desfaci butelia aceea misterioasă, solfegiază, adresîndu-se nimănui.

— Cît de curînd, senora, spune Naturalistul.

— Cred că nu înainte de a rula filmul imersiunii... Naturalistul se-ntoarce spre Pilot, mirat.

— De ce, comandante ? !

— Simplu, Fosilă drăgălaşe, zîmbeşte Inginerul... Pentru că este o ocazie unică să verificăm virtuţile sensibilografului.

— Olala, zîmbeşte Valentina... Încă un mister ?

— Avem oaspeţi, spune Doctoriţa căreia situaţia i se pare cvasiimposibilă.

Dinspre prao se apropie rapid trei piroge încărcate cu oameni...

...Studenţii Institutului de Ştiinţe Orientale taie cu krissurile snopi de rafie. Cîteva crengi de *Lodoicea Seychellarum*, căţărîndu-se cu agilitate de acrobaţi pe cei 40 de metri înălţime ai cocotierilor. Încropesc îndemînatec un frunzar, cu deschizătura sub muson. Prao-ul „Libertatea" se leagănă la ancoră în îmbucătura golfului. Tuyen-Ouan sprijinit într-un baston cioplit la repezeală, cu barba patriarhală răsfirată de vînt, cu faţa luminată de o bucurie adîncă, împarte ordine ciripite marinarilor săi, care se mişcă fără zgomot. Este evident că se pregăteşte un banchet. La întrebarea Doctoriţei unde se află Sahabji Babu, Tuyen-Ouan îi răspunde zîmbind :

— La momentul potrivit, vă va chema la el, stimată doamnă.

Valentina Van der Verf înoată graţios spre yaht. Atmosfera laborioasă creată de studenţii-marinari obligă echipajul la participare. Se aşează sub umbrar saltelele de rafie. Apar ca prin minune ghirlande verzi, rafie împletită cu frunze de cocotier. Sînt agăţate de tulpinile arborilor care-nconjoară adăpostul improvizat. Delicateţea gazdelor merge atît de departe, încît la colţurile umbrarului filfîie vesel patru fanioane româneşti, încropite din mătase javaneză. Aer sărbătoresc. Golful pictat în aqua-marin se tiveşte cu lungi şi paralele salbe de spumă, deasupra cărora saltă peştii zburători, căluţii

de mare și pneumatica ușoară care-o aduce pe Valentina Van der Verf îmbrăcată într-o rochie superbă, albă, de paiete.

2

La începutul ceremoniei, Doctorița încearcă o neliniște surdă. Îi atrage atenția perdeaua de rafie așezată, nu se știe cînd, între doi cocotieri, foarte aproape de intrarea umbrarului. Urmărește avid lupta dintre neliniște și sentimentul de echilibru vădit exterior care-o învăluie cu unde concentrice, cvasimateriale.

— Sahabji Babu, își spune.

Se așează lîngă Valentina Van der Verf cu certitudinea prezenței liniștitoare a indianului. Există ceva solemn în atitudinea echipajului. În gravitatea studenților-marinari îmbrăcați cu salopetele lor albastre. O solemnitate de claritatea zilei. De albastrul imaculat al cerului. Tuyen-Ouan bate din palme. De la piroga cea mai apropiată se desprind doi marinari purtînd pe brațe o ladă lunguiață din lemn de santal. Marinarii se mișcă lent, grav, ca într-o procesiune. Doctorița înregistrează o sporire a intensității fluxului magnetic liniștitor. Pilotul cercetează cinemafonosensul așezat pe măsuța pliantă a cortului-laborator. Stă între Naturalist și Inginer, fără să poată ocoli privirea fixă a Valentinei, care, cu fruntea monumentală ridicată să primească omagiile celor de față, pare regina serbării.

Tuyen-Ouan vine șchiopătînd pînă în fața Doctoriței.

Se-nclină profund, cu mîinile la piept.

Moment de tăcere totală.

Cu gesturi mărețe, ca și cînd ar fi oficiat pe altarul unei zeități atotputernice, deschide capacul lăzii de san-

tal. Chipul șocolatiu al Valentinei Van der Verf se golește de sînge. Tuyen-Ouan scoate o coroană annamită din aur masiv, încrustată cu rubine de Ceylon, topaze, opaluri cu vine albăstrii, safire minunat șlefuite, așezînd-o delicat pe fruntea Doctoriței. Urmează un colier de perle legat în aur roșu, pe care i-l petrece în jurul gîtului.

— Să primească România modestul dar al Vietnamului, în semn de recunoștință, spune el, înclinîndu-se din nou.

Apoi, luînd un inel masiv în forma unei flori de lotus, cu montura de aur străvechi, în mijlocul căruia lucește un diamant regal.

— Să primească Doctorița modestul dar al profesorului Tuyen-Ouan.

Naturalistului îi dăruiește pentru România un dragon de aur cu încrustații de email roșu. Cîteva statuete de fildeș... Pentru el un inel cu safirul șlefuit în infinite fațete și unghiuri. Aceeași solemnitate la Inginer, care primește pentru țară o amforă de aur masiv, înaltă pînă la brîu, iar pentru el un inel cu o piatră de topaz montată în gura unui tigru de platină.

În fața Pilotului, patriarhul stăruie cîteva clipe, privindu-l în ochi.

— Fie ca din pulberea trecutului să înflorească minunatele flori ale libertății și progresului.

De pe fundul lăzii scoate o sabie grea, cu minerul de fildeș, garda de aur încrustată cu pietre prețioase și teacă, o minune de filigran, piele și ferecături în aur. O așează alături, fără să i-o înmîneze.

— Bărbatului, acest minunat kriss al bravului Tay-Den.

Mimează gestul de a i-l înfige sub centură.

Îl așează alături de sabie. Își încrucișează mîinile la piept. Krissul are mîner de platină filigranată și teaca din fildeș de Siam lucrată în scene miniaturale de vînătoare. Se așterne o liniște încordată. Doctorița își constată inima golită de sînge.

3

— Ne oprim aici ? întreabă Tuyen-Ouan.

Naturalistul are o mișcare ciudată, de penitență. Doctorița înregistrează creșterea bruscă a fluxului psybonic, cu aceeași dominantă de liniște desăvîrșită peste care se suprapune o mutație temporală. Mai precis timpul cronologic, prezentul minutelor, cel riguros al secundelor își dilată existența, ori și-o anihilează pînă cînd, ciudat și straniu, începe să încorporeze valori absolute, așa i se pare ei, că trăiește valori absolute în care timpul există dintotdeauna și pentru totdeauna, pentru că aude muzica unor coarde de oțel supraelastic și vede foarte bine spațiul galactic, cu rotirea întregului sistem solar, totul cufundat într-o lumină siderală, albastru ultramarin și-n această splendidă și inimaginabilă polifonie a mișcării aude un glas, desigur Sahabji Babu vorbind în vechea sanscrită, este convinsă că e vorba de vechea sanscrită — trăiește o stare de acuitate dureroasă — e pe punctul să-nțeleagă un adevăr uluitor de simplu pe care-l relatează Sahabji Babu și-atunci, în clipa acelei revelații, este traumatizată de glasul ciudat de comprehensibil al Pilotului :

— Există un destin comun al prao-ului „Libertatea" și hidroului „Pescărușul albastru", stimatule Tuyen-Ouan ?

— Există.

— Un destin comun dincolo de tot ce s-a-ntîmplat pînă în clipa asta ?

— Da !

— Un destin comun menit să explice această întîlnire ?

— Da !

— Care să-i amplifice semnificaţiile ?

— Prin tine vorbeşte adevărul.

— Un destin care-ntîlneşte...

— Două ipostaze ale Adevărului şi Permanenţei, Pilotule... Hiatus. Doctoriţa constată rece existenţa unei suprarealităţi. Ori, cu mai multă adresă, a unei realităţi duble, ori a uneia deosebit de subtile, o realitate terţiară, conţinută în înseşi raţiunile fundamentale ale actelor unor civilizaţii, ea nu-şi poate explica asta, dar spune limpede :

— Cinemafonosensul...

4

— Ar fi fost lamentabil ca doi vectori de cîţiva mii de kilometri întîlniţi aici, avînd intensitatea cîtorva veacuri de cultură, ori a cîtorva milenii, să finalizeze într-o comoară, ca pe vremea redutabilului sir Francisc Drake, îşi spune Pilotul, în timp ce Inginerul îi fixează masca din plasmă absorbantă şi-i înşurubează grila.

— Ce dracu mai speri să scoţi de-acolo, din văgăuna aia lichidă plină de caracatiţe şi schelete, mormăie el, trecîndu-i sensibilograful peste gît şi amarîndu-i-l printr-un fir extensibil de centură.

— Esenţa esenţelor, spune Pilotul şi urcă în pneumatică, perfect conştient de prezenţa psyhonică a lui Sahabji Babu.

Are o clipă tentația să rememoreze noaptea halucinantă de la factoria lui Selim Ben Raschid II; cînd Razak nobilul etiopian din tribul gallașilor le-a ținut lecția aceea uluitoare de analiză a vibrațiilor emise de orhidee, sub forma perceptibilă a parfumului, complementînd senzația olfactivă cu „formele" de suavă pictură impresionistă ale acelor vibrații-parfum, ori cu perceperea sonorităților acelor vibrații, mici melodii incantatorii cu suavitatea unui menuet. De atunci stă el în pragul cunoașterii adevărului despre esența lucrurilor... Dar? !... Dar! Viața modernă, războiul, revoluția, toate astea au cerut eforturi în altă direcție. Și iată-l acum, stăpînit de o emoție lucidă, conștient pînă la disoluție de imanența unei descoperiri totale, menită să dea cea mai înaltă valoare expediției și poate... Nu poate... În mod sigur — o simte cu toată ființa lui intimă — să confirme descoperirea Savantului.

Pe țărm, doi tineri aduc pe brațe un sarong de mătase azurie, brodat cu mari flori de lotus din fir de aur, pe care, la un semn al lui Tuyen-Ouan, îl agață de umerii Doctoriței.

Pilotul împinge pneumatica la apă și Inginerul pornește motorul, făcînd-o să țîșnească pe luciul feeric-lorelnic al lagunei interioare.

5

Pe țărm se continuă ceremonia darurilor. Tuyen-Ouan, cu galanterie perfectă, n-o uită pe Valentina Van der Verf. De o paloare mortală, cu privirea arzătoare, aceasta primește cu aer regal, ca un tribut ce i se cuvine, inelul și o superbă diademă annamită.

Tuyen-Ouan se-nclină profund în fața Doctoriței, învăluită în sarongul azuriu. Naturalistul, ușor acid și deconcentrat, urmărește avid mutația în spațiu și timp care are loc în fața lui, fără ostentație, pentru că gesturile solemne ale lui Tuyen-Ouan nu sînt gratuite, ele nu operează o circumstanță, ori o convenție cabotină, ci altceva, mult mai profund, și asta se vede după expresia hieratică împietrită pe chipul Doctoriței, căreia lumina puternică a zilei concentrată în arhaica coroană annamită îi conferă strălucirea ruginie a vechilor statui înfățișîndu-l pe Brahma.

Cu tot efortul pe care-l face de a rămîne în prezentul atolului și al momentului, oricît de straniu ar fi acest moment, constată și el starea de neantizare, dislocarea din timpul biologic și cronologic, starea de fluiditate supremă a eului, ca și cînd toate funcțiile organice și-ar fi rafinat brusc posibilitățile, ca și cînd percepția lui ar fi devenit universală și totală, ca și cînd glisînd unele asupra altora pînă la suprapunere, reprezentările parțiale, logice și finite despre tot s-ar contopi într-o imagine strălucitoare, de înțelegerea căreia nu-l desparte nici un fel de limitare materială...

Aude clar sunetul unei tămburine. O vede pe Doctoriță învăluită într-un nor de fum violaceu. Simte parfumul puternic al unor mirodenii arse în amfore. Tuyen-Ouan oficiază în fața unui altar. Pe altar statuia în aur a acestei femei. Altarul într-un templu săpat în stîncă. Un templu fabulos, lucrat sute de ani, de sute de generații de meșteri cioplitori, sculptori, aurari și giuvaergii. Pandantive enorme suflate în aur. Prin deschizături practice savant în tavanul peșterii-templu se filtrează razele soarelui, căzînd în trîmbe pe umerii statuii, alcătuind colonade eterate de lumină, dăruind aurului și pietrelor prețioase valorile inestimabile ale vieții.

Peste această feerie luxuriantă se suprapune în clar-obscur imaginea fluidă a unui adînc acvatic. Naturalistul are o crispare dureroasă. Densitatea luminiscentă a apelor coraligene. O siluetă de scafandru autonom, perfect înregistrată. Păduri arborescente, fluide și vibratile de alge... Corali. Demitente în ultramarin. Tente violente de albastru gros.

— „L'Hirondelle", strigă.

— Doresc să cunosc adevărul asupra „Coroanei Sfinte", spune Doctorița, are buzele livide și Valentina Van der Verf îi face o mică reverență.

— Pînă la moartea lui Tay-Den îl știi, regină, spune grav Tuyen-Ouan.

— De atunci încoace, bunul meu sfetnic...

Naturalistul are revelația imaginilor duble ale acestui timp neverosimil. Al doctoriței de aici și al celei reflectate de ecranul „cinemafonosensului". Aude foarte limpede glasul celei de aici spunînd calm :

— De la timp 15...

Știe că „el" este cel care se apropie de aparat. Care derulează filmul propriei lui imersiuni pînă la timp 15. Este el cel care revine lîngă profesorul Tuyen-Ouan, în timp ce, printr-o sinteză pe care n-o realizează, ecranul „E" transmite o explozie de psyhoni de culoare roșie rafaeliteană.

— Pilotul a ajuns la epavă, sau poate la Adevăr, spune liniștit Tuyen-Ouan.

6

Amerizează ușor pe puntea fregatei. Deasupra, translucide, apele lagunei. Extrapolează senzațiile. Nu se lasă copleșit de multitudinea fabuloasă a formelor prin

care se manifestă universul, aici, în loja lichidă a teatrului tragic de azi-noapte. Îi este rușine pentru conformismul lui european, gata să accepte prima descoperire, ca pe cea finală, îi e rușine de lenea cu care a gîndit, de comoditatea în care s-a instalat atît de confortabil.

Puntea înclinată a epavei plutește în semitonuri închise, albastru spre gri, gri spre vernil.

Respiră egal, plasma măștii absoarbe oxigenul din apă cu ușurință și el meditează la setea infinită de cunoaștere a omului, la tehnica care-l multiplică readaptîndu-l la condițiile Terrei și Cosmosului. Vede silueta lui Sahabji Babu. Pe a lui Tuyen-Ouan. Două puncte de emanație psyhonică. Două elemente esențiale de triangulație. El, al treilea. Un punct de fixație al temporalului : Tuyen-Ouan. O antenă de iradiație psyhonică : Sahabji Babu. El : locul geometric sensibil, în posesia geniului materializat în sensibilograf. Vectorul Orient. Înțelepciunea. Spiritul analitic. Vectorul Occident. Cutezanța tehnică. Matematica. Iată nu o cercetare fundamentală, ci însăși fundamentala !

Ridică sensibilograful.

Este un bărbat încercat. Un bărbat care s-a luptat la cuțit cu Selim Ben Raschid III, spaima Africii ecuatoriale din deceniile cinci și șase. Un pilot cosmic temerar, recunoscut și solicitat în cele mai dificile expediții de salvare. Și totuși...

Flux de psyhounde, material, colorînd apa în violaceu. Sensibilograful înregistrează o direcție și un sens. Totul violaceu, spre roșu-aprins. De jur împrejur vibrații ușoare, melodice, înscriind deasupra pădurilor de corali și alge, uriașe desene florale, de o gingășie și formă necunoscute. Se lasă să plutească ușor spre gura tambuchiului. Alunecă în interiorul binecunoscut al epavei. Apa sumbră devine opalescentă iluminată miste-

rios de o forță necunoscută. Sensibilograful înregistrează o mereu mai accentuată tentă ondulatorie. Cu cît se apropie de cabina tragică a căpitanului, cu atît ecranul devine mai luminiscent, emanînd o serie de mici explozii stelare, de culoarea oțelului incandescent.

Există în fiecare mișcare o precizie imuabilă.

Există în cabina inundată, locuită de vietățile submestre, un flux de psyhounde ale unor forțe pe care le intuiește și definește cu luciditate. Știe că este în căutarea unui text integral al științei despre Brahma : Sat-Avidya-Mahat ; vechi de peste 2000 de ani, transcris din generație de inițiați în generație de inițiați, text care interpretează universul, care se găsește închis într-un imens colț de elefant. Sensibilograful emite trei pulsații puternice de psyhounde roșii. Ecranul se stinge brusc. Pilotul aprinde proiectorul de imersiune.

Nu se găsește în cabina căpitanului.

O altă cabină. Îngustă. Cu nimic tumefiat și traumatizat în ea. Deasupra a ceea ce a fost odată un pat, o placă de aramă... Se apropie. Citește :

„Lieutenant de vaisseau Marcel Bonnel".

Sub placă, deasupra rămășițelor patului, pe un suport triplu de aramă fixat în peretele din lemn de teak, un colț enorm de elefant de Siam, lucrat într-o profuziune de microreliefuri asupra cărora apa mării și timpul n-avuseseră nici un efect distrugător.

7

Pe atol. Ecranul „cinemafonosensul" de la timp 15. Ecranul „E". Explozie de psyhoni în culori murdare. Verde-putred. Verde-cenușiu. Treptat, masa de psyhoni se organizează în cîteva centre de iradiere, dispuse

semiconcentric în jurul unui centru psyhonic de culoare albastră.

— N-aș fi bănuit niciodată că Tay-Den a fost trădat de fiul lui adoptiv Fu-Vu-Bang, spune stins Tuyen-Ouan.

Pe ecranul „AF" (aparență-figurativ) umbre foarte vagi, abia conturate, care stîrnesc o animație vie în rîndurile studenților, marinari. Echipajul aude pronunțîndu-se mereu numele Fu-Vu-Bang și Tay-Den. Se poate urmări pe acest ecran silueta diformă a unui bărbat îmbrăcat într-un kimono, părăsind cu plecăciuni pasarela unei nave cu pînze, ori ceva asemănător unei nave cu pînze, peste care, în prim plan este proiectat chipul neclar al unui ofițer cu barbete, în vreme ce pe ecranul „E" psyhoni verzi-albăstrii, verzi-cenușii, execută o mișcare giratorie în jurul unui nucleu albastru-portocaliu...

— „L'Hirondelle" părăsește Hanoi, spune Doctorița... Fu-Vu-Bang are să facă o criză.

— A murit a treia zi, șoptește Tuyen-Ouan.

Naturalistul notează febril în carnet. Valentina, cu pleoapele pe jumătate lăsate, pare absentă. Tuyen-Ouan îi vede nările răscroite tremurînd, privirea lacomă, inteligentă fixată pe ecranele cinemafonosensului, buzele întredeschise, atitudine de fiară la pîndă și-și spune că „Libertatea" va trebui să coboare cîteva grade spre sud dincolo de drumul normal, să urce apoi drept spre nord pînă-n vederea arhipelagului Chagos și după ce-l va fi dublat, să pună capul pe Ceylon și să navigheze prin apele teritoriale ale Indiei. Dintr-o dată imaginea de pe ecranul „AF" se șterge. Se aud sunete distonante. Pe ecranul „E" apare o helicoidală roșietică, iar pe ecranul „AF", cu tușe puternice, chipul Pilotului peste care sînt imprimate cu intensități deosebite chipurile Doctoriței

și al Valentinei Van der Verf. În aceeași clipă paleontologul Majunga se ridică de lîngă Doctoriță și urmat de doi marinari voinici, dispare în tufele de rafie. Naturalistul decuplează cinemafonosensul.

— Sahabji Babu, spune Tuyen-Ouan.

— Și „Comoara Comorilor", bunul meu sfetnic, zîmbește Doctorița scoțîndu-și, cu un gest delicat, coroana annamită și sarongul.

Tuyen-Ouan face un semn. Unul din tineri taie legătura perdelii de rafie. Indianul așezat pe o bucată de pînză, înlemnit în poziția „Lotus". Din ochi i se vede doar albul corneei. Sahabji Babu pare că s-a abandonat pe sine... Că în acest abandon a vidat de rațiune întregul atol. Doctorița își regăsește personalitatea în momentul cînd Sahabji Babu începe să se reînsufleţească... Ochii își arată pupilele. Sîngele pulsează rar în vinele tîmplei. Pieptul înregistrează un suspin ușor. Acum, Sahabji Babu le zîmbește.

— Am fost la Huè acum două mii de ani, apoi la Dayalbag să mă-ntîlnesc cu discipolii mei, spune și ridicîndu-se fără efort vine sub umbrar... Tuyen-Ouan și-a cules perlele de pe fundul mării... La amiază trebuie să ridicăm pînzele. Îl accentuiază pe „trebuie". Iată și Omul, aducînd cu el Principiul. Se înclină profund în fața Pilotului care duce pe brațe fildeșul patinat.

8

Moment solemn. Tuyen-Ouan înconjurat de tinerii săi studenți marinari preia fildeșul de la Pilot. Se-nclină profund. Îl înmînează lui Sahabji Babu. Sahabji Babu îl trece celui mai tînăr dintre studenți. Acesta colegului său din dreapta. Din student în student, fildeșul lucrat

în microreliefuri de mare plasticitate — (Doctorița vede acolo scene de masă și religioase, cupluri reprezentînd principiul fecundității, șiraguri de elefanți) ajunge din nou la Tuyen-Ouan.

Bătrînul patriarh este vădit emoționat. Spune :

— De la Răsărit la Apus, de la Bătrîn la Tînăr, Principiul o dată cu Lumina. Apoi, concentrat, ca o incantație, o formulă rituală într-o limbă atît de veche, încît cuvintele par mineralizate. Se așază în poziția lotus. Se așază cu toții. Musonul fosnește vesel în frunzele cocotierilor. Pilotul își amintește de antici...

Calm, cu gesturi sacerdotale, palid pînă la mortuar, Tuyen-Ouan își trece degetele lungi, sensibile, peste microreliefuri. Doctorița îl urmărește avidă. Iată că arătătorul revine asupra șirului de elefanți. Coboară de la ultimul spre primul. Cinci, șase, șapte... Pauză. O apăsare netă. Al șaptelea elefant rezistă apăsării.

— Sedimentele, spune Naturalistul.

Tuyen-Ouan zîmbește indefinit. Din nou apăsare. Declic. Capătul inferior al fildeșului se deschide cu un ușor sunet metalic. Pînă atunci făcuse corp comun cu întregul. Tuyen-Ouan scoate un al doilea fildeș, lustruit perfect, ermetizat ca și cel dintîi, care l-a conținut... Acest fildeș are un șir de inele din aur, ca niște întăriturî, de la vîrf pînă la baza obturată printr-un capac de aur masiv. Aceeași numărătoare lentă pînă la cifra șapte. Apăsare. Declic. Capacul strălucitor, parcă atunci ieșit din mîna unui giuvaergiu, se deschide cu același sunet metalic. Al treilea colț de elefant, alb patinat, polizat, conținut în cel de al doilea fildeș. Tuyen-Ouan îl ridică în lumina soarelui.

— Dumnezeule, șoptește Doctorița.

— Sat-Avidya-Mahat, spune clar Sahabji Babu.

— Kalpa, răspunde Tuyen-Ouan.

Privit în lumina strălucitoare a soarelui tropical, fildeșul polizat pînă la grosimea unei unghii, străveziu, lasă să se vadă în interior sulul de pergament scris într-un alfabet necunoscut.

— De astăzi „Universitatea științelor orientale" își fundamentează teza ei esențială, doamnelor și domnilor, spune foarte academic Tuyen-Ouan și Pilotul nu-și poate stăpîni un mic surîs maliţios, pentru că, pretutindeni, savanţii sînt un strop preţioși și un alt strop ridicoli.

9

— Experienţa la care ne-am supus este definitivă, spune Pilotul. Atît pentru obiectul aparatajului nostru, lumea suprasensibilă, cît și pentru aparatajul în sine.

— Probabil că pe acesta din urmă îl cunoașteţi la perfecţie, domnule Pilot.

— Aici este contradicţia, bunule Sahabji Babu... Îl folosim, știm perfect din ce e compus dar... Doctoriţa ridică din umeri.

— Dar nu știm să-i interpretăm datele... Tatonăm încă, adaogă Naturalistul.

Un moment de liniște gravă...

— Vă sîntem datori știinţa noastră... Nu ca pe o formă subtilă a recunoștinţei, Pilotule... O nu... Dacă voi, occidentalii, n-aţi fi venit la noi să găsiţi numai comorile pietrelor și-ale aurului...

— Bunule Sahabji Babu...

— Știu ! Aparţineţi unei umanităţi niciodată pirat... Oamenii ar fi trebuit să-nveţe de la înţelepciunea musonului și-a alizeelor... Să-ncepem cu simplitatea a ceea ce ignoranţii numesc „misterios"... Nobilul Majunga

a auzit un foșnet în tufișuri. S-a sculat să cerceteze împrejurimile. Bănuiește existența unui singur om, care de altfel ne-a spionat tot timpul... De data asta paleontologul a greșit.

Sahabji Babu își întoarce capul spre una din tufele de rafie. Fluieră o melodie melopeică, cu alternanțe moi, apoi șuierătoare... Din tufa de rafie se prelinge un șarpe enorm, de cel puțin patru metri, din familia Boidelor. Se tîrăște prin nisip, lăsînd o dîră groasă. Trece printre cei de față, atingînd Doctorița cu coada vîscoasă. Se-ncolăcește la picioarele lui Sahabji Babu, ridicîndu-și capul pînă în dreptul obrazului înțeleptului. Sahabji îl privește blînd. Doctorița citește în pupilele fosforescente dragostea și pacea. Face un semn. Starea cataleptică a șarpelui se destramă. Reptila își vede de drum, pierzîndu-se între stîncile izvorului termal.

— Totul nu este decît dragoste, spune Sahabji Babu. „Brahma Chinta" sau „În căutarea lui Brahma" scrisă de înțeleptul Bhrigu acum cîteva mii de ani, vorbește de această condiție a extazului : Dragostea. Desăvîrșirea nu este numai Dragoste !... Este și Frumusețe... Noi avem cultul Duhului și al Frumosului... Pentru noi și ceea ce ne-nconjoară... Am înființat un oraș : Dayalbaghul — gen republica lui Platon.

— Începi să faci politică, Sahabji Babu.

— Atîta cîtă trebuie să ne-nțelegem unii pe alții, Pilotule... Ești prea grăbit să ajungem la esența imaginilor captate de voi astăzi... Cunoscute de noi o dată cu atomul... O dată cu acest manuscris, unic în bibliografia străveche a Orientului, pe care ni l-ați redat astăzi.

— Adică ?

— De cîteva mii de ani, domnule Naturalist...

Studenții-marinari s-au așezat pe jos, de jur împrejurul magistrului. Doctorița sesizează cu acuitate liniștea lor, calmul desăvîrșit ca și nerăbdarea organică, temperamentală a echipajului. Iată un simpozion științific al occidentului tehnic, cu orientul științelor naturii și omului. Sahabji Babu își pleacă pleoapele.

— Vorbeam de Dayalbagh... Muncă în comun. Contribuția tuturor membrilor. Libertate spirituală. Progres tehnic și economic... Și yoga sunetului... V-am dat un exemplu... Am înființat un fond succesoral și un mare loc de adunare pentru meditație în comun... Voi l-ați gonit pe Hristos, chemînd în locul lui cultul mașinilor... Construiți mașini în folosul omului și necunoscînd omul, nu înțelegeți semnificația universului descoperit de mașini... Noi nu-l izgonim pe Brahma și chemăm mașinile să ne ajute în viața de fiecare zi.

— Cred că greșești, Sahabji Babu... Nu l-am gonit pe Hristos decît în măsura în care vrem să stîrpim în sufletele oamenilor resemnarea, supunerea oarbă, iluzia dezarmantă în lumile de dincolo... Vorbești mereu de elite, Sahabji Babu. De inițiați. Voi căutați indivizii apți pentru maximum de perfecțiune. Noi căutăm drumul spre conștiința de sine cu mulțimile.

— Să lăsăm timpul să verifice Metoda, comandante, spune Tuyen-Ouan.

— În cinstea Metodei voastre, Sahabji Babu.

— În cinstea Metodei voastre, comandante...

Doctorița presimte apropierea momentului crucial. Al acelui moment care poate defini sensul esențial al acestui drum peste latitudini. Musonul foșnește liniștitor în frunzișul cocotierilor. Oceanul, de cobalt, alcătuiește un fundal de măreție absolută. Chemînd din eternitate forța laborioasă a gîndirii umane, Naturalistul aleargă interior din dogmă-n dogmă. Din citat în citat. Face un

efort deosebit să se poată elibera de bibliografia uriașă care-i îmbîcsește memoria. Constată dureros că este robul memoriei, acum, cînd dorește să fie liber de ea, să poată asimila datele fundamentale, sau respinge datele necontrolabil științificește. Inginerul plutește într-o stare de euforie fizică. Dacă acest bătrîn venerabil care se pricepe la domesticit șerpii va stabili cîteva lucruri concrete și controlabile în legătură cu afurisiții ăia de psyhoni, se chiamă c-au dat cea mai teribilă lovitură a expediției. „Biocenoza atolilor coraligeni" o poate studia oricare altă Fosilă de pe glob... Chestia cu psyhonii, însă, e mare... Nu-i displace prezența Valentinei și apreciază că are un bust fenomenal, capabil să-l fericească pe cel mai îndărătnic inginer de pe mapamond.

Pilotul, relaxat, își spune : — „Cred că Terențiu a fost la rîndu-i un înțelept cînd a spus : *Homo sum : humani nihil a me alienum puti*"...

— Noi susținem că sunetul a fost întîia manifestare activă a Ființei. Vechii înțelepți au cunoscut acest sunet și l-au putut transcrie fonetic. Dacă discipolul își îndreaptă voința asupra acestui sunet, care există înăuntrul său conform principiului Partea reflectă Totul — prin controlul corpului, spiritului și voinței va putea percepe planul subtil al vibrațiilor emise de structura noastră spirituală... Kabir învăța știința sunetului încă din secolul XV la Benares... Voi, dragii mei, nu vă cunoașteți corpul. El e capabil de funcții cu mult superioare celor pe care le folosiți de obicei. Centrele cerebrale sînt în relații cu modalități mai subtile ale inteligenței.

— Cu ceea ce noi numim subconștient și inconștient ?

— Exact, domnule Naturalist. Antrenați-l și-i veți îngădui să perceapă direct aceste modalități subtile...

— Vreți să spuneți că aparatura noastră...

— Traduce în imagine ceea ce noi receptăm prin dezvoltarea acestor capacități, domnul meu... Studiați activitatea glandei pineale... Corpul uman este o prescurtare a universului în înțelesul că toate elementele creației se află în mic concentrate în el. Glanda pineală este lăcașul entității spirituale a omului. Lucrați cu această glandă, faceți ca această entitate să ia drumul substanței cenușii a creierului și veți atinge zonele universalului... Lărgiți conținutul uneia dintre legile fundamentale ale Dialecticei... Totul condiționează Partea... Iubitule Tuyen-Ouan, simt amenințarea venind către prao... Îmbarcați-vă... Voi rămîne încă un ceas cu prietenii mei.

10

Tuyen-Ouan plutește spre prao, în mijlocul studenților săi, după ce și-au luat rămas bun și Doctorița simte dureros această despărțire, atribuindu-i semnificații deosebite.

Duce cu sine fildeșul conținînd acel manuscris apreciat la valori inestimabile, după ce i-a dăruit Pilotului sabia și krissul. Există în tot ce s-a-ntîmplat în ultimele ore „ceva" care răstoarnă obișnuitul. O optică stranie și revelatoare... Este evident că Sahabji Babu a vrut să rămînă singur cu expediția și se pare că prezența Valentinei Van der Verf nu-l deranjează.

— Împreună cu unul din discipolii mei, un inginer strălucit, am imaginat un asemenea aparat, spune Sahabji Babu... L-am și realizat. Cu mai multă forță de cristalizare a imaginației... Nu-l folosim... Rămînem totuși la ideea perfecțiunii umane... La gradul de dezvoltare al științei omului la care sînt cei din Dayalbagh,

mașina aceasta alienează. Împinge spre comoditate. Și comoditatea ucide ce-am construit în cîteva mii de ani... Să ne grăbim, domnii mei. Nu vă pot da decît indicații generale... Lăsați-mi plăcerea de a vă ști angrenați în cea mai fabuloasă căutare a speciei... A adevărului despre ea însăși... Permiteți-mi să experimentez două entități străine de voi... Una de pe filmul vostru... Și alta... din India... Aștept...

Inginerul potrivește casetele cu filmul intitulat „Matematicianul". Rulează cîteva secvențe. Oprește la apariția acelui personaj evasiridicol, Nelu Lupuleț... Sahabji Babu vorbește foarte încet, cu o claritate perfectă a ideilor. Spune că activitatea a ceea ce ei numesc psyhoni este de fapt o emanație de radiounde a centrelor vitale solicitate de subiect. Că există o scară diferențială infinită a personalității umane și cu toate astea există cîteva categorii tipologice bine structurate (aici se-ntoarce spre Doctoriță, îi dă adresa, o roagă să noteze ce spune și după o verificare de cîțiva ani să-i transmită și lui rezultatele fișelor de observație) și anume : a indivizilor care trăiesc grosier în planul fizic, spectru de culori dense, păstoase, în care materia este vizibilă, nediferențiată, proiecția ei în planul radioundelor, al vibrațiilor, deci al sunetului...

...— Iată, stimați materialiști, că știința sunetului nu este cîtuși de puțin mistică, ezoterică sau mai știu eu cum, doar că, pentru a fi protejată de vulgarizare, brahmanii au înconjurat-o de ceremonialul religios...

...deci această proiecție este monocordă, cîteodată distonantă — aha, iată aici un spectru perfect Pranic — așa numim noi această treaptă de conștiință primitivă... Spectrul acesta verde păstos spre verde murdar... Un

individ care trăiește prin sex și stomac — emisie de radiounde stagnantă, monotonă, discontinuități sonore — tipul e departe de subiectul acestei reuniuni... (Naturalistul recunoaște unul din edilii orașului, probabil existent într-un protocol de circumstanță)... Un tip imediat superior este cel al Senzației-Dorință. Tipul fixat pe ecran. (Nelu Lupuleț) recunoaște Naturalistul. O mai mare luminozitate a psyhonilor, de aceeași culoare cu a tipului Pranic... Spectru sonor discordant, contrapunctic, disonant de cele mai multe ori. Dintr-o senzație în alta. Dintr-o dorință în alta. Dintr-o pasiune în alta. Dintr-un orgoliu în altul. Tipul dorește să atingă emoționalul. Stadiul superior al condiției Kama (termenii aparțin sanscritei vechi, reflectă însușiri multiple, dar, domnii mei, îmi face impresia că esențializînd, sînt și de maximă sugestivitate). Nu reușește, expresia fizică a emoționalului fiind artele. Probabil scrie poezie. Ori pictează. Probabil prin acest flux și reflux psyhonii își constituie o aparență bine mulată pe dorință, total neconformă cu fondul. Tipul generează ratații intelectuali. Perfidia. Poltroneria... Opriți... Aici... Spectrul acesta de la albastru pur, spre roșu palid... Mental intelectiv... Mare luminozitate... Culori armonice, aproape melodice... Auziți ? ! Plexul solar activ... Tipul care generează sacrificiul. Dăruirea... Abnegația... Aici staționează rațiunea. Sinteza. De aici se naște omul de știință și marele artist... El poate fi cult, sau simplu muncitor cu palmele... Ascultați ?... Conversează cu armonia și echilibrul... Subliniază evoluția spre conținutul total al omului...

Doctoriței îi dau lacrimile. Pe ecranul „AF" trecuse ușor chipul Savantului...

— Bunule Sahabji Babu, spune Valentina Van der Verf... Oare te superi dacă-ți cer ca în fața acestor necunoscuți să-mi spui adevărul despre mine însumi ?

Tăcere. O ușoară ceață halucinantă pe conștiințele celor puși atît de direct față-n față cu conștiența unui adevăr uriaș. Comandantul concentrat în el, palid. Sahabji Babu, cu fruntea plecată. Doctorița cu senzația unei diferențieri depline, o acuitate deosebită a percepțiilor, o autoconșiință lucidă care-i descoperă propriul univers ca și cînd toate stările limfatice, nediferențiate, sentimentele confuze și fără contur, gîndurile disparate, dorințele refulate s-ar fi aglutinat pe niște linii de forță magnetică, resorbind neesențialul în așa fel, încît a rămas predominantă conștiința de sine... Înregistrează exact fluxul psyhonic iradiat de Valentina Van der Verf pe direcția Pilotului. Tensiunea acestui flux de-o intensitate feminină răscolitoare.

— Farmecul tău, femeie, se numește Mister... Păstrează-ți-l, spune Sahabji Babu și ochii Valentinei Van der Verf dobîndesc brusc o strălucire fascinatorie.

12

— Dumnezeule, șoptește Doctorița.

Sahabji Babu face semn să i se orienteze grila spre frunte. Ecranul sensibilografului (cuplat de Inginer la cinemafonosens) este invadat de o mișcare psyhonică în flux continuu pe o helicoidală apropiată de mișcarea pulberilor cosmice, iradiind culori evasinecunoscute, ca acele reverberații de lumină rece, de natură electrică, ale aurorelor polare. Se disting sunete de o armonie

celestă şi, spre stupefacţia celor prezenţi, în faţa ecranului se conturează flori necunoscute, în continuă vibraţie, de acelaşi colorit sublim, emanînd miresme suave, necunoscute. (Pilotul se detaşează în sine, devine el însuşi armonios şi recunoaşte acest „dublu" al înţeleptului, îi recunoaşte esenţa întîlnită pe fundul lagunei.)

— Cînd ştiinţa va descoperi proprietăţile şi influenţa radiaţiilor solare, ale radioundelor coroanei solare asupra omului şi activităţii lui, atunci ne vom putea explica mai clar acest domeniu al Manasului superior — al conştiinţei pure — pe care l-aţi văzut, spune Sahabji Babu... Sper că aceste aparate nu vor folosi la înrobirea conştiinţei, ci la deplina ei eliberare, domnii mei...

Se ridică uşor, în timp ce de la prao vine spre ţărm piroga rămasă la apă.

— Comandante, eşti totuşi nemulţumit, zîmbeşte înţeleptul.

— Căutaţi individul apt pentru maximum de perfecţiune... Îl iniţiaţi în tainele yoghinice — în această splendidă ştiinţă a sunetului (Sahabji Babu se-nclină) îl faceţi un înţelept... Dar cui au folosit înţelepţii voştri pînă la crearea acelui microunivers care este Dayalbaghul, bunule Sahabji Babu? Lor!... Discipolilor!... Castei... Noi încercăm drumul către conştiinţa de sine cu masele largi...

— Anevoios şi nesfîrşit drum, Pilotule...

— Am urcat scara evoluţiei pe clase, în interiorul naţiunilor, intervine Naturalistul...

— Astăzi voi nu mai aveţi clase şi mîine... mîine nu vor mai rămîne decît Oamenii, şopteşte Sahabji Babu... Atunci?...

Naturalistul nu sesizează întrebarea. Îşi urmează monologul, uşor crispat...

— Clasele ne-au potențat în permanență... Îmi pare că interdependența Biogeografie-Ecologie poate da naștere unor raționamente viabile... Animalele epuizează posibilitățile de adaptare, apoi pier. Omul epuizează sistemele sociale, ridicîndu-se ca indice de masă pe trepte din ce în ce superioare... Aici mergem noi pe drumul bun și aici ați greșit voi, înțelepții Indiei... Cochetați cu universul, în vreme ce paria n-a trecut dincolo de vremea învățatului Kabir. Recunoașteți, Sahabji Babu, că, după ce vom ridica la superlativ nivelul mediu al națiunii, vom avea timp să ne apropiem de tot ce astăzi ne pare atît de depărtat și straniu ?

— Atunci, poate, cunoscînd Omul, veți greși mai puțin față de el și de voi, domnule Naturalist. Să convenim că și noi și voi nu urmărim în esență decît Perfecțiunea. Și să lăsm timpului meritul de a verifica Metoda... Vă voi păstra o amintire neștearsă... A fost scris în stele să ne-ntîlnim aici, pe acest atol minuscul... Să mulțumim destinului pentru rațiunea lui generoasă... Vi-l las aici pe nobilul Majunga... Ah !... Iată-l !... Sînt sigur că vă va ruga să-l opriți cu voi... Cunoaște ca nimeni altul speciile Madagascarului și istoria lor... Veți face un act de dreptate, redîndu-i patria...

Se-nclină ușor. Fără să se mai întoarcă, se-ndreaptă spre piroga din care coboară Majunga...

...După un ceas prao-ul „Libertatea" abia-și mai penelează pînzele albe pe fondul de azurit al cerului. Doctorița îl privește dispărînd sub orizont, cu un sentiment puternic de regret, în vreme ce deasupra insulei se țes draperiile grele ale norilor de ploaie... Din larg, aduse de muson, vin aceleași miresme grele de alge, de sare, de vanilie și mirodenii împreună cu hula, cu foșnetul valurilor și cîrdurile de pești zburători.

După ploaie, în faţa cortului laborator. Pilotul citeşte jurnalul intim al căpitanului Joseph d'Ormesson, comandantul vasului naufragiat. Valentina Van der Verf tolănită în nisip, cu ceafa rezemată de-o stîncă, în acelaşi costum de baie, alb. O atmosferă stranie, un fel de obsesie colectivă, căreia îi dă glas Naturalistul.

— N-am să-nţeleg niciodată cum de-a putut înregistra sensibilograful imaginea acestui Joseph d'Ormesson... Sahabji Babu ne-a lăsat la fel de neştiutori ca şi pînă acum...

— În insule circulă credinţa că lucrurile păstrează ceva din personalitatea celor care le-au folosit, spune lenes Valentina Van der Verf... Ştiu şi eu... Poate se impregnează de acele radiaţii subtile... Dar să ascultăm, domnilor... Este o poveste dacă nu inedită, măcar tragică...

Joseph d'Ormesson, marinar din tată-n fiu, crezuse în rolul civilizator al Franţei. Luase calea celor mai îndepărtate colonii. Încă din 1894 comanda fregata „L'Hirondelle" pe care Gallieni o hărăzise patrulării în delta tonkineză şi aprovizionării forturilor riverane izolate. Cunoscuse oameni de valoarea unui Lyautey şi a guvernatorului de Lanessan. Dar mai ales cunoscuse intriga, invidia şi birocraţia sufocantă a administraţiei coloniale. Tembelismul autorităţii rutiniere. Ferocitatea capitalului. Joseph d'Ormesson participase la luptele împotriva marilor şefi de piraţi chinezi Luong-Tam-Sy şi Ba-Ky... Zi de zi, an de an îşi spulberase iluziile. În locul cinstei, raptul, în locul mesianicului civilizaţiei, perdiţia, casele de toleranţă, bolile sociale, ignoranţa şi crima organizată în raţiune de stat. Începuse să bea. În ascuns fuma opium. O dansatoare malaeză de şantan îi devenise

amantă. Îi prepara băuturi euforice, din plante necunoscute... Cu o sinceritate copleşitoare Joseph d'Ormesson notase acolo, pe filele gălbejite, cu hîrtia aproape carbonizată, toată drama unui ofiţer cinstit, martor dezgustat al propriei lui descompuneri. Apoi, ordinul de a transporta în Franţa comoara prinţului Tay-Den.

Pilotul răsfoieşte filele, îngîndurat... Se opreşte la ultimele două. Scrisul pînă atunci pedant, uşor tremurat, devine pieziş, cu întortocheli, ştersături şi pete de cerneală. Pilotul îl descifrează domol, cu pauze lungi.

„23 Decembrie 1900... *Am ridicat punctul prin hublou. Biata „L'Hirondelle". Aleargă bezmetică în largul Seişelor, purtînd între borduri comorile lui Tay-Den, fie blestemat în vecii vecilor. De aseară sînt prizonier pe propriul meu vas. Echipajul e în dubiu. Mi-o spune credinciosul Pierre, ordonanţa. Rebelii au dezarmat oamenii şi i-au închis în cazarmă. Pe ofiţeri i-au debarcat pe o insulă locuită de cîţiva plantatori portughezi... Nu îndrăznesc totuşi să mă ucidă. De cînd am îmbarcat lăzile în cabina mea, demonii au pus stăpînire pe fregată. Pînă şi ofiţerii au priviri halucinate. Am dublat santinelele... Poate am greşit, aţîţîndu-i... Canalia este şeful de echipaj, bruta de Leclerc... Cine m-a pus să-l accept cînd Duval mi-a atras atenţia cu cine am de-a face?... Prizonier pe propriul meu vas. Iată cum îmi închei cariera — şi abia împlinesc 35 de ani. Măcar onoarea drapelului s-o fi putut păstra, dacă onoarea omului am călcat-o în picioare. Ce-a vrut Bonnel cu toate poveştile lui halucinante? Ce-nseamnă acest bilet scris de el (îi recunosc literele ascuţite) în care mă avertizează să schimb capul cu 180° şi să debarc toate astea*

la pagoda Tay-Den, acolo de unde el și-a luat colțul acela de elefant ??!...

24 Decembrie 1900. *Am luat hotărîrea să rezist singur. Rebelii nu vor trece decît peste corpul meu... Leclerc e o brută sinistră. Împinge vasul spre zona recifelor de vest. Inconștientul. Alergă sub vînt, cu toate pînzele... Am să sigilez peste cîteva clipe butelia cu însemnări. Rog pe bunul Dumnezeu să aibă grijă de sufletul meu păcătos, dar credincios Franței pînă la ultima picătură de sînge a acestui trup ros de opium, băutură și friguri galbene. Facă Domnul ca butelia să ajungă în mîna unui om de inimă. Ascultă, călătorule neștiut, rugămintea din urmă a unui marinar pus în fața conștiinței lui. În apropiere de Brest, spre ocean, străjuiește* Fort du Diable !... *Care marinar nu-l cunoaște ?... Deasupra fortului, într-o veche casă de țară cu vița cățărată pe spaliere trăiește Marie d'Ormesson, văduva căpitanului de lungă cursă Armand d'Ormesson... Marinar necunoscut, un frate pierdut în mare, un camarad ajuns hrană peștilor te roagă să faci să ajungă conținutul acestei butelii bătrînei Marie d'Ormesson din Brest-Franța — la* Fort du Diable. *Primește mulțumirile mele și fii fericit. Ostașii Franței și-au făcut datoria pînă la capăt. Trec mai jos numele trădătorilor. Să fie blestemați :*

— *A. Leclerc, șef de echipaj, mutat disciplinar de pe distrugătorul „Orion".*

— *J. J. Montand, armurier.*

— *M. Kessel, cambuzier.*

cu..."

O zgîrietură. O pată de cerneală. Atît. Pilotul revede filmul terifiant al adîncurilor. Scheletul străpuns de baionete. Craniul — izbit în tîmplă. Interiorul cabinei

martor al luptei înverșunate dată de căpitanul de fregată Joseph d'Ormesson din Brest... El singur și Naturalistul pot întări adevărul mărturisirii sfîșietoare a ofițerului francez. Ciudat... Cît de omenești, cît de vii, cît de aproape i se par acum sinistrele rămășițe pămîntești îngropate în adîncul lagunei.

— Iată-mă deci singură, săracă, părăsită în mijlocul oceanului.

Valentina îi caută privirea. În ochii ei negri, fără fund, se oglindesc salcîmii umbrelоși, culorile savanei înaintea apusului, răsăritului lunei în țara Unyanyembe, tinerețea lui, patimile de-atunci, gustul parfumat, amețitor al buzelor Valentinei, sînii și coapsele ei elastice, care stăruie în ființa lui cea mai intimă și sub dogoarea scarelui ecuatorial reînvie mai puternice decît oricînd. Valentina are intuiția momentului.

— Iubitule !

În kisuaheli cuvîntul are rezonanțe tulburătoare. Mai ales cînd este rostit sălbatic de gura însîngerată a femeii pe care a iubit-o pînă în pragul crimei.

four in hand

1

Ceasul „Paul Garnier" din cabina lui Barbă Roșie, comandantul vasului „Jamaica" sub pavilion panamez, se oprise la orele 18 și 37... Mc Cow atîrnă cu capul în jos, priponit de picioare într-un cîrlig al tavanului. Cămașa tropicală numai zdrențe lasă să i se vadă umerii atletici, acoperiți de pete vineții. Fața congestionată, cu ochii gata să-i sară din orbite, păstrează încă urme de voință și stăpînire de sine. Don Alvez, răsturnat în fotoliul slinos, îi povestește ceva cu glas moale. La răstimpuri plimbă lama unui cuțit prin flacăra unei mașini de spirt. O atinge fulgerător de carnea businessmanului, absorbind cu satisfacție mirosul ușor de ars care stăruie în cabină.

— Să fii mulțumit, Mc Cow, că n-ai căzut în mîna șefului, rînjește după o nouă operație care-i smulge prizonierului un geamăt confuz... Selim Ben Raschid III e mult mai rafinat decît mine... Ei ?... Semnezi cecul ?

Se aude ploaia cotidiană ropotind pe tăbliile metalice ale punții... Don Alvez își răsucește prizonierul legat cu mîinile la spate, întîlnindu-i privirea.

— Credeam c-ai murit, Mc Cow...

Omul are ceva de psihopat. De obsedat. Monologhează în șoaptă, ca și cînd s-ar destăinui...

— De cînd ai venit pe insulă, n-ai făcut altceva decît să-nfuleci... Eu unul voiam să devin om cinstit. Aveam hanul. Aveam plantația... Puteam să-mi văd de cocoșii mei de luptă, de micile mele pasiuni, fără să-mping riscul acolo unde-l împinge șeful... Nu m-ai lăsat. Ai ruinat douăzeci și unul de plantatori, fără să-l mai adaug pe Van der Verf... Mîine, poimîine îmi venea rîndul...

Mc Cow se crispează încercînd să ridice privirea spre ceas. Don Alvez îi dă un picior în frunte. Corpul solid pendulează, rotindu-se cînd spre stînga, cînd spre dreapta.

— Ce obicei idiot aveți voi monopoliștii, dragă Mc Cow... Doriți neapărat ca fiecare om să joace numai așa cum îi cîntați... Nu vă gîndiți la personalitatea altora. La liberul arbitru... Selim Ben Raschid III a-nceput să gîndească la fel ca tine... Vrea export de „abanos" din ce în ce mai gros... înainte cîștiga zdravăn și la femei... Așa și tu. Visezi numai plantații de cauciuc... Dracu să te ia... Mie-mi place negoțul cu cacao... Cu paciuli... Mă omor după cocoșii de luptă... Ah, Mc Cow, cocoșii ăștia de luptă. Ce personalitate... Ce demnitate... Niște adevărați hidalgo, Mc Cow... Am să te jupoi de viu, neghiobule !... Acum ai înțeles cu ce se ocupă „Jamaica"?...

Îl apucă de mijloc, oprindu-i balansul.

— Te-ai săturat de stat cu capul în jos ?... Răspunde-mi o singură vorbă, Mc Cow, prietene, că altfel...

În clipa aceea ușa cabinei se smucește scurt. Intră papa Lyautey învăluit într-o aversă de ploaie. Don Alvez rămîne cu ochii holbați. Înainte de a putea schița un gest de apărare, papa Lyautey îi proptește țeava pistolului în piept.

— *Parbleu,* hangiu afurisit... Mucles, că-ți vîr tot încărcătorul în bojoci. Credeam că ți-am venit de hac... Ai țeasta ca o carapace de broască țestoasă. Întinde labele... Așa... Cred că poliția din Rio o să-mi pupe tălpile, cînd te-oi expedia ramburs...

Tot bodogănind îi pune cătușele speciale din sîrmă de oțel. Scoțîndu-și batista i-o înfige între dinți... Toată operația durează cîteva secunde.

— *Milledious,* puișorule !... Nu te strîmba... E curată... N-am mai avut guturai de nu știu cînd... Ce-ai rămas afiș ? Oriunde te așteptai să ne întîlnim, numai aici nu...

La aceste cuvinte don Alvez își revine fulgerător. Cu o mișcare scurtă ridică pumnii încătușați, trîntindu-i în tîmpla lui papa Lyautey. Luat prin surprindere și lovit magistral, francezul se clatină pe picioare, scăpînd pistolul. Don Alvez își scuipă călușul. Se apleacă să înhațe arma. Mc Cow, asistent neputincios, își strînge picioarele. Și le destinde într-o detentă puternică, izbindu-și fruntea în obrazul lui don Alvez. Îi rupe cartilagiile nasului.

— Repede, Lyautey... Din clipă-n clipă se-ntoarce bruta de Barbă Roșie.

— *Pocap de Dious...* Neghiobul era să strice tot businessul.

Tabără asupra portughezului ametit, aplicîndu-i de două ori patul pistolului peste bandaj, cu atîta elocvență, încît don Alvez se prăbușește fără un scîncet. Scoate un cuțit cu care spintecă tapițeria fotoliului. Smulge un smoc de iarbă de mare pe care-l vîră în gura împricinatului... Îl leagă cu batista peste gură.

— *Mordious,* Mc Cow... S-ar părea că te afli într-o situație puțin cam delicată. Antropofagul voia să te facă friptură. O clipă, gentleman, să-l vîr pe dumnealui sub

masă. Iată ce-nseamnă să-ți introduci nasul acolo unde fierbe oala altora.

— Fără predici, Lyautey.

Peste puțină vreme Mc Cow zace întins pe covorul răpănos de iută, reglîndu-și respirația.

— ...Pentru un businessman ești grozav, Mc Cow... Pe onoarea mea... Ia uite ?! Ți-a verificat conștiința cu un clește înroșit. Haide ! Scoală ! Se-ntoarce Barbă Roșie. A stopat mașina... Te pomenești c-am ajuns ?!

Mușcîndu-și buzele, Mc Cow se ridică în picioare. Înhață unul din scaune. Papa Lyautey trece în spatele ușii. Se aud pași grei. Înjurături scîrnave la adresa tuturor mecanicilor idioți din lume. A fabricilor de injectoare și căldări marine. A fochiștilor, mamelor și tîrfelor care trăiesc cu toate spurcăciunile astea. Pașii se opresc în fața ușii. Șovăie. Se depărtează spre pupa, bocănind.

— Noi l-am fi tratat mai blînd, decît o s-o facă cei de jos, rîde papa Lyautey într-un dinte.

Trăsăturile i se aspresc. Se întoarce spre american.

— Mc Cow, mi-ai dovedit că ești bărbat... Ajută-mă să trimitem la fund hardughia asta împuțită... Avem cu noi o pneumatică în care-ai să-ncapi și tu... „L'Hirondelle" va rămîne s-o disputăm mai tîrziu.

— *Well !... Go ahead,* Lyautey !... Este întîia oară cînd simt că trăiesc de cînd îmi tîrăsc zilele pe insula asta păcătoasă.

2

Dezbaterile din cambuză au fost economice, întrunind două voturi contra unul, pentru soluția radicală. Croissy voia să predea „Jamaica" cu proces verbal în regulă vasului de poliție francez „Ariel" afiliat „Interpol"-ului

secția „sclavi și stupefiante", aflat la două ceasuri de drum. Papa Lyautey susține că n-are nici un rost să încarce dosarele „Interpol"-ului și așa supraaglomerate, nici fondurile nenorocite ale penitenciarelor, de vreme ce le stă la-ndemînă arhiva fără posibilități de consultare a oceanului. Lui Mc Cow îi place comparația oceanului cu o arhivă. Optează pentru această soluție.

— Lyautey, spune-mi în cîteva cuvinte cum de ești la bord, și care este situația în general... De unde pînă unde te interesează „L'Hirondelle" ?... Să mă ia toți dracii dacă nu te credeam un căpitan de vas, pensionar, puțin cam țăcănit...

Papa Lyautey rîde mînzește. Își plimbă raza lanternei peste aparatul de radio portativ. Peste hartă, sextant și fața congestionată a cambuzierului prizonier. Mc Cow șuieră cuprins de admirație.

— Dacă ai lucra pentru C.I.A., pe onoarea mea, astăzi ai fi acționar la „Goodyear"... În America, oameni ca tine se plătesc în aur.

— Prefer să rod dosare, dar să rămîn în Franța... Chestia cu „L'Hirondelle" rămîne pentru mai tîrziu. Deocamdată apucă pistolul ăsta și fără nici o milă. Croissy, împachetează totul... Peste un ceas se lasă întunericul. Eu așez explozibilul în cală. Reglez ceasornicul pentru ora 20,00... Atunci „Ariel" va fi în vedere... Asta-i... Nelegiuiții ăștia au pomenit ceva de un prao și de expediția științifică... *Parbleeu*... Numai să nu ajungem prea tîrziu...

După o clipă de meditație.

— Mc Cow... Cred c-ai s-o întîlnești cît de curînd pe Valentina Van der Verf... Să-mi razi barbetele dacă acum n-are să fie mai înțelegătoare... Întrebarea se pune în felul următor : scapă sau nu, Barbă Roșie ?... Dacă nu și pe sfînta Cristina — cred că cei de jos au să-i facă de

petrecanie, atunci totul depinde de cine va intra în cabina lui... *Mordious ! Milledious ! Pocap de Dious !*... Lyautey, ai început să te tîmpeşti... Don Alvez, cu gabrioletele la mîini, are să ne dea de gol.

De undeva din măruntaiele vasului răsună cîteva împuşcături surde.

— Repede, Croissy... Explozibilul şi mecanismul... După mine, Mc Cow... Acum ori niciodată.

3

Socotelile făcute de papa Lyautey par să se rezolve fără introducerea necunoscutei, surpriză. Ploaia atinge apogeul. În afara omului de la comandă, care fumează fără să se sinchisească de ce se-ntîmplă pe vas, puntea este pustie. Francezul se tîrăşte în spatele unui spirai, iscodind orizontul cenuşiu al oceanului.

— *Parbleau,* Lyautey prietene... Nu eşti chiar atît de prostănac cum te credeam... Iată stîncile Hovas... Iată atolul Sf. Dominique...

— Ei, Lyautey ?... Ce faci acolo ? Se aud răcnete din sala maşinilor.

— Iată-mă !... Trap în cabina lui Barbă Roşie... Să-l scoatem pe don Alvez şi să-l ducem în cambuză.

Cei doi bărbaţi se furişează în lungul cabinelor, oprindu-se din cînd în cînd să asculte zgomotele suspecte. Îl găsesc pe don Alvez cu sîngele închegat pe faţă, rostogolit pînă-n dreptul uşii, chinuindu-se să se ridice în genunchi. Mc Cow îl înhaţă de picioare. Lyautey de subţiori. Cînd ajung în dreptul cambuzei, uşile tambuchiului sînt smulse brutal şi Barbă Roşie sîngerînd ca o vită înjunghiată dă buzna pe punte, cu pistoalele fumegînd. Se întîlneşte nas în nas cu Mc Cow. O directă a

americanului repezită în bărbie îi închide maxilarele, trimiţîndu-l la podea. În aceeaşi clipă ţîşnesc urlînd pe tambuchiu, doi indivizi răpănoşi, cu ochii injectaţi şi tricourile vărgate de marinar îmbibate de sudoare. Sînt înarmaţi cu răngi de fier, stropite de sînge.

— *Mordious !* scrîşneşte papa Lyautey, dîndu-i drumul lui don Alvez... Mc Cow, curăţă pe oricine încearcă să-şi scoată tigva... Croissy !... La mine !...

Cei doi banditi cad sub gloanţele trase de Mc Cow. Unul din ei rămîne ţeapăn. Al doilea, după ce face pe mortul, se zvîrle pe scările tambuchiului, răcnind ca din gură de şarpe. Mc Cow se repede pe urmele lui. Papa Lyautey îl prinde de cot, oprindu-l :

— Lasă prostiile, Mc Cow... Altădată să-ţi revizuieşti tirul... Ţine încă două încărcătoare. Croissy prietene, aleargă la proviă şi dă drumul pneumaticei. Eu mă sui la comandă să văd ce se poate face.

Un glonţ tras de Barbă Roşie, care-şi revenise, îi curmă limbuţia, înfigîndu-i-se în antebraţul stîng. În aceeaşi secundă pe uşa tambuchiului năvăleşte o hoardă întreagă, scoţînd răcnete înfiorătoare şi împrăştiind miros de băutură. Lyautey face un salt, ajungînd în dreptul lui Mc Cow. După un foc dens tras din pistoalele automate de calibru greu, cei doi bărbaţi se avîntă pe scara care duce la comandă. Omul din timonerie ştersese putina. Puntea de comandă bătută de averse, pustie... Hoarda de marinari ciuruită o clipă, invadează puntea... Croissy profită de faptul că atenţia echipajului este atrasă în altă parte. Dă drumul buteliilor cu aer comprimat. Zvîrle pneumatica peste bord. Ascuns după cabestan fileză saula. Se pregăteşte s-o lege de suportul clopotului de alarmă. De sub husa unei bărci de salvare se iveşte o căpăţînă pătrată, plină de furuncule. În urma căpăţînii se prelinge un trup scund, vînjos,

prevăzut cu două mîini goriloide. Furișîndu-se în lungul copastiei, degeneratul se pregătește să-i sară în spate. Un glonț tras de pe puntea de comandă i se înfige în ceafă... Papy, marinarul însărcinat să pregătească baleniera, cade fără un scîncet, chircindu-și de cîteva ori picioarele crăcănate. Croissy se-ntoarce spre Lyautey. Îi face un semn de mulțumire. Încalecă copastia încărcat cu întreaga aparatură.

— Cap de teuton, zîmbește Lyautey crispat, văzîndu-l cum dispare greoi ca un urs... Haidem, Mc Cow ! După ce-o să curățim puntea de cîțiva nemernici, te invit la o partidă de înot... Apără scările pînă cînd îmi fac datoria.

Glonțul tras de Barbă Roșie îi găurise mușchiul antebrațului, fără să atingă osul. Rana este dureroasă, nu insuportabilă. Își consultă ceasul brățară. 19.25... Nimic la orizont... Fixează mecanismul de explozie la 19.30... Atașează încă trei pachete de explozibil la mașina infernală. O leagă cu o coardă de nylon, dîndu-i drumul pe unul din spiraiurile mașinilor.

— *Mordious, amici,* încărcătura asta e capabilă să-l arunce în aer și pe *Morne Sechelloys*... Mi se pare că recunosc glasul satirului din Argenteuil... Mc Cow, băiatule, s-o ștergem pînă cînd n-o să ne sară-n cap toată cloaca de pe „Jamaica"...

Fără să mai aștepte răspunsul americanului își scoate vestonul, îmbrobodind cu el telegraful din tribord. Își vîră pistolul în buzunarul din spate al pantalonilor. Încalecă copastia și se zvîrle în ocean printr-o săritură de maestru. Mc Cow îl urmează fără să pregete. Amîndoi se scufundă la adîncime, ieșind la cîțiva zeci de metri departe de „Jamaica". Deodată vasul se umple de răcnete. Se deslușesc pași grei duduind pe scările de metal. Cîteva focuri de pistol trase la-ntîmplare. Apoi o

ploaie de gloanțe ciupește apa în jurul celor doi înotători.

— *Mordious*, Mc Cow... Dacă afurisita aia de mașinărie...

...O detunătură formidabilă spintecă clăbucitul monoton al ploii. Coșul vasului varsă o trîmbă de scîntei. Smuls de o mînă nevăzută, descrie o traiectorie largă, căzînd în ocean, în vreme ce „Jamaica" își cocoșează suprastructura într-o convulsie plină de scrîșnetul fierului torsionat, de zgomotul plăcilor metalice sărite din nituri, de clocotul apelor năvălind în interior. După cîteva secunde de nemișcare „Jamaica" se rupe în dreptul cuplului maestru, cufundîndu-se cu repeziciune. Prova și pupa își scot carenajul plin de scoici deasupra oceanului. Clăbuci. Spumă. Valuri. O microsecundă și cele două părți extreme ale vasului imploră cerul. Dispar subit, aspirate de arhiva lichidă, fără arhivari și fără memorie.

4

Aversele de ploaie răpăie insistent pe pînza cortului-laborator în care Naturalistul discută aprins cu paleontologul Majunga.

— Nu-mi închipuiam că inconștiența omului poate merge atît de departe, spune Naturalistul, încît să distrugă o specie, fără să gîndească la istorie... În definitiv, la responsabilitatea față de planetă. Drontul, a cărui urmă se pierduse încă din secolul XVII ori XVIII, a fost redescoperit prin 1967 de unul din cei mai stimați profesori ai mei...

— Naturalistul Dan Corbea, spune Majunga.

— Exact... De unde știți ?

— Într-un fel mi-a fost naș... Datorită lui și doctoriței Stela Boldur din echipajul celuilalt „Pescăruș albastru", exist...

— Sînteți deci...

— Majunga, fiul nobilului hovas Rabezavana din Madagascar.

Naturalistul este vădit emoționat. Își strîng mîinile cu căldură.

— Planeta a-nceput să fie mică, șoptește Naturalistul.

— Suficient de mare totuși, să ne-ncapă pe toți... Și toate speciile ei rarisime...

— Drontul trebuia ocrotit, oftează Naturalistul... Dacă revistele de specialitate, voi, oamenii de știință autohtoni, întreaga lume științifică ar fi protestat, astăzi...

— Stimate colega, răspunde Majunga în franceza lui stranie. La masa de adio, nu mai departe decît acum cîteva ore, ai adus în discuție raporturile interdependente Biogeografie-Ecologie. Eu nu sînt comunist, pentru că sînt nobil și nu mă pot identifica soluțiilor radicale pe care le propovăduiți. Consider însă neocolonialismul, sălbăticia aceasta a capitalului străin, ca pe cea mai gravă plagă a contemporaneității. Iată cui se datorește dispariția Drontului... „American Museum Ltd." a plătit unor inconștienți cîteva sute de mii de dolari și a luat o pereche, înainte de clocire, s-o transporte într-o grădină zoologică din Miami. Smuls din mediul lui ancestral, Drontul s-a sinucis prin inaniție... Curios, domnul meu. Pentru crimele mărute există un cod penal arhi-abundent la toate națiunile... Nu există încă un cod penal pentru crimele săvîrșite împotriva poporelor. Continentelor... Și-n deosebi ale celor săvîrșite împotriva naturii... S-a cucerit Luna și unele din popoarele care navigă în Cosmos poartă în istoria lor stigmatul negoțului cu sclavi. Pe-al înrobirii și secătuirii Africei... Dar

astea sînt alte probleme, domnul meu... În adevăr... Ar trebui să protestăm violent împotriva vînătorii abuzive din helicopter. Împotriva pescuitului electric și prin radio-unde... Să salvăm fauna Africei. Fauna endemică a Madagascarului. A Seișelor... Toate speciile rare, pe cale de dispariție.

— O necesitate de înaltă etică... Consider necesară o comisie a rezervațiilor mondiale, cu un corp de pază helicopurtat...

— Aprobat, se-nflăcărează Majunga.

Becul puternic își revarsă lumina peste aparatajul nichelat. Peste rafturile pliabile înțesate cu borcane închise ermetic. Naturalistul a uitat radical aventura lui interioară legată de „L'Hirondelle", ultralaborator și deliciile Valentinei Van der Verf. Își urmează gîndurile cu glas tare :

— Da ! Da !... Ai dreptate, colega !... Biogeografia va trebui să-și modifice structura în mod radical... Asta la capitolul OM... Savantul mi-a pomenit adesea de raporturile dezastruoase stabilite în fostele țări colonîale între posesorii de capital și biotopul autohton.

— În această călătorie vei aduna argumente irefutabile în legătură cu identitatea societății umane de aici și „Biocenoza atolilor coraligeni"... Colega !

— Domnul meu.

— Colega... Pentru că te văd atît de entuziasmat față de sacrele monumente ale naturii...

— Mă onorezi.

— Pentru că datorez încă recunoștință echipajului celuilalt „Pescăruș albastru", care-a făcut un atît de semnificativ popas în Madagascar...

— Domnul meu, profesorul Dan Corbea și doctorița Stela Boldur-Bogdan vor fi emoționați...

— Îţi voi face o confidenţă de maximă importanţă. De uluitoare importanţă.

Naturalistul îşi tamponează fruntea acoperită de sudoare.

— Mă copleşeşti, colega, răspunde răguşit.

— Grupa peştilor *Osteichthyes* — subclasa *Crossopterigieni,* şopteşte conspirativ paleontologul.

Naturalistul înregistrează un şoc care-i crispează trăsăturile.

— *Latimeria chalumnae,* abia articulează, sugrumîndu-se.

Majunga confirmă cu un semn al capului.

— Consideraţi dispăruţi... Exemplarul prins în 1938?... Grupă bine dezvoltată în devonian şi carbonifer ?

— Da ! Da ! Da !

— Ştii undeva ?

— Da !

Naturalistul îi acopere gura cu mîna... Apoi :

— Colega... Iubite colega !... Iată-mă consolat de toate rătăcirile mele. Îţi dai seama ce-nseamnă un film submarin avîndu-l drept protagonist pe misteriosul şi arhaicul strămoş al amphibienilor ?!

Îl ia de braţ. Îl trage în faţa hărţii Oceanului Indian, spînzurată de unul din pilonii telescopici ai cortului.

— Să stabilim zona, iubite colega Majunga...

...O bubuitură puternică pătrunde răbufnit prin pînzele dense de ploaie. Cei doi oameni de ştiinţă se privesc miraţi. Dau năvală afară din cort... Disting silueta frîntă a unui vas mistuindu-se cu repeziciune în adîncuri. Crestele înspumate însemnînd locul naufragiului.

— La yaht !... La yaht !... le strigă Pilotul ieşit pe coca „Pescărusului albastru"... Hei, Valentina !... Oameni la apă !...

— Oameni la apă, repetă mecanic Naturalistul, repezindu-se spre locul de ancorare al yahtului, urmat de Majunga și Pilot.

Pilotului îi trebuiește un minut să dezlege parîmele, să ridice vela și să înhațe echea. Paleontologul hovas se dovedește un marinar înnăscut. Pilotul îi lasă în grijă școtele. Din cabina yahtului își face apariția stăpîna vasului. Cu musonul travers cîntînd în pînze, cu etrava spintecînd hula, bandat mult în tribord, yahtul ia largul.

5

Valentina Van der Verf se ține de stralul care ancorează catargul la prova. Ploaia caldă îi biciuie obrazul, psalmodiind mărunt și sonor pe gluga cerată a pelerinei. După ce scrutează îndelung cenușiul oceanului, lăsîndu-se stropită de valurile sparte sub etravă, se întoarce lîngă Pilot. Calcă ușor pe marginea bordajului, gata să se prăbușească la cea mai mică înclinație neprevăzută.

— Valentina !

Femeia își ridică ochii încercănați, grei de întrebări, de incertitudini... Îi zîmbește vag. Ajunsă lîngă el i se adună la piept, căutîndu-i privirea.

— Ștefano !... Nici măcar o noapte n-ai vrut să petreci cu Valentina ta... Alah !... Cui mă lași, iubitule ?!... Poate mării, Ștefano !

Izbucnește într-un rîs sălbatic. Îl încleștează brusc într-o îmbrățișare paralizantă. Atunci cînd el scapă echea, clătinîndu-se gata să se prăbușească, Valentina o izbește cu piciorul. Yahtul se răsucește sub vînt cu pînzele fîlfîind. Se bandează cu catargul înclinat spre creasta valurilor. Majunga dă drumul școtelor. Sare în celălalt

bord. Cu un efort puternic Pilotul o frînge în braţe. Apucă echea cu stînga. Prova linge reciful. La cîţiva centimetri de vîrful bompresului. Musonul cade pe velă. Yahtul se redresează cu un ruliu savant.

— Valentina, Valentina, o mustră Pilotul blînd. Îi mîngîie obrajii uzi de ploaie şi lacrimi... Haide !... Trecutul ne aparţine numai nouă... Îţi mai aduci aminte, Valentina ?...

Glasul Pilotului coboară într-un murmur abia deslușit, acompaniat de vînt, de apa bulbucind sub chilă, de huietul valurilor izbindu-se în ţărmul îndepărtat acum.

— Da, Ştefano !... Îmi aduc, îngînă Valentina muzical în kisuaheli, petrecîndu-i braţele pe după gît... Iartă-mă!

Închide ochii. În gene îi stăruie stropi de apă. Buzele cărnoase, roşii, întredeschise, aşteaptă lacome sărutul amantului de atunci... Sărutul nu întîrzie să vină... Fierbinte şi răscolitor, la fel de pătimaş ca-n nopţile a căror aducere aminte o cheamă amîndoi...

Naturalistul îi priveşte mirat. Se-ntoarce zîmbind spre Majunga, arătîndu-i în depărtarea încenuşită, ţesută diagonal de zăbrelele ploii, un punct minuscul săltînd pe spinarea hulei.

— Pare o barcă ! Ce zici, colega ?...

6

Ploaia. Musonul în vele. Etrava spintecînd hula.

— O barcă foarte joasă, spune Majunga... În stînga ei, la cîţiva zeci de metri, doi înotători... Dacă strîngem vîntul, îi salvăm înainte de a fi ajunşi de ambarcaţia cealaltă... Îşi face mîna streaşină. Se pleacă mult peste bordaj... Răcneşte din răsputeri :

— Hei, voi din apă !... Atenție !... Rechinul !

La auzul cuvîntului, Naturalistul se-nfioară. Își întoarce privirea timorată în direcția arătată de brațul întins al paleontologului.

— Ai ocazia să vezi foarte de-aproape un *Prionace-galuca,* marele rechin albastru, îi spune Majunga, dezbrăcîndu-se rapid.

— După mărimea înotătoarelor pectorale, aduce mai mult cu *Charcharias.*

Gol, cu trupul atletic șfichiuit de ploaie, ținînd krissul malaez în dinți, Majunga se tupilează la prova... Nu rămîne din el decît un vînător primitiv, gata să se repeadă. Urmărește cu pupilele mărite înotătoarea dorsală care se apropie cu viteză de cele două victime. Auzind părerea Naturalistului, își scoate krissul dintre dinți, repezindu-i pește umăr !

— Rămîn la opinia mea. Este un *Prionace Galuca* și încă unul de cel puțin doisprezece metri...

...Valentina auzise strigătul de prevenire. Se ridică în picioare. Smulge echea din mîna Pilotului. Îndreaptă prova yahtului drept spre cei doi înotători. Din tribord se apropie pneumatica săltînd caraghios pe valuri.

— La luptă, Ștefano !... Haide, *old boy* !... Arată-mi ce poți !...

Nările răscroite îi tremură. Carnea ciocolatie i se-nfioară, cuprinsă de o voluptate tainică... Apucă școta velei mari, strîngînd vîntul pînă cînd yahtul se-nclină cu copastia la rasul valurilor, mărindu-și simțitor viteza... Capetele înotătorilor rulează ca niște dopuri.

— Hello, Mc Cow ? strigă Valentina, recunoscînd fălcile pătrate ale businessmanului... Hello, papa Lyautey !... *Hombre,* oameni buni !... Apărați-văă !...

...Cei doi înotători ajunși la nici zece metri de yaht se întorc, înotînd pe loc. Așteaptă atacul umăr la umăr... Monstrul marin se răsucește pe spate, arătîndu-și uriașele înotătoare abdominale.

Majunga are dreptate, gîndește Naturalistul... Pînă la urmă este totuși un rechin albastru.

7

Că pneumatica vîslită greoi de Croissy nu ajunge înotătorii la timp, se datorește curentului țîșnit din laguna descoperită de Naturalist pe de o parte și rănii din antebrațul francezului pe de alta. Cu toate că arsurile proaspete în contact cu apa sărată îi produc usturimi vecine cu nebunia, Mc Cow îl susține viguros pe Lyautey. Ajung și unul și celălalt la capătul puterilor. Strigătul de prevenire și perspectiva morții groaznice le electrocutează forțele.

— *Mordious,* Mc Cow, gîfîie papa Lyautey... Haide... Dă-mi drumul. Sprijină-ți tălpile de tălpile mele. Repede... Afurisite valuri... Acum !... Împinge cu forță!...

Rechinul întors pe spate cu gura plină de dinți căscată, trece printre ei, vînzolind apa cu coada. Pîntecul alb se scurge nălucă, cu atîta viteză încît bietul Lyautey neputîndu-se folosi de brațul stîng este surprins de coada monstrului. Izbit în spinare, face un salt de cîțiva metri pe deasupra valurilor, pierzîndu-și conștiința. Înainte de a se cufunda pentru totdeauna, Majunga plonjează lung, destinzîndu-și arcul picioarelor într-o detentă puternică. Îl apucă de păr și înotînd viguros cu o singură mînă, îl scoate în calea yahtului, trecîndu-l Pilotului, care-l urcă la bord. Valentina execută o voltă sub vînt, punînd yahtul travers între Mc Cow și rechi-

nul întors la atac. Croissy lasă padela. Împroșcă dihania cu o ploaie de gloanțe trasă din pistolul automat.

Naturalistul urmărește fascinat spectacolul rulat cu viteză halucinantă.

Rechinul intră-n imersiune pe verticală, arcuindu-și trupul de țipar într-un apostrof de culoarea oțelului polizat, ca numai după cîteva secunde să țîșnească de sub pupa yahtului. Naturalistul se vede cu pistolul comandantului înfipt în palmă. Aude doi pași duduind pe marginea bordajului. Silueta Pilotului despică aversele de ploaie, apoi glasul de alto al Valentinei solfegiază pătimaș :

— *Caramba,* Ștefano !... Înfige-i cuțitul în spinare... Haide, Mc Cow !... Haide, Majunga !... Trage, Savantule... Ține-te bine !... Prind vîntul.

Vela se destinde cu un pocnet surd și yahtul se răsucește pivotind pe cîrmă. Naturalistul se-ntreabă cărei categorii spirituale aparține această Valentină pătimașe și dacă forța psyhonică a lui Sahabji Babu ar fi putut domoli foamea și rapacitatea rechinului albastru...

...Pilotul sărise în spatele lunecos al rechinului.

Se agățase cu stînga de înotătoarea dorsală, înfigîndu-i cuțitul într-o cută neprotejată. Tot atunci Majunga îi înfige krissul sub întîia înotătoare pectorală, înotînd în sens invers. Apa se pătează de sînge. Biciuit de durere, uriașul *Prionace galuca* își părăsește vînătoarea, întorcîndu-se asupra inamicilor nevăzuți.

Stăruința îi este fatală.

Vînzolindu-se la suprafață, îi dă prilej Valentinei să-l manevreze, aducîndu-i tribordul yahtului numai la cîțiva metri de căpătînă. Pilotul lunecă sub trupul fusiform. Mc Cow ajunge pneumatica. Majunga, izbit de valurile stîrnite de zvîrcolirea rechinului, se căznește să-i înfigă krissul pentru a doua oară.

— *Hombre,* savantule !... Ce mai aștepți ?

Naturalistul ridică pistolul. Ploaia îi șiruie sticla ochelarilor. Emoția îi aburește privirea. Vede dintr-o dată, ca într-o fixație, ochiul enorm, rece-oțeliu, mișcîndu-se spasmodic în orbita înconjurată de plăci cornoase. Apasă de cîteva ori pe trăgaci cu o subită bucurie interioară.

Fiara marchează loviturile, biciuind oceanul cu coada enormă.

Cîteva salturi dezordonate. Sîngele țîșnind prin rănile făcute de cuțite. Liniște.

Pilotul și Majunga se cațără sprinteni la bord.

Cu hainele șiroind, palid, Pilotul se apropie de Naturalist, întinzîndu-i mîna.

— Mulțumesc, Fosilo !

La pupa, în spatele velei, se petrece o scenă asemănătoare. Papa Lyautey zemuit, cu vopseaua albă care-i arginta tîmplele și barbetele scurgîndu-i-se în lungul gîtului, scutură cu putere mîna paleontologului.

— *Sandious !...* Dacă îmi aduc bine aminte, am onoarea să reîntîlnesc pe șeful rebeliunii studențești din toate universitățile de limbă franceză de peste mări... *Monsieur* Majunga...

— Memoria nu te înșală, inspectore Emile Binette !

— *Pocap de Dious,* monsieur Majunga... M-ai făcut să pierd trei ani încheiați căutîndu-te și acum ?... Ei bine, acum, cînd te-am găsit, mă faci să pierd avansarea la gradul de inspector-șef și mutarea mea la Paris, zîmbește el... Adică, tot restul vieții.

— *Caramba,* Lyautey-Huot, alias Emile Binette !... Nu găsești că e indecent să-l ții gol în fața mea ?!... *Hombre,* diavole !... Nu ești atît de bătrîn cît mi-ai părut la Port-Victoria !... Bravo ! Ce-au să zică cei de-a-

colo cînd au să-ţi afle adevărata identitate ?... Haide, vino şi sărută-mi mîna...

Inspectorul Emile Binette din „Interpol", secţiunea „sclavi, stupefiante", se-nclină ceremonios, executîndu-se pe loc. Valentina îi întinde degetele, zîmbindu-i cochet.

8

Doctoriţa urmărise yahtul prin binoclu de cînd depăşise mijlocul golfului. Bătuse înciudată din picior cînd Valentina atentase atît de evident la pudoarea Pilotului, gîndindu-se la nerușinarea femeilor şi nestatornicia bărbaţilor. De fapt era încă tulburată de relevarea adevărurilor simple ale vieţii spirituale. De posibilităţile de investigare infinite ale universului psyhonic prin intermediul „Sensibilografului". Aruncase pe fişe cîteva idei în legătură cu metodologia noii ştiinţe. Era lacomă de acest univers şi gîndise intens la valoarea inestimabilă a folosirii „Sensibilografului" în viaţa socială... Binoclul maritim „Zeiss" îi adusese în faţa ochilor peripeţiile luptei cu rechinul. Îl văzuse pe Pilot gata să se înece şi pe Naturalist trăgînd calm ca la un exerciţiu de tir. Tocmai voia să-l strige pe Inginer să schimbe casetele cu filmul „Matematicianul" cu cele cu „Imersiunea", cînd aude zgomotul furiş al unor paşi tîrşîiţi pe cocă. Se-ntoarce mirată. Surprinde un individ neras, cu cămaşa cadrilată atîrnînd fleaşcă, desculţ, cu pantalonii suflecaţi peste genunchi, ajuns sub batiul motoarelor. Se privesc ochi în ochi, nemişcaţi. Cîteva secunde. Individul îşi revine. Ridică încet dreapta înarmată cu un pistol de luptă. Rînjeşte pieziş. Doctoriţa combină instantaneu mimica individului

cu gesturile lui prelinse, urmărind procesul fiziologic al actului deliberat, la cazul în speță greoi și cu destule reticențe. Gîndește că poate opri înlănțuirea procesului prin ceva neașteptat. Și că numai acel ceva o poate salva.

— Hei, prietene! îl apostrofează în engleză.. Nu-i nevoie să mă amenințI cu pistolul... Haide, spune-mi ce vrei și caută să te porți civilizat.

Omul rămîne surprins... Schimonoseala sadică i se transformă într-un fel de stînjeneală necioplită... Doctorița nu-i dă răgazul să-și revină. Se-ndreaptă spre el, făcînd semne prietenești palmierului de care este amarat hidroul.

— Helo, prieteni!... Bine-ați venit, strigă fluturîndu-și mîna cu veselie.

Reușește să ajungă la batiu. Apasă soneria „alarmă punte". Instinctiv, individul întoarce capul. Perfect. Doctorița își scoate de după gît cureaua binoclului. Îi aplică intrusului o lovitură îndesată în tîmplă. Omul icnește înfundat, clătinîndu-se pe picioare.

— Ajutor!... Ajutor! țipă Doctorița.

Cînd Alfonso, omul lui don Alvez întîlnit la „Hanul Portughezului" — își revine și cuprins de turbare se repede la Doctoriță, intră sub ploaia de lovituri trase rural de Inginer cu o cheie franceză. Izbit peste mîini, după cap, amețit, Alfonso scapă pistolul. Cu o fentă rapidă se apără de cheia învrăjbită. Îi trîntește Inginerului o directă cu atîta putere, încît îl proiectează cu ceafa în elicea tractivă. Doctorița ridică pistolul, fulgerător.

— Să mori, tîrfa dracului, răcnește Alfonso smucindu-și cuțitul din teacă.

— Ușor, sir! Haide! Fă bunătatea și ridică mîinile.

Invitația suavă a Doctoriței este irezistibilă. Alfonso ridică mîinile pe care Inginerul i le leagă cu cureaua de batiu, bodogănind fraze netransmisibile.

Ploaia încetează.

Deasupra palmierilor încep să se arate constelațiile.

Noaptea cade brusc, dezvăluind fosforescența vie a oceanului. În largul insulei Maria ies de sub orizont luminile de poziție ale unei nave ultrarapide.

9

Luna plină își ridică obrazul arămiu din ocean, deschizînd pîrtii suflate cu argint peste hula molcomă. Noaptea își sublimează esența în miresmele vegetale. În foșnetul cocotierilor. Al tufelor unduioase de rafie. În sonoritățile estompate ale apelor. Poleit de lumina fulguită din constelații, „Pescărușul albastru" pare o viețuitoare stranie, abandonată de vreme pe luciul smălțuit al golfului. Echipajul hidroului strîns în fața cortului laborator îl ascultă pe inspectorul Emile Binette, revenit la adevărata identitate după ce folosise una din mașinile de ras electrice de la bord. Se identificase atît de mult cu rolul unui marinar bătrîn, încît de multe ori pleoștea umerii și-și tîra picioarele, lucru care se părea că-l amuză, atunci cînd era conștient de el.

— *Sandious,* domnișoară doctor... Mai ales dumitale îți datorez, pe lîngă mulțumiri — îi arată brațul bandajat — cîteva explicații.

Îl vede pe Majunga ieșind din cort urmat de Mc Cow și Valentina. Se scuză și se duce la el, apucîndu-l de umăr.

— Profesore, dacă vrei să asculți sfatul unui prieten, ascunde-te în pădure pînă cînd Croissy mai are de lucru cu onorabilul Alfonso și „Ariel" pe care-l văd sosind, mai staționează în apele Seișelor... Guvernul dumitale a lăsat mînă liberă „Interpolului". Nu-i plac oamenii vindicativi.

— Mulțumesc pentru grijă, spune Pilotul... Paleontologul este oaspetele nostru... Pentru că niciodată nu strică un strop de precauție, îl rog să se îmbarce pe hidro....

Emile Binette face un semn vag.

— Dacă e vorba de mulțumit Doctoriței, lasă-mă și pe mine Lyautey-Binette, rîde tare Mc Cow dezvăluindu-și dantura perfectă... Mi-a luat usturimile cu mîna... Totul e O.K. cu „L'Hirondelle" mi-ați tras o cacialma de cîteva zeci de milioane... Cam mult...

— Despre ce „L'Hirondelle" e vorba ? tresare inspectorul.

Nemachiat, cu obrazul ras proaspăt, este un bărbat de patruzeci și doi de ani, cu trăsături energice și inteligente.

— Despre adevărata „L'Hirondelle", pe care mi se pare c-o căuți în numele guvernului tău, inspectore... Pe care eu am căutat-o în numele personal a lui Mc Cow... Salvatorii noștri sînt aici de două săptămîni... Valentina nu vrea să mărturisească nimic... Ei ? !... Să te vedem ?! Unde e comoara de pe fregată ? (Aici Pilotul o privește intens pe Doctoriță și Doctorița gîndește simultan ambele reprezentări ale „Comorii", lăsîndu-se inundată de un sentiment strălucitor și reconfortant). Și-au însușit-o savanții s-o ducă acasă și s-o transforme în cine știe ce mijloc de propagandă, sau...

— *Milledious !*... Sau prao-ul acela misterios... Dar mai întîi dovezi !... Dovezi că „L'Hirondelle" a fost găsită.

Valentina întinde mîna. Luna aprinde jocul capricios al nestematelor încrustate în inelul străvechi.

— Pentru voi, atît, solfegiază ea cu mezzo-voce.

— Comoara prinţului Tay-Den s-a-ntors în patrie de cel puţin cinci zile, spune Pilotul şi este singura minciună pe care acest bărbat brav a rostit-o în viaţa sa. Inspectore, am să-ţi predau jurnalul intim al comandantului fregatei, căpitanul Jean d'Ormesson. Eşti cel mai indicat să-i cauţi rudele... sau, dacă nu mai există, să-l dăruieşti... Ştiu eu cui?... Poate Franţei. Citindu-l, ai să-mi aprobi gestul... Sînt sigur. O sugestie. Pentru conştiinţa dumitale caută să găseşti tot ce se leagă de secundul vasului, locotenentul Marcel Bonnel.

Mc Cow îşi scarpină bărbia, vădit stînjenit.

— La dracu!... Cît ceri pe caietul cu pricina? Împreună cu jurnalul de bord pe care-l am, ar alcătui o colecţie frumoasă... Poate c-aş plăti un zgîrie hîrtie să facă ceva din el... Best seller-ul anului, Mc Cow pe coperta unei „Best seller". „Misterul fregatei". Sau „Tay-Den, redivivus". Mc Cow distins cu premiul „Pulitzer". Mc Cow şi Jack London. Ura!

— Mc Cow, Mc Cow! Ţi-am spus dintotdeauna că nu te pricepi decît la afaceri, ironizează Valentina. Haide, papa... Asta să fie singurul tău faliment.

— Uite ce se-ntîmplă, reia americanul... La mine minutul costă dolari... Chestia cu comoara m-a pasionat straşnic. Am pierdut partida aici. Am cîştigat-o în Mahè. Ce vreţi? Fără riscuri afacerile n-ar avea nici un haz şi eu m-aş face mormon... O alimentare gratuită pe zece zile cu combustibil şi alimente, dacă mă duceţi în noaptea asta la Port-Victoria... Gata tîrgul?

— Regretăm, mister Mc Cow!... Avem încă treabă pe atolul Sf.Dominique, spune Pilotul.

Din larg se văd fasciile de lumină ale unui proiector puternic măturînd apele. De la țărm răspunde Croissy cu semnale luminoase în codul maritim internațional.

— Te duc eu, Mc Cow, spune calm Valentina... Aici nu mai am nimic de făcut.

Se-ntoarce spre Pilot. Se-apropie.

— Dragul meu, mi-a plăcut întotdeauna să trec prin viață : *four in hand* !...

În kisuaheli :

— ...Se pare că va fi mulțumit cu o soție decorativă ca mine... Ce vrei, Ștefano ? Nu pot trăi, iubitule, numai din amintiri... Eu n-am ajuns și n-am s-ajung curînd la „comoară"... Păstrează-ți micuța doctoriță... Pare o femeiușcă liniștită și castă... Destinele noastre s-au despărțit în noaptea cînd Selim Ben Raschid te-a învins... Adio, iubitule !... Iubitule... Pentru toată viața, iubitule...

Se rupe cu greutate.

Se-ndreaptă spre yaht fără o vorbă, nimănui.

Luna îi scaldă fruntea monumentală, într-o lumină ireală. Pilotul o asociază imaginilor vechilor regine ale civilizației Kush. Poate că și este o ultimă descendentă. La fel gîndește Doctorița, admirînd-o cu un sentiment de nespusă ușurare.

— Adio, domnilor ! salută vesel Mc Cow, strîngîndu-le mîna... Adio ! Vă mulțumesc pentru intervenție !... Mă plictiseam al dracului pe insula aceea afurisită... Am trăit cîteva zile O.K....

Ajuns în dreptul Naturalistului, îi șoptește :

— Cînd voi deschide o sucursală în capitala voastră...

— Se numește București.

— *Well* !... Am să notez !... Atunci n-am să te uit !...

Rîde ca de-o glumă strașnică, trăgîndu-l pe Emile Binette după el.

— Inspectore, am să telegrafiez reprezentantului meu din Tananarive... Parcă acolo trebuie să pleci ?... Ai un cec de cinci mii dolari... Reține. CIA plătește oameni ca tine în aur... Hei, Valentina., Ia-ți rămas bun de la Lyautey-Binette !... E un mare psiholog... Îți aduci aminte, Binette ?... Precizarea făcută la bordul lui „Jamaica".

Sare pe puntea yahtului.

Valentina ridică velele.

— Oricînd și oricine dintre voi găsește la „Goodyear" un post gras !... Mc Cow are memorie strașnică... *Go ahead,* Valentina !... *Good night, dear friends !... Good night !*

Vasul execută o voltă elegantă. Își plimbă bordajul în lungul recifului.

— *Four in hand,* Ștefano !... *Four in hand !*

Glasul de alto spaniol, cu inflexiuni muzicale plutește cîteva clipe deasupra golfului. Se aude susurul musonului în vele. Pilotul privește aripa albă a pînzelor topindu-se în noapte.

10

„Ariel", după cum identifică Emil Binette vasul stopat dincolo de bară, se pregătește să lase o barcă la apă.

— Comandante, spune inspectorul... Noi ne cunoaștem de foarte multă vreme !... Dacă-ți reamintești la Bangui, pe Ubanghi, în Africa ecuatorială...

Pilotul se-apleacă spre el :

— Te numeai ?

— Cred că eu eram Olivier Coppée, vînătorul...

— Olivier Coppée, silabisește Pilotul... Ah ! Olivier Coppée... La dracu... Unyanenbe !... Caravana neagră...

Ruinele din Dar Fur... Totul...

— Da ! Totul !

— Cît de mult te-ai schimbat, Olivier Coppée...

— *Parbleau*... Îmbătrînim ! Iată-ne pe drumul cel bun. Am luptat atunci cot la cot împotriva traficanților de sclavi. Tu un vînător necunoscut. Eu un slujbaș al „Interpolului" pe urmele tribului Manjema, furnizorul lui Selim Ben Raschid. Valentina...

— Lasă asta...

— Cum vrei... Spune-i unui vechi camarad, care este situația fregatei. Mi-aș pune pistolul la tîmplă, dacă milioanele de-acolo ar intra în buzunarele lui Mc Cow.

— Îți dau cuvîntul meu că Mc Cow va ajunge prea tîrziu să mai poată întreprinde ceva.

— Răsuflu.

În cîteva cuvinte laconice, Pilotul îi povestește tot ce era de povestit în legătură cu praoul „Libertatea" și fregata „L'Hirondelle". Cu atît mai mult cu cît Tuyen-Ouan îi arătase turbina puternică cu care fusese înzestrată și cu cît acest secret nu fusese dezvăluit nici unuia din cei prezenți. Acum „Libertatea" are destule sute de mile între ea și „Ariel". Probabil că a și fost interceptată de vasele militare care-o așteptau în largul insulei Diego Garcia și tezaurul fabulos al prințului Tay-Den se află în siguranță.

— Crimă. Numai crimă abjectă, trădare ticăloasă și nebunie stupidă, izbucnește inspectorul Emile Binette. Strașnic și-a mai păstrat oceanul secretele... *Parbleau !* Dă-mi voie să-ți completez informația !...

Povestește cum individul de la care Mc Cow a cumpărat jurnalul de bord se numea tocmai J. J. Montand și fusese fiul armurierului șef al fregatei și al unei sclave ținută pe lîngă bisericuța la care era un soi de paracliser, pe jumătate cretin. Nu atît de cretin să nu

vîndă o copie în plus lui Van der Verf. Taică-su ridicase un spital pentru marinari în Port-Victoria și o capelă cu azil. În ziua cînd s-a oficiat întîia slujbă, acel J. J. Montand tatăl s-a spînzurat. Spune că i-au trebuit ani de cercetări, să ajungă la adevăr. Că mulți plantatori din Mahè și insulele învecinate s-au ruinat căutînd-o pe „L'Hirondelle". Spectrul corăbiei naufragiate, doldora de avuții, plutea înnebunitor peste Seișe. La fiecare miez de noapte vedea din cuibul lui tot felul de ambarcații părăsind rada.

— Ah !... Iată și barca de la „Ariel". Mc Cow a vrut să dea marea lovitură. Și-a asociat banda lui Alvez. Era s-o pață... Alvez...

— Știu, Olivier Coppée, alias Emile Binette... Alvez forma punctul de transbordare între Zanzibar și coasta Maskatului. Selim Ben Raschid a progresat. Astăzi deține monopolul traficului în Oceanul Indian.

— *Pocap de Dious !*... De unde știi ?

— Am interceptat convorbirile radio „Jamaica" — „Zanzibar".

— Codul ?

— A revenit la cel din Ubanghi. Altfel nu-mi atrăgea atenția.

— Mulțumesc ! De o mie de ori mulțumesc !... Comandante, barca a tras la mal. Sînt dator să-mi prezint raportul...

Îl strînge de braț, trăgîndu-l spre țărm.

— Nu mă obliga să-mi iau rămas bun de la nimeni. În fond sînt o fire uricioasă și singuratecă... Este vădit emoționat și minte... Se străduiește să zîmbească.

— Cine știe, comandante... Pămîntul a ajuns astăzi atît de mic... Adio ! Sau poate, la revedere !

...„Constelația Scorpionului o urcă pe roșia Antares la zenit. Luna vagabondează palidă pe cerul stropit cu

stele strălucitoare. Barca de la „Ariel" se-ndepărtează în ritmul viu al motorului, încreţind smalţul argintat al golfului. La pupa, lîngă cîrmaci, silueta imobilă a inspectorului Emile Binette duce cu ea ceea ce mai rămăsese din amintirea unei epoci dramatice, consumate sub soarele arzător al Africei ecuatoriale.

11

Miezul nopţii.

„Ariel" se mai zăreşte ca un punct lucind infim sub Crucea Sudului. Inginerul îl urmăreşte din vîrful Stîncii roşii. Îşi ţine bărbia rezemată de genunchi, spunîndu-şi că aportul lui la toată treaba asta este de ordinul „întreţinere". Întreţinerea hidroulului, a aparatajului electronic şi de imersiune, pînă la urmă întreţinerea potenţialului combativ al echipajului obişnuit să-i atribuie rolul de paznic al hidroului în timpul raitelor submarine, ori terestre... Înseamnă că oamenii au încredere în el şi că, atitudinea lui egală, fără plusuri prea mari şi fără minusuri evidente, este tocmai ce trebuie într-un mediu susceptibil ca al cercetătorilor ştiinţifici.

— Niciodată n-ai fost un mare traumatizat, onorabile, îşi spune cu blîndeţe. N-ai mutra unui erou dilematic, scumpule...

Sub bonomia aparentă cu care se tratează, ascunde, pentru întîia oară în viaţa lui, o neliniştе esenţială. Miezul de noapte ecuatorială, imensitatea cerului şi a oceanului, favorizează cristalizarea întrebării care-l devoră de cînd Sahabji Babu a explicat cu o logică exemplară posibilitatea cunoaşterii integrale a eu-lui.

— Așa plin de ulei cum ești, amice, cu zeci de planuri tehnice în cap, cu pasiunea angrenajelor și cu dragostea asta înnebunitoare pentru „Pescărușul albastru"...

Oprește monologul... Cea dintîi operă vie. „Pescărușul albastru". Sublimul nopților de calcul împreună cu colegii de la „Construcții avioane"... Pasiunea schițelor migălite fin pe întinsul virgin al colilor de calc. Oare starea aceasta de creație matematică, de concentrare a spiritului în cifră, ce spectru psyhonic generează ? Sahabji Babu spunea că echilibrul spiritului în cifră și logică, în mental, este unul din aspectele superioare ale spiritualității umane.

— Un lucru la care nu m-am gîndit niciodată... Și care vreau nu vreau, s-a transformat într-o obsesie.

Meditează în acești termeni, cu privirea pierdută în larg. Nu descoperă decît tîrziu culoarea stranie a oceanului. Mii de specii luminoase adunate în largi fluvii fosforescente, migrează radiar din apele atolului. Golful fierbe sub năvala peștilor. Siluete cenușii, enorme, săgetează valurile, cuprinse de o panică inexplicabilă. Asistă stupefiat la un exod al infinitei faune oceanice izgonită de la adîncimi la suprafață și de la suprafață spre periferia orizontului. Spectacol halucinant. Asemănător potopului. Ori marilor cataclisme seismice.

Aici se verifică firea pozitivă a Inginerului.

Coboară repede. Întinde pasul spre locul de ancoră al hidroului, cu gîndul să filmeze migrația, dacă va putea din larg, ori dinspre capătul recifului.

— Hei, savanților ! strigă, trecînd pe lîngă cortul-laborator. Ieșiți să vă vedeți biotopul venind să vă salute din mers. Se pare că este noaptea despărțirilor și a regretelor.

Fluieră „Atunci cînd luna", îndreptîndu-se spre țărm.

— Mai curînd noaptea Valpurgiei, se aude glasul îngrijorat al Pilotului... Treci și ia prognoza lui „Cib". Stă pe carcasa motoarelor, supraveghind largul. Strigă brusc :

— Alarmă !... Toată lumea la ancorajul de furtună !

Naturalistul desena aspectul microscopic al nectonului. Doctorița ajutată cu dibăcie de Majunga clasifica recoltele de pești coralofili. În cort domnește liniștea. Încordarea caracteristică muncii de laborator. Naturalistul urmărește cu încăpățînare o idee adiacentă marelui titlu al lucrării „Geomeridul și activitatea chimică a planetei". Idee furnizată de mimetismul unora dintre peștii coralofili, funcție de ochi și lumină. Chemarea Pilotului îl jignește. Se apropie mai mult de ocularul microscopului... Nimic din afară nu are să-i mai violeze intimitatea creatoare... Noptile de muncă intensă, sînt noptile lui de reculegere. Întîmplările copleșitoare prin care-a trecut, faptul că a rupt atît de brutal cu o ipostază a conștiinței lui, faptele cele mai recente, nu pot rămîne undeva, deasupra memoriei lui afective. Deasupra continuității normale a eu-lui. Mai mult ca niciodată are nevoie de liniște. De singurătate. Nu face nici o concesie intervenției silnice. Arbitrare.

— Haidem !... Comandantul are nevoie de noi !

Șovăie... Revine. Lasă microscopul. Își trage bascul pe frunte.

Afară, golful este plin de sonorități.

Un *dugong* cît o corabie își părăsise adăpostul liniștit al fundului. Făcîndu-și loc printre cei cîțiva rechini care încrucișează înnebuniți între recif și plaje, ia largul, vîslind din răsputeri.

— O noapte plină de presimțiri, spune Doctorița.

— Alarmă, strigă Majunga, fugind la hidro să prindă capătul corzii aruncată de Pilot.

Se lucrează febril. Pilotul catapultează cele trei ancore de uscat, lansîndu-le între cocotieri. Inginerul se ocupă de restul ancorajului. Își dă seama că o decolare cu fuzeele ar fi însemnat pierderea cortului laborator și al instrumentarului unic transbordat acolo. Pilotul gîndește la posibilitatea pierderii „Pescărușului albastru". Înainte să fi trecut șaizeci de secunde de la darea alarmei, oceanul sughiță din toată profunzimea abdomenului său uriaș.

— *Hocquets de la mer,* spune doct Naturalistul, fără să aibă cîtuși de puțin reprezentarea reală a conținutului acestei propoziții.

O bubuitură înăbușită îl face livid. Sub ei, undeva în măruntaiele pămîntului, se dislocă ceva. Atolul vibrează ca o navă care-și balansează mașina. Inginerul dispare în carlingă, întorcîndu-se cu aparatul de filmat.

— Treceți la capătul parîmelor libere, ordonă Pilotul... Nu părăsiți hidrouul, orice s-ar întîmpla.

— „Cib" e o idioată, mîrîie Inginerul. Puteam fi la adăpost, în aer, să filmăm totul, extra.

Rafală de detunături din ce în ce mai distincte.

Atolul scrîșnește ca și cînd rocile și madreporii se dezagregă. Balans care le fură pămîntul de sub picioare, punînd în mișcare pendulatorie toate punctele universului, începînd cu luna și constelațiile, sfîrșind cu vîrfurile bete ale cocotierilor. Apa golfului, aspirată brusc cu cîțiva metri, dezvelind zona litorală cu algele, crustaceii cirripezi, moluștele și lamellibranhiatele ei. La cîteva mile în larg, între stîncile Hovas și insula Maria, o trombă țîșnind spre cer într-o reverberație incandescentă de violet. Urcă pe verticală cu

viteză. Smulge din abis epava frîntă a vasului „Jamaica". O proiectează la zenit. Capătul trombei se desface într-o gigantică specie umbreliferă cu reflexe rubinii, care împrăștie stropi de sînge și diamante lichide.

Deodată, la rădăcina imensului arbore lichid se aprind o profuziune de focuri bengale.

Oceanul mișcă valuri de purpură.

Inginerul se desprinde de parîmă. Gonește spre capătul recifului, sărind agil din stîncă-n stîncă.

„Jamaica" se prăbușește în apele acum clocotitoare. Tromba lichidă se pulverizează sfîrîind. Lasă locul unui jet verzui de gaze sulfuroase. Detunăturile se transformă în salve de artilerie apocaliptică.

Naturalistul nu mai acordă nici o atenție scrîșnitului jalnic al atolului. Nici huetului splendizilor *Lodoicea Seychellasum* dezrădăcinați. Nici vechilor roci eruptive dinspre capătul promontoriului, care se prăbușesc în golf. Aici, în fața ochilor lui halucinați, se întîmplă una din marile lucrări planetare. Materia gazoasă din centrul incandescent al globului și-a găsit o supapă de evacuare... Își adună toate forțele spiritului. Practică o incizie în Terra pînă în Barisferă, împărăția fluidă a Magmei de nichel și fier. Recunoaște în undele polichrome ale erupției prezența silicaților și i se pare atît de interesantă variația culorilor în spectrul aceleiași materii, încît făcîndu-i semn lui Majunga să rămînă, o ia pe urmele Inginerului, împiedicîndu-se în bolovani, căzînd, ridicîndu-se anevoie, bîjbîind în noaptea acum sfîșiată de geamătul erupției, cu conștiința supraîncărcată de emoție, cu privirea lacomă, cu mîinile întinse ca un orb, ori ca un profet.

Lupta dintre cașalot și caracatiță pe fundul lagunei, fulgerătoare și crudă, într-o lumină rembrandtiană, l-a făcut să mediteze asupra eticei biotipului uman...

— Sensibilograful, strigă nopții pline de convulsii și jerbe luminiscente.

Vrea să se confeseze. Vrea să înregistreze starea de comprehensiune totală în care-l transpune lupta dintre masele lichide ale oceanului și străfundurile incandescente ale planetei.

Erupția gazelor atinge apogeul. Îl vede pe Inginer, zeu al infernului, proiectat pe întunericul sîngeriu, filmînd din vîrful Stîncii roșii. Aerul s-a-nfierbîntat pînă la nerespirabil. E suprasaturat cu vapori de sulf care-l învăluie, prelingîndu-i-se pe sub costumul tropical, impregnîndu-i porii, sufocîndu-l. Raționează că erupția silicaților cu rădăcinile în Sima, lasă loc mineralizatorilor gazoși. Undeva, la o mie de metri deasupra oceanului, pîlpîie pale violete de magneziu răcit spre 4 500 de grade Celsius. Aude limpede :

— Măi Fosilo, mai e mult pînă izbucnește lava ?... Zi-i că mă simt friptură de pe-acum !

A ajuns deci. Aerul fierbinte îi pîrjolește obrazul. Ramele de baga ale ochelarilor s-au încins. Îi frig tîmplele și arcadele. Miroase a mangan. A nichel. A crom. A segregațiuni bazice de adîncime... A Barisferă dind năvală peste Sima și Sal, contopindu-se, interferîndu-se la presiunile și temperaturile fantastice de la-nceputul începuturilor, realizate numai în laboratoarele demiurgice ale Cosmosului. Trăiește în zone de paroxism. Șuierul gazelor, talazurile din ce în ce mai mari spărgîndu-se de recif, scrîșnitul țipat al rocilor, vuietul plîngător al arborilor dezrădăcinați, pînă și transformările chi-

mice care se petrec în atmosfera supraîncălzită prind glas într-o polifonie de cataclism geologic, susținînd sonor actul de creație.

— Știința sunetului, Sahabji Babu! Sunetul, primum mobile! Nu! Sunetul este efectul, Sahabji Babu! Aici rezidă metafizica ta, preaonorate!

Geneza. Un aspect al genezei... Nimic din obscenitatea copulației la vertebrate. Din fiorul lubric. Din arsenalul lor erotic. Nimic din pudoarea nașterii. Din neputința fătului.

Terra, ființă hermafrodită, creează la valorile gigantescului. Materia prezentă în toate formele ei de manifestare, acuză geneza biblică.

— Dumnezeu sînt eu!...

...Flacăra cu lungi limbi trandafirii, verzi și roșii, indigo și violet lingînd aștrii. Lava clocotitoare îmbibată de minerale păstoase, în care nu s-a trezit încă conștiința de sine a formei. Aer, primum mobile, întîia verigă a cauzalității geografice. Apa sărată și caldă, secundum mobile, saturată de viață în forme infinite.

Ridică privirea.

Ghicește în cerul plin de cenușă puzderia de asteroizi, restul unei planete sfărîmate, hoinărind în spațiile interstelare. Dincolo de ei, galaxia își realizează destinul, circumscriindu-l celor două sute de milioane de ani ai unei perioade de rotație.

— Dumnezeu sînt eu!

Galaxii spiraloide, umplînd infinitul spațiului cu veșnicia mișcărilor helicoidale. Spații interstelare locuite de electroni și atomi izolați.

Eu! Materia! Începutul, sfîrșitul și iarăși începutul oricărui început și sfîrșit.

— Dumnezeu e în mine!

Uraniu, care, după ce mor, mă transform în radiu, vieţuind secole îndelungate sub forma asta nouă. Plictisit de mine însumi sucomb, ca să renasc sub identitatea greoaie a plumbului... Cînd îmi va fi lehamite de ea, voi bate din nou la porţile schimbării la faţă... Terra e încă prea tînără să vadă plumbul murind.

Veşnicia stă în veşnicia mişcării mele. În eternitatea morţii şi a renaşterii mele.

— Dar eu ? întreabă gîtuit Naturalistul... Sufletul şi ceea ce e omenesc în mine ?

Fascinatoriu, halucinant şi măreţ, oceanul înalţă o trîmbă groasă de lavă. Atolul se cutremură pînă-n temelii. Se desface în cîteva insuliţe. Un munte de apă, ucigaşul *Raz de marée* ridicat pe spinarea conului vulcanic ivit între stîncile Hovas şi insula Maria, se prăbuşeşte hohotind asupra lor.

— Întinde-mi mîna, Fosilo ! Hei, n-auzi ! strigă Inginerul cutremurat... Chestia asta trebuie s-o filmez neapărat.

Are obrazul plin de sînge şi strînge la piept aparatul de filmat.

Vulcanul nou-născut varsă tone fosforescente de lavă, care se sting sfîrîind în ocean, înconjurîndu-l cu o perdea circulară de abur.

13

Raz de marée, tăvălug lichid izbeşte capătul promontoriului smulgînd palmierii. O undă laterală inundă golful în vreme ce arcul drept al muntelui de apă, încălecînd versantul sudic, pustieşte pădurea. Zgomotele din interiorul pămîntului încetează. Încetează procesul

de dezintegrare al atolului. Vulcanul în plină erupție luminează oceanul pînă la zeci de mile, încărcîndu-l cu reflexe purpurii. Deasupra, erupția ridicase o ciupercă de cenușă, pe care musonul o împinge ușor spre coastele Africei.

Naturalistul și Inginerul scăpaseră de înec refugiindu-se în „peștera malaezilor". Cînd ies, între ei și restul atolului se deschide un canal larg, plin de tufe madreporice, alge și cocotieri aduși de valuri. Dincolo „Pescărușul albastru" zace zvîrlit pe țărm, cu o aripă atîrnînd jalnic deasupra golfului. Nici urmă de cort-laborator. Nici urmă de echipaj. Cei doi se privesc ca și cînd s-ar vedea pentru întîia oară. Stăruie în ei experiența prin care trecuseră. Un văl opac, îmbibat de sentimente nedefinite. De emoții necristalizate. De temeri abia mărturisite.

— Laboratorul, bilbiie Naturalistul... Recolta pentru „Biocenoză"... Instrumentarul!

— Oamenii, taie Inginerul... La apă, Fosilo!... Hai că-mi stau în gît toți metrii de peliculă. Trap!

Își leagă aparatul de filmat deasupra capului. Fără să-i pese de forfota rechinilor în golf, dă buzna în canal. Înoată rapid, urmat de Naturalist. Străbat plaja plină de resturile cataclismului. Așchii madreporice. Crabi scîrboși adunați în grămezi de calcar viu. Meduze gelatinoase, vag fosforescente. Miliarde de cochilii fărîmicioase. Un geamăt scrîșnit. Aleargă la pupa hidroului. Pilotul întins pe burtă. Cu mijlocul prins sub coca. Scobește cu unghiile în nisip. Încearcă să-și elibereze coapsele. Cămașa sfîșiată. Spatele musculos, rană deschisă.

Inginerul îngenunche.

— Vinciul! strigă. O clipă, comandante.

— Slavă Domnului, răsuflă ușurat Pilotul. Vă credeam înecați... Doctorița ?... Majunga ?...

— Nu știu, bîlbîie Naturalistul... Nu știu !... Singe, comandante... Te rog...

— Repede, băieți, spune Pilotul.

Naturalistul își dă seama c-au ajuns în ultima clipă. Pilotul sîngeră pe nas. Respiră horcăit. Se aude electromotorul „vinci". Apoi vîjîitul servomotoarelor de la picioarele mobile. Din flancurile hidroului se desprind cele opt picioare metalice prevăzute cu tălpi circulare. Ating nisipul. Se fixează. Servomotoarele acționează în forță. Coca hidroului se ridică lent.

Naturalistul apucă accidentatul de subțiori. Îl trage afară. Pilotul rămîne întins pe nisip. Închide ochii. Palid, cu ochii căzuți în orbite, pare un spectru pe fața căruia joacă batjocoritor luminile și umbrele erupției. Își revine greu. Se pipăie pe tot trupul. Face cîteva mișcări precaute de brațe, tors, picioare. Respiră profund. Sare brusc pe tălpi, zborșindu-se la ei.

— Inginerule, la lagună... Fosilo, cercetează țărmul opus. Eu caut în fosta pădure. Scotociți fiecare palmă de loc... Executarea !...

— Executarea ! Executarea, mîrîie Naturalistul trezit brutal la prezentul imediat, tumefiat de explozii și cutremur, dezorganizat, cu toate legăturile interioare rupte, un haos sfîșiat, ilogic și stupid. A avut întotdeauna rezerve față de pretențiile totale ale socialului. (Pilotul a reprezentat pentru el, întotdeauna, forța organizată a acestuia). I s-a părut că socialul are o mereu reîmprospătată poftă de a asimila individualul. A dilua originalitatea. A limita libertatea. Aleargă printre ruinele pustiite ale atolului Sf. Dominique, în căutarea

Doctoriței, paleontologului și cortului-laborator, conștient de intensitatea dramatică a clipei, fără să poată scăpa de obsesia acestui eu sîcîitor, pus în valoare cu atîta evidență în ultimul timp.

— „Probabil că, pînă cînd am dat ochi cu scheletele de pe „L'Hirondelle", am considerat socialul ca pe obligația forței organizate de a-mi pune la dispoziție laboratoare pentru studiu, hidrouri care să mă transporte peste latitudinile globului, colaboratori și subordonați... Iată că vine un *Raz de marée*, destramă totul, rupe totul, anihilează totul... Atunci Pilotul spune „Executarea" și eu alerg nebun să refac acel liant subtil al microsocietății de la bord"...

Rîde... Fredonează ceva stupid, dar vesel.

— „Încep să hrănesc humorile microsocietății... Ola la !... Executarea, domnule doctor în științe naturale... E-xe-cu-ta-rea !"

Sub linia orizontului, zorii.

Scotocește printre bolovani. Își sfîșie degetele vîslind printre arborii culcați la pămînt. Cunoaște panica grijii...

— „Eu care nu m-am îngrijit decît de mine însumi... Executarea, amice !... Executarea !"...

Rămîne țintuit locului. Vulcanul își încetează erupția. Sau poate și-a încetat-o de multă vreme. Fumegă tihnit.

Parcă-și savurează pipa, după osteneala unei munci folositoare...

Musonul împinge spre atolul fărîmițat (constată proporțiile dezastrului, cu răceală) resturile ciupercii de cenușe.

Dimineața izbucnește triumfătoare sub cerul de safir. Aerul încărcat de mirosurile materiei arzînde începe să tălăzuiască unde vagi de miresme vegetale. De seve

mustinde... Aleargă spre capătul sudic al atolului, unde-l vede pe Pilot făcîndu-i semne energice. Îl găsește în fața unui baraj de stînci și trunchiuri de cocotieri, în spatele căruia Doctorița, cu fața jupuită, cu părul năclăit, plină de zdrelituri, indecent de frumoasă în semigoliciunea ei, rîde copilărește, alergînd de colo, colo printre rămășițele cortului-laborator.

Majunga grav, tîrîndu-și un picior, bine sprijinit într-o creangă, adună pe o lespede de bazalt sumedenie din mărunțișurile atît de prețioase.

— Salvat aproape totul!... Salvat aproape totul! strigă Doctorița, rîde cu lacrimi, bate din palme și stă în fața lor în toată splendoarea tinereții triumfătoare, primind soarele pe trupul zvelt, de ivoriu.

14

Ore după ore de muncă istovitoare. Ore după ore de identități multiple. Marangozi. Hamali. Oameni de serviciu. Muncitori de șantier. Tehnicieni. Savanți. Inginerul constată integritatea hidroului. Placă cu placă. Armătură cu armătură. Pilotul profită de poziția care-i lasă chila liberă s-o rașcheteze de microorganisme, alge și scoici. Inginerul verifică instalațiile de bord. Circuitele electrice, aparatajul electronic răspund prompt prin becurile de control. Naturalistul, Doctorița și Majunga cară la aparat tot ce-a scăpat cataclismului. Borcanele închise ermetic, buteliile în apărătoarele lor de plasă, pînza sfîșiată a cortului, picioarele lui telescopice îndoite. Zeci de drumuri de la hidro, la capătul sudic, printre bolovani, rădăcini smulse din laterită împletind

tunele contorsionate, arbori zăcînd neputincioși, sortiți putrefierii.

La fiecare drum Doctorița prezentă și vie, într-o stare de euforie vizibilă, constată virtuțile vitale ale naturii ecuatoriale. Sub soarele torid tufele sfîrtecate de rafie își înalță ramurile zdrențuite. Cocotierii rămași teferi își desfac coroana plecată. Lianele și subarboretul țîșnesc spre lumină, fremătînd în adierea virilă a musonului.

Își spune c-a fost suficientă o noapte, ca tot peisajul să-și modifice aparența.

Atolul s-a divizat în trei insule. Pare o potcoavă segmentată la intervale regulate, cu deschizătura spre insula Maria. Se oprește cu gîndurile aici. Valentina Van der Verf a trecut prin conștiința Pilotului, modificîndu-i straturile superficiale. Un foarte scurt bombardament psyhonic asupra nucleului de vibrații egale, calme, de culoarea Manas superior. O foarte scurtă furtună psyhonică în stratul pe care ea îl numește „Conștiința trecutului individului". Probabil va trebui să esențializeze această numire și s-o latinizeze pentru mai ușoara ei universalizare (spre deosebire de stratul vibratil de cea mai mare profunzime „Conștiința trecutului speciei"). Nimic și nimeni n-a ajuns să „vadă" adevărata identitate a bărbatului pe care-l iubește. Această identitate îi transmite starea de echilibru perfect, ușor euforică, plăcerea asta imensă cu care savurează fiecare clipă de lumină, muson și albastru intens.

...Spre seară, după ploaia cotidiană.

Pilotul scoate trenul de aterizare pe șenilă. Escamotează picioarele vinci. Pornește motoarele... Naturalistul recunoaște emoția pură a clipei. Triumful inteligenței

umane. Al conștiinței laborioase. Orga puternică, mii de cai-putere săvîrșindu-și travaliul, îi dă senzația forței implacabile a omului. Pilotul rulează hidroul spre plajă. Cînd coca pintecoasă își afundă prova, spărgînd oglinda lucie a golfului, echipajul scoate un foarte sportiv și întreit : hip, hip, ura !

— Iată-ne din nou liberi, spune Naturalistul.

— De toate coșmarurile, subliniază Doctorița.

— Bine că merge, se bucură foarte naiv și sincer Inginerul, bătîndu-l pe Majunga între spete.

— Mi-ar place ca la noapte să schițăm toți trei planul „Biocenozei", continuă Naturalistul.

Se oprește. Pilotul catapultează ancorele „sol" tribord și „apă" babord. Iese pe coca. Mîinile în buzunare. Pipa între dinți. Il frapează Doctorița. Parcă n-ar fi văzut-o de multă, foarte multă vreme. Emailul dinților mărunți strălucește ca-ntotdeauna... Aceleași încheieturi calde, delicate, cu vine străvezii... În părul mătăsos se uscaseră granule fine de sare. Adia ușor, abia perceptibil, miros vag de mosc, soare și trandafir. Dincolo de atributele dintotdeauna, țîșnește pînă la evidență femeia. Hotărîre și energie nebănuită și altceva, obiectul acestei hotărîri, spiritul matern și posesiv, o mlădiere tandră a vocii, o absență fermecătoare și o foarte vie atenție la cel de pe bord, joc ușor cochet al genelor și preocuparea de a vedea laboratorul aranjat, pentru motivul binecuvîntat că laboratorul se găsește pe hidro...

Zîmbește. Își trece degetele prin părul albit atît de surprinzător. Peste gof se destramă culorile tandre ale apusului. Vulcanul, botezat de ei „Emil Racoviță" în amintirea celui dintîi mare speolog român, fumegă tihnit, înscriindu-și pașnic existența pe orizont. Pretex-

tează urgența unei supravegheri a acțiunii cutremurului asupra construcției madreporice și se retrage după unul din cei mai îndepărtați arbuști de rafie rămas pe malul canalului.

15

— *Four in hand,* Ștefano !... *Four in hand !*

A iubit-o ? Cuvintele muzicale se despletesc din frunzele de rafie, sonore. Aparține unei alte lumi...

— *Four in hand !*

Unei lumi vechi. Poate chiar civilizației Kusk... Cu veacuri în urmă, sub soarele torid al Sudanului.

Apele oceanului împing în canal liane, de-a valma cu cocotieri, arbuști, echinoderme și crustacei. Cîțiva polipieri smulși de pe fundul lagunei s-au fixat pe colțul unei lespezi de bazalt. În apa transparentă, cu irizări fine, trec cîrduri de pești coralofili. Descoperă un asalt organizat asupra noului imperiu îmbelșugat în hrană.

— *Four in hand !*

Undeva, pe fund, se tîrăște o caracatiță mijlocie din specia *Octopus vulgaris.* Trece o sepie urmărită de un pește ferăstrău, împroșcînd apa cu cerneală.

— *Four in hand !*

Insinuant, glasul de alto spaniol, cu rezonanțe vechi, uitate în palatele de la Meroe... Fabulează și-i place să fabuleze. În falia despicată la picioarele lui distinge rădăcinile arbuștilor trîntiți de cutremur, cele ale cocotierilor și lianelor căutînd cu mișcări imperceptibile, straturile de laterită fecundă. Polipierii și-au desfăcut ramurile în așteptarea prăzii. Rănile atolului încep să se cicatrizeze... Cîteva fregate și un stol de pescărușii

dau ocol conului vulcanic „Emil Racoviță". Sînt cei dintîi soli ai vieții pe viitoarea insulă.

Naturalistul soarbe profund miresmele acid vegetale purtate de muson. Privește lacom tabloul în cobalt și faianță cretană. Asimilează, i se pare printr-o osmoză directă, întregul circuit de viață al biotopului, de la fundul care i-a destăinuit tainele, pînă-n constelațiile abia ghicite dincolo de violetul pal al boltei.

— *Four in hand !*

Dar cum, înțeleptule Sahabji Babu ? Aici, conștiința lui se detașează de forța telurică, primară, cu care natura ecuatorială își cicatrizează rănile. Gîndește foarte precis că pînă acum omul avea libertatea infinită de a jongla între esență și aparență. Că societatea însăși i-a pus la dispoziție convenționalul, că își putea masca limitele dacă era inteligent și abil și iată că dintr-o dată este pus față-n față cu el însuși, fără nici un menajament.

Oare prezența sensibilografului va determina schimbări valorice autentice, în acest univers infinit mai subtil, infinit diferențiat, nuanțat și esențial, descoperit pe atolul Sf. Dominique, unde hazardul a încrucișat tehnica europeană și rafinamentul intelectual al orientului ?

Oare n-are dreptate Sahabji Babu afirmînd discrepanța dintre valorile etice și cele tehnice ? N-are dreptate spunînd că înainte de a da curs creației în tehnică, ar fi necesar să aducem conștiințele la nivelul unei absolute superiorități, încît tehnica ea însăși să împrumute valori etice ?

Nu este oare vremea să perfecționăm omul și sistemele lui sociale, în așa fel încît

„Four in hand !"

să nu mai însemne crima individuală și războaiele sîngeroase din deceniile V, VI și VII ?

Octopus vulgaris, așezată după o rădăcină trece la culoarea apei și a pietrelor din jur. Se-ntreabă de ce-a lăsat geniul uman atît de în urmă înseși științele despre condiția lui spirituală. Poate pentru că el însuși, omul, n-a vrut să-și descopere misterul, el însuși de mii de ani iubește acest joc fabulos între esență și aparență, el, omul, are nevoie încă de ceremonia forței organizate, de ierarhia socială și „Interpol", de armate și un vast sistem funcționăresc, că încă multe decenii și poate veacuri omul va juca și va mima și că pînă-n comunismul acela îndepărtat nu va fi nevoie de sensibilograf, pentru că sensibilograful ar putea ucide identitatea aceasta a omului cu el însuși, că oferindu-i posibilitatea de a se confrunta cu sine, de a-și cunoaște esența și a o ameliora, folosit nedemn și împotriva lui însuși, după străvechiul obicei al speciei, s-ar putea transforma din cunoaștere în distrugere...

...Soarele imens și-nsîngerat cade în ocean.

Îl cutremură conștiința acestei posibilități.

Ei, aici, Naturalistul și Pilotul și Doctorița și Inginerul, acest microorganism social, au întîlnit posibilitatea infinit fascinatorie de a-și cunoaște esența.

Și această posibilitate depășește la proporțiile definitivului tot ce-a cunoscut omul pînă astăzi.

Dincolo de tabloul halucinant al genezei, văzut azi noapte.

Este cea mai tulburătoare întrebare pe care și-a pus-o specia despre sine însăși, în tot decursul multimilenar al existenței sale.

Claxonul hidroului. Semnale luminoase.

Se ridică.

— *Four in hand !*

— Ce va fi mîine ? se-ntreabă.

Se-ndreaptă spre hidro, copleșit de posibilitatea permanentă de a veni în contact cu conștiința lui cea mai pură, cu esența lui umană, în vreme ce roșia Antares urcă spre zenit și noaptea ecuatorială își bolțește peste emisferă cerul pur și constelațiile strălucitoare.

Brașov, aprilie-iunie 1967.

Cuprins

Noaptea solstițiului 5
Escală la Port-Victoria 39
Pescuitorii de perle 81
Taina recifului 119
Sahabji Babu 159
Four in Hand! 189

Redactor responsabil : HERTA SPUHN
Tehnoredactor : MARIANA PUȘCAȘU

Dat la cules 02.04.1968. Bun de tipar 06.07.1968. Apărut 1968. Comanda nr. 8229. Tiraj 30 000. Hîrtie ziar de 50 g/m² 700× 1000/32. Coli editoriale 14,25. Coli de tipar 7,5. A. 225. C.C. pentru bibliotecile mici 8R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 80 239 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

2013

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Pe ecranul «cinemafonosens»-ului, în zona «E», o spiraloidă violetă, dominată de fulgurații roșii, intense. Zona «E» a ecranului, adică zona «esenței». În zona «AF» — «aparență» și «figurativă» — (aceea superioară) apare vag chipul naufragiatului și foarte bine conturat chipul unei femei. Pilotul se simte electrocutat de un șoc puternic.

— Pilotează, îi spune Inginerului.

Lei 4,25